

T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
ARKEOLOJİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA ve ONARIM ANABİLİM DALI
KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA ve ONARIM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN
RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ,
DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU

Temmuz 2016
DENİZLİ

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
ARKEOLOJİ ENSTİTÜSÜ**

**Yüksek Lisans Tezi
Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı
Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Programı**

**KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN
RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ,
DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ**

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZDEMİR**

**Temmuz 2016
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yıldırım Hasan SELEKOĞLU tarafından Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZDEMİR yönetiminde hazırlanan “Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Tespit Edilmesi ve Risk Analizi, Denizli Örneği” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 25.07.2016 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN

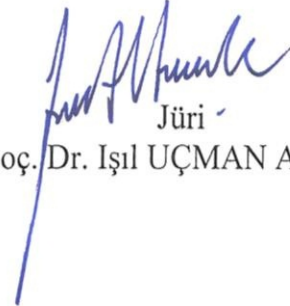
Jüri-Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZDEMİR

Jüri
Prof. Dr. Koray ÖZCAN

Jüri
Yrd. Doç. Dr. Evin CANER

Jüri
Yrd. Doç. Dr. Işıl UÇMAN ALTINIŞIK

Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 17.08.2016 tarih ve 13/03... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Celal ŞİMŞEK
Enstitü Müdürü

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU

ÖNSÖZ

Denizli kent merkezinde bulunan taşınmaz kültür varlığı olan tescilli yapıları tehdit eden unsurları risk analizi yoluyla değerlendiren bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Yüksek Lisans Programı'nda Yüksek Lisans tezi olarak yapılmıştır.

Yüksek Lisans tez danışmanlığımı yapan ve bu konuyu benimle çalışmayı kabul eden danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZDEMİR'e,

Yüksek lisans ders eğitimim sırasında bana danışmalık yapmış olan ve jüri üyesi olan hocam Yrd. Doç. Dr. Evin CANER'e,

Tez çalışma sürecinde bilgi birikimi ile bana yardımcı olan ve tez çalışmamı değerlendiren hocam Prof. Dr. Aliye Emel GÖKSU'ya,

Bu çalışmayı değerlendiren ve tez savunmamda çalışmamı geliştirmemi sağlayarak tamamlamama yardımcı olan jüri üyesi hocalarım Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN'a, Prof. Dr. Koray ÖZCAN'a ve Yrd. Doç. Dr. Işıl UÇMAN ALTINIŞIK'a,

Bu çalışma kapsamında toplamış olduğum verileri paylaşmış olan Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü ve Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı yönetici ve personeline,

Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü arşiv çalışmasında bana yardımcı olan Dilek ÖZDEŞ'e, desteklerini esirgemeyen Didem Gülçin ERDEM'e, Eda GENÇ'e, Fatma ŞENOL'a, tüm dostlarıma, aileme ve Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU

Denizli, Temmuz 2016

ÖZET

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

SELEKOĞLU, Yıldırım Hasan

Yüksek Lisans Tezi
Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı
Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Programı

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZDEMİR

Temmuz 2016, 148 Sayfa

Kültür varlığı bilimsel, dini, kültürel, estetik pek çok değerın nesiller arasında miras olarak aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Kültür varlığının yok olması ya da değerini kaybetmesinin önlenmesinde risk yönetimi önemli bir basamaktır. Bu sürecin önlenmesinde kültür varlığının değerlerine zarar verecek ya da yok edecek etkilere sahip olan doğal veya insan kökenli tehdit unsurlarının tanımlanması, değerlere olan etkileri ile etki alanları gibi özelliklerinin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi atılacak önemli adımlardır.

Bu araştırmanın amacı; Denizli kent merkezinde bulunan niceliksel olarak gün geçtikçe azalmakta olan ve tehdit altında bulunan kültür varlıklarının gelecek kuşaklara aktarılabilmesi ve sürdürülebilir korunmasına katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda tez çalışması 5 (beş) bölüm olarak ele alınmıştır. “Giriş” bölümünde; problem ortaya konulmuş, araştırmanın amacı, kapsamı ve gerekçesi, çalışmanın sınırlamaları-sınırlılıkları belirtilmiş ve literatür çalışmasında incelenen kaynakların özeti verilmiştir. “Kuramsal Temeller” bölümünde; kültür varlıklarını koruma ve onarımın tarihsel gelişim sürecinden bahsedilmiş ve tanımlara yer verilmiştir. “Materyal ve Metod” bölümünde; örneklem araştırma alanı sınırları gerekçeleriyle tanımlanmış; risk analiz yöntemi ve tehdit unsurlarının yapıya etki derecelerini belirleme yöntemi açıklanmıştır. “Bulgular” bölümünde; tehdit unsurlarının yapıya olan tehdit dereceleri belirlenmiş ve tehdit unsurları risk analizi yöntemi ile değerlendirilerek risk haritası oluşturulmuştur. Son bölümde, tescilli yapıların olası risklere karşı koruma önerileri verilmiştir.

Bu çalışmanın araştırma alanı kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarına ilişkin yapılması olası koruma ve onarım planlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Denizli, kültürel miras, kültür varlıkları, risk, risk analizi, risk değerlendirmesi

ABSTRACT

AN ASSESSMENT OF THE THREATS TO CULTURAL HERITAGE WITH RISK ANALYSIS, A CASE STUDY OF DENİZLİ CITY CENTER

SELEKOĞLU, Yıldırım Hasan

Master Thesis

Conservation and Restoration of Cultural Heritage Department
Conservation and Restoration of Cultural Heritage Programme

Adviser of Thesis: Assist. Prof. Dr. Ayşe ÖZDEMİR

July 2016, 148 Pages

Cultural properties play an important role in transferring scientific, religious, cultural and aesthetic and similar values from generation to generation as heritage. Within this scope, it was endeavoured to raise awareness to the absence of inventory and tracking systems, a common problem in Turkey, and to contribute to the restoration and conservation processes through the implementation of risk analysis, which has important potential, in a selected case study area.

The dissertation is arranged in five chapters: The “Introduction” presents the problematic, aim – scope – reason of the research, restrictions – limits of this work, and a summary of relevant literature. The first chapter titled “Theoretical Foundations” presents the historical development and definitions of preservation and restoration of cultural heritage. The second chapter “Materials and Methods” deals with the boundaries of the case study area emphasising the reasons for selection; risk factors to be analysed; maps created for risk factors attested, such as earthquakes, flooding, and arson; and the risk analysis method employed in detail. The third chapter handling the “Findings” presents the data collected in the fieldwork and a risk map is thus derived in accordance with the risk analysis. Assessment of immoveable cultural properties is executed over vanished structures and structures classified as per threat levels. The last chapter “Conclusions and Suggestions” evaluates the findings and puts forth solutions and measures to be taken against the elements threatening immoveable cultural properties.

It is thought that this case study shall contribute to the future preservation and restoration plans in the research area.

Keywords: Denizli, cultural heritage, cultural property, risk, risk analysis, risk assessment

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
ETİK	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
GİRİŞ	1
Problemin İfadesi	1
Amaç – Kapsam - Gerekçe	2
Sınırlamalar - Sınırlılıklar	3
Literatür Özeti	3

BİRİNCİ BÖLÜM KURAMSAL TEMELLER

1.1 Kültür Varlıkları	11
1.2 Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarımı Yaklaşımı	11
1.3 Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurlar	15
1.4 Kültür Varlıkları ve Risk Yönetimi	19

İKİNCİ BÖLÜM MATERYAL ve YÖNTEM

2.1 Materyal	27
2.2 Araştırma Alanı	28
2.3 Denizli İli Kültür Varlıkları	31
2.4 Taşınmaz Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurlar	33
2.4.1 Deprem	33
2.4.2 Su Baskını	36
2.4.3 Nem	38
2.4.4 Yangın	38
2.4.5 Kundaklanma	39
2.4.6 Vandalizm	39
2.5 Yöntem	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR ve DEĞERLENDİRME

3.1 Bulgular	47
3.2 Genel Değerlendirme	55
3.2.1 Yok Olmuş Tescilli Yapılar	57
3.2.2 Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar	61
3.2.3 Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar	77
3.2.4 Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar	93
SONUÇ ve ÖNERİLER	132
KISALTMALAR DİZİNİ	137
KAYNAKÇA	139
HARİTALAR DİZİNİ	144
ŞEKİLLER DİZİNİ	145
TABLolar DİZİNİ	147
ÖZGEÇMİŞ	148

GİRİŞ

Bilgi; tarih boyunca insanlar, toplumlar ve kültürler arasında aktarılıp paylaşılarak ortak bir birikim olarak gelişmiştir. Bilimsel, sanatsal, dini ya da felsefi; kaynağı fark etmeksizin bilgi birikiminin temelleri geçmiş nesillere dayanmaktadır. Bu bilgi birikimini oluşturan süreçte önemli unsur bilginin aktarılmasını sağlayan araçlardır. Bu araçlar bilgiyi üreten her bir kültür tarafından oluşturulan bilimsel, dini, sanatsal ya da felsefi eserler olup bu eserler yazılı, sözlü ya da somut ürünler olarak bir sonraki nesillere ve toplumlara aktarılmaktadır. İnsanlık tarihinin yaşantı, deneyim ve tecrübelerinden oluşmuş olan bu bilgi birikiminin nesilden nesle aktarılmasındaki önemli birer araç olan bu eserler kültürler–arası ortak miras değerlerini–varlıklarını oluşturmaktadır.

Problem İfadesi

Kültür varlıkları toplumlara geçmiş nesillerden miras kalan ve toplumların gelecek nesillere mirası olarak pek çok tehdit unsuru altında yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Deprem, toprak kayması, sel ve benzeri gibi doğal afetler kültür varlıklarını tehdit etmektedir. Gelişen teknoloji, küresel iklim değişikliği, siyasal karışıklıklar–savaşlar, vandalizm ve benzeri insan kaynaklı etkenler toplumlar üzerinde olumlu ya da olumsuz değişimlere sebep oldukları gibi toplumlara ait bilim, sanat ve kültür gibi öğelerle birlikte kültür varlıklarını da etkilemektedir.

Binlerce yıllık kültürel geçmişi ile Türkiye pek çok kültür varlığına ev sahipliği yapmaktadır. Kültür varlığı Türkiye'nin konumu, jeolojik özellikleri, iklimsel özellikleri ve benzeri özelliklerinden doğan doğal tehdit unsurları ile Türkiye'deki kentleşme, nüfus artışı ve benzeri sorunlarından doğan tehdit unsurlarının etkisi altındadır.

Doğal ve insan kaynaklı tehdit unsurları karşısında kültür varlıklarını oluşturan somut ve somut olmayan kültürel değerlerinin korunması–yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması ve sürdürülebilir kılınması açısından önemlidir.

Amaç – Kapsam - Gerekeçe

Kültür varlığı bilimsel, sanatsal, tarihi, dini, felsefi, etnik ve benzeri pek çok değere sahiptir. Tehdit unsurları en çok kültür varlığının önemini arttıran bu değerlere zarar vermektedir. Kültür varlığı bize ve sonraki nesillere aktardığı bilgi ya da değerler ışığında önemlidir. Bu bilgi aktarımında ya da kültür varlığının bilimsel, estetik, dini, maddi ve benzeri gibi değerlerinde meydana gelecek kayıpları azaltmak ve mümkünse önlemek önemli bir süreçtir.

Kültür varlığının yok olması ya da değerini kaybetmesinin önlenmesinde risk yönetimi önemli bir basamaktır. Bu sürecin önlenmesinde tehdit unsurlarının tanımlanması, tehdit unsurlarının etkileri ile etki alanları gibi özelliklerinin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi atılacak önemli adımlardır. Risk yönetimi sürecinin ilk aşaması tehdit unsurlarının ve oluşturdukları olası risklerin tanımlanmasıdır. Risk analizi aşamasında tanımlamalar ve gözlemler sonucu elde edilen veriler doğrultusunda risk analizi yapılmıştır..

Tez çalışması kapsamında Denizli kent merkezindeki taşınabilir veya taşınmaz kültür varlıklarından T.C. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 7. Maddesi¹ uyarınca “*taşınmaz kültür varlığı*” olarak tescillenmiş yapılar için bir değerlendirme yapılmıştır.

Bu araştırmanın amacı; Denizli kent merkezinde bulunan niceliksel olarak gün geçtikçe azalmakta olan ve tehdit altında bulunan kültür varlıklarının gelecek kuşaklara aktarılabilmesi ve sürdürülebilir korunmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, tehdit unsurlarının fiili durumları tespit edilerek ve risk analizi yolu ile değerlendirilmesi ve olası tehdit unsurların bertaraf edilmesine yönelik önerilerin verilmesidir.

Bu çalışmanın, taşınmaz kültür varlıklarını tehdit eden unsurların tespit edilmesi, kültür varlığının yok oluş sürecinin durdurulabilmesi ve gelecekte olabilecek risklerin önlenmesi için bu tehdit unsurlarının kontrol altına alınmasına yönelik yapısal düzeydeki uygulama çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

¹ Anonim 1983, madde 7.

Sınırlamalar - Sınırlılıklar

Çalışmada öncelikle Denizli İli TABB veri tabanı incelenmiştir. Veri tabanı ve kayıt sistemlerinin dijital ortama aktarılmasının son yıllarda yapılmaya başlanması nedeniyle 2012 yılı ve öncesi ile ilgili bir veri girişine ulaşılamamıştır. Bu sorun Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nde yapılan arşiv çalışması ile aşılmaya çalışılmıştır. Arşiv çalışmasında 2008 yılı öncesi herhangi bir veriye ulaşılamamıştır bu nedenle çalışma kapsamında 2008-2015 yılları arasındaki veriler değerlendirilmiştir.

Denizli kent merkezindeki ön inceleme çalışması sonrası tescilli parsellerin yoğunluğu ve birbiri ile olan ilişkileri göz önüne alınarak araştırma alanı sınırları Saraylar, Sırakapılar, Topraklık, 15 Mayıs, Değirmenönü, Altıntop, Atalar ve Hacıkaplanlar mahallelerini kapsayacak şekilde oluşturulmuştur.

Tarihi binalarda mülkiyet çeşitliliği nedeniyle tüm yapı türlerinden özel şahsa ait olan yapılarda verimli çalışma yürütülemediği, yapı ile ilgili geçmiş ve şimdiki durumu hakkında bilgi temini kısmi olarak alınabilmiştir. Yapılara ilişkin verilerin elde edilmesine olanak sağlayan sözlü görüşmelerin, beyanlarının, bilgi, belge ve bulguların içerik ve doğruluğunu test etmede yaşanan güçlükler çalışmada yapılan risk analizi için geçerliliğe kısıt oluşturmuş ve kaçınılması olanaksız unsurlar olarak değerlendirilmiştir.

Literatür Özeti

Tez kapsamında kuramsal temellerin oluşturulması, ele alınacak tehdit unsurlarının belirlenmesi ve kullanılacak risk analiz yönteminin belirlenmesi amacıyla yerli ve yabancı kaynaklar, ulusal–uluslararası açık erişim ve PAÜ abone veri tabanları ile PAÜ Kütüphanesi, Denizli Arkeoloji Müzesi Arşivi, Kültür Bakanlığı Aydın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi taranmıştır.

Kaynak araştırması sonunda edinilen kültür varlıkları ve risk yönetimine ilişkin yerli–yabancı çalışmalar, tez çalışmasının konu–kapsamı ve amaçları gereğince yorumlu değerlendirilmiştir.

*“An Overall Framework for Preventive Conservation and Remedial Conservation”*² adlı Michalski (1990) tarafından hazırlanan çalışmada müzeler kapsamında kültür varlıklarını tehdit eden unsurlar sınıflandırılarak fiziksel kuvvetler, suçlular, ateş, su, zararlılar, kirlilik, radyasyon, yanlış ısı ve yanlış bağıl nem başlıkları altında tanımlanmıştır. Risk analizi kullanılmasının önleyici koruma kapsamında kültür varlıklarının korunması açısından önemi vurgulanmıştır.

*“Risk Management Applied to Preventive Conservation”*³ adlı Waller (1994) tarafından hazırlanan doktora tez çalışması *“An Overall Framework for Preventive Conservation and Remedial Conservation”*⁴ adlı çalışmada fiziksel kuvvetler, suçlular, ateş, su, zararlılar, kirlilik, radyasyon, yanlış ısı ve yanlış bağıl nem olarak tanımlanan kültür varlıklarını tehdit eden unsurlara görev ihmalkarlığını eklemiştir. Sistematik bir şekilde kültür varlıkları kapsamında ilk risk analizi yöntemini tanımlamıştır.

*“Models and Methods for the Construction of Risk Maps for Cultural Heritage”*⁵ adlı Baldi et al. (1995) tarafından hazırlanan çalışmada kültür varlıklarının korunması basamağında risk haritalarının oluşturulmasının önemi vurgulanmıştır. Risk haritalarının oluşturulması için hassasiyet ve risk ilişkisi üzerine kurulu bir model önerilmiş ve metodu sunulmuş ve de bu aşamada risk analizinin önemi belirtilmiştir.

*“Caring for Collections: A Manual of Preventive Conservation”*⁶ adlı Ryan (1999) tarafından hazırlanan çalışmada, koruma kapsamında önleyici koruma kavramını tanımlanmıştır. Objeye ya da bina için var olan risklerin tanımlanıp bu risk unsurlarını azaltarak doğru bir ortam içinde objeyi ya da binayı muhafaza ederek ömrünü olabildiğince uzatmanın mümkün olduğuna dikkat çekerek risk analizi yapmanın önemi vurgulanmıştır.

*“Cultural Heritage and Natural Disasters: Incentives for Risk Management and Mitigation”*⁷ adlı Tabaroff (2000) tarafından hazırlanan çalışmada risk yönetiminin

² Michalski 1990, 589

³ Waller 1994, 21.

⁴ Michalski 1990, 589

⁵ Baldi et al. 1995, 2.

⁶ Ryan 1999, 7.

⁷ Tabaroff 2000, 75.

kültür varlıkları açısından önemine dikkat çekilmiş ve özellikle alan yönetimi kapsamında acil durum yönetimi ve risk yönetiminin gerekliliği belirtilmiştir.

“*Running a Museum: A Practical Handbook*”⁸ adlı ICOM tarafından 2004 yılında hazırlanan çalışma bulunduran eser miktarı göz önüne alınarak müzeler kapsamında taşınır kültür varlıklarının korunması ve onarılması için önleyici korumanın ve risk analizinin önemi belirtilmiştir.

“*Collection Risk Management – Next Frontier*”⁹ adlı Brokerhof (2006) tarafından hazırlanan çalışmada önleyici koruma kapsamında risk yönetimi ve afet yönetiminin müze ve koleksiyon yönetimi kapsamında gerekliliği belirtilmiştir.

“*Havran Çayı Havzasının (Balıkesir) CBS ve Uzaktan Algılama Yöntemleriyle Taşkın ve Heyelan Risk Analizi*”¹⁰ adlı Özdemir (2007) tarafından hazırlanan doktora tezinde CBS ve uzaktan algılama sistemleri kullanılarak Havran Çayı Havzasında risk analizi yapılmış ve bu analiz sonucunda risk haritaları oluşturularak taşkın ve heyelan açısından yüksek riskli noktalar belirlenmiştir. Çalışmada risk analizinin birden fazla ve farklı veri kaynakları kullanılarak disiplinler arası bir çalışma olarak yapılması gerekliliğini ve önemini vurgulamıştır.

“*Cultural Heritage and Natural Disasters: Risk Preparedness and the Limits of Prevention*”¹¹ adlı Meier (2007) tarafından hazırlanan çalışmada kültür varlıklarının korunması ve onarımı ile ilgili kurum, kuruluş veya bireylerin risk analiz yöntem ve metodlarından haberdar olmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Bu yöntem ve metodları kullanarak risklerin gerçekleşmesi durumunda meydana gelebilecek zararları en aza indireyecek stratejiler geliştirilmesinin gerekliliğine dikkat çekmiştir.

“*Sonuç Bazlı Risk Yönetimi ve Deprem Kayıp Tahmini Analizi*”¹² adlı Karaman (2008) tarafından hazırlanan doktora tezinde Amerika’da doğal afetlerin insan, sosyal yaşam ve ekonomik etkilerini kontrol etmekte yaygınca kullanılan MAEviz (Mid-

⁸ ICOM 2004, 52.

⁹ Brokerhof 2006, 5.

¹⁰ Özdemir 2007, 240.

¹¹ Meier et al. 2007, 46.

¹² Karaman 2008, 147.

America Eartquake Visualization) sistemi kullanılmıştır. Bu kapsamda kullanılan HAZUS (Hazard US) programının Türkiye alternatifi HAZTURK geliştirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada mevcut riskleri ortaya koymanın karar verici kurum ve kuruluşlara riski ortadan kaldırma, riski azaltma ve risk sonucu gelecek zararları azaltma noktasında yardımcı olabileceği belirtilmiştir.

“*Deprem Risk Analizi ve Şehirleşmede Balıkesir Kent Merkezi Örneği*”¹³ adlı Gülen (2008) tarafından hazırlanan yüksek lisan tezinde risk analizi ile olası riskler karşısında oluşabilecek can kayıpları dışında ekonomik zararında tespit edilebileceği vurgulanmıştır. Olası kritik noktaların vurgulanması ve bu kritik noktalarda ilgili kurumlara alınacak önlemlerin gerekliliğine değinilmiştir.

“*Corrosion on Cultural Heritage Buildings in Italy: a Role for Ozone?*”¹⁴ adlı Screpanti - Marco (2008) tarafından hazırlanan çalışmada ozon gazının kültür varlıkları üzerine etkisi incelenmiştir. Risk analizi sonucu elde edilen harita ve verilerin risk taşıyan alanların belirlenmesini sağlamasından dolayı risk analizinin koruma amaçlı stratejiler ve önlemlerin geliştirilmesindeki önemi vurgulanmıştır.

“*İstanbul İli Yangın Riski Analizi ve Yangın Riski Haritalarının Oluşturulması*”¹⁵ adlı Özmen (2010) tarafından hazırlanan yüksek lisan tezinde İstanbul için yangın verileri toplanmış ve bu veriler ışığında risk analizi yapılarak yangın risk haritaları oluşturulmuştur. Çalışmada risk analizinin yapılması ancak yeterli verinin elde edilmesi ve bu verilerin doğruluğu ile mümkün olduğuna dikkat çekmiştir.

“*Anıtsal Yığma Binalarda Risk Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Öndeğerlendirme Yöntemi*”¹⁶ adlı Vatan Kaptan (2010) tarafından hazırlanan doktora tezinde yığma taş binalar için afetler öncesi potansiyel risklerin belirlenmesinin önemini vurgulamıştır. Risk yönetiminin ilk adımı olarak mevcut alan, yapı, obje gibi unsurlardan oluşan çalışmanın ana materyalinin belgelenmesi ve bu ana materyal için potansiyel risklerin belirlenmesi olduğunu vurgulamıştır.

¹³ Gülen 2008, 54.

¹⁴ Screpanti - Marco 2009, 1519.

¹⁵ Özmen 2010, 50.

¹⁶ Vatan Kaptan 2010, 120.

*“Kentsel Kültür Mirasına Yönelik Risk Azaltımı İçin Bir Yönetim Modeli Önerisi: İstanbul – Büyükada Örneği”*¹⁷ adlı Uzer von Bush (2010) tarafından hazırlanan doktora tezinde İstanbul Büyükada için deprem, yangın ve su baskını risklerinin analizleri yapılmış ve risk hartaları oluşturulmuştur. Risk analizi ve değerlendirmesi kapsamında Türkiye’deki eksiklik olarak detaylı envanter çalışmalarının eksikliğini vurgulamıştır ve kültür varlıklarının korunmasına ilişkin risk analizi ve risk zararı azaltma uygulamalarının eksikliğine de dikkat çekmiştir.

*“Kültürel Miras Yönetimi”*¹⁸ adlı Ahunbay (2012) tarafından hazırlanan çalışmada alan yönetimi yedi temel başlıkla tanımlanmıştır ve bu başlıklardan birisinin risk yönetimi olduğuna değinilmiştir.

*“Risk Management at Heritage Sites: a Case Study of the Petra World Heritage Site”*¹⁹ adlı UNESCO tarafından 2012 yılında hazırlanan çalışmada dünya miras listesindeki Petra bölgesi için risk yönetim çalışması kapsamında ABC risk analiz modeli kullanılarak risk analizleri yapılmıştır. Risk yönetiminde temel olan risk analizinin pek çok olasılığa bağlı bir ön görme olarak hala detaylı incelenmesi ve araştırılması gereken bir alan olduğunun vurgulanmıştır.

*“Risk Assessments in Heritage Planning in Victoria and New South Wales: A Survey of Conservation Plan and Heritage Studies”*²⁰ adlı Spennemann (2012) tarafından hazırlanan çalışmada 1997 ve 2002 yılları arası Avusturalya’da hazırlanmış olan alan yönetimi planları temel malzemeyi oluşturmuştur. Temellerini kültür varlığının değerine ve kültür varlığının zamanla gösterdiği hassasiyetlere dayandıran bu alan yönetimi planlarının yetersizliğine dikkat çekmiş ve doğal ya da insan kaynaklı unsurların oluşturdukları risklerin alan yönetim planına kapsamında değerlendirilmesinin önemini belirtmiştir.

*“Risk Management Strategy For Cultural Heritage”*²¹ adlı Kuzucuoğlu (2013) tarafından hazırlanan çalışmada kültürel ve tarihi değeri olan yapılar için risk analizi

¹⁷ Uzer von Bush 2010, 164.

¹⁸ Ahunbay vd. 2012, 121.

¹⁹ Paolini et al. 2012, 97.

²⁰ Spennemann 2012, 89.

²¹ Kuzucuoğlu 2013.

yapılmasının riskin azaltılması ve olası zararların önlenmesi amacı ile önemli olduğu vurgulanmıştır. Risk analiz ve yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasının yaygınlaştırılması gerekliliği vurgulanmıştır.

*“Afet Riski Altındaki Tarihi ve Kültürel Alanlarda Kentsel Yenileme Politikalarına Beyoğlu Üzerinden Yaklaşım”*²² adlı Sönmez (2013) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde kültür varlıklarının iz bırakmadan yok olduğuna dikkat çekmiş ve bu durumun alan yönetimi, kentsel planlama gibi planlama yönetim hiyerarşisi içeriğinin risk yönetimi kapsamına almaması olduğu dikkat çekilmiştir.

*“Approach to Environmental Risk Analysis for the Main Monuments in a Historical City”*²³ adlı Ortiz et al. (2013) tarafından hazırlanan çalışmada oluşturulan Merida şehrindeki kültür varlıkları için risk analizi yapılmış ve risk haritaları oluşturulmuştur. Kültür varlığı yapılar ve koruma alanlarının yüksek risk bölgelerinden etkilenmek için bu bölgeler içerisinde olmaları gerekmediğine, yüksek risk bölgelerine yakın konumda bulunan yapıların ve koruma alanlarının da bu risk bölgelerinden etkilendiğine değinilmiştir.

*“A Checklist for Museum Collections Management Policy”*²⁴ adlı Ekosaari et al. (2014) tarafından hazırlanan çalışmada risk yönetiminin müze yönetimi programına alınmasının önemi ve risk analizinin taşınır kültür varlıklarının korunması üzerine önemi vurgulanmıştır.

*“Scheduling a New Method for the Cultural Landscape Management as the Most Important Part of the World Heritage Conservation”*²⁵ adlı Amirkhani – Almasifar (2014) tarafından hazırlanan çalışma alan yönetiminin bir parçası olarak risk yönetiminin önemini vurgulamıştır. Risk yönetiminin alt basamağı olarak risklerin tanımlanması ve risk analizine dikkat çekmiş ve bu tanımlama ve analiz basamaklarının detaylandırılması gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

²² Sönmez 2013, 95.

²³ Ortiz et al. 2013, 439.

²⁴ Ekosaari et al. 2014, 12.

²⁵ Amirkhani – Almasifar 2014, 31.

*“The Risk Map of Italian Cultural Heritage”*²⁶ adlı Accardo et al. (2014) tarafından hazırlanan çalıma mimari ve arkeolojik anıtların koruma ve onarım çalışmalarında daha etkili ve ekonomik bir yol belirlenme amacı ile GIS (jeografik bilgi sistemi) sistemleri kullanılarak oluşturulmuş olan GIS-MARIS (“Mappa Rischio” veya Risk Map, MA-RIS) projesinden bahsetmektedir. Özellikle uzaktan takip sistemleri sayesinde deprem, toprak kayması, su baskını, volkanik aktivite, nüfus yoğunluğu, turist baskısı, hırsızlık ve kirlilik gibi risk unsurlarının yayılım ve etki alanlarının kayıtlı verilerdekenden daha geniş alanlara etki ettiğini vurgulamıştır. Projenin ve verilerinin geliştirilmesi, yapılarla ilgili daha fazla görsel veri toplanması ve risk analizi kapsamında daha detaylı çalışmalar yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

*“Preventative Conservation and Disaster Management Planning in Cultural Institutions”*²⁷ adlı Chisholm (2015) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde risk yönetimi kapsamında hazırlanmış olan her planın hazırlandığı kurum ve alan özelinde değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Ayrı yerler için hazırlanmış risk yönetim planının riskler ve prensiplerde değiştiği için başka bir yerde uygulanmasının mümkün olmayacağına vurgulamıştır.

*“Monitoring Mechanism in Preservation of Monuments in Hot and Wet Climate Area”*²⁸ adlı Lee (2015) tarafından hazırlanan çalışmada sıcak ve nemli bölgelerdeki kültür varlıkları için risk analizi yapılmış ve risk haritaları oluşturulmuştur. Yok olan kültür varlıklarının yeniden üretilmesinin mümkün olmadığına dikkat çekilmiş ve bu durumun önlenmesinde risk analizi, risk yönetimi ve önleyici koruma yaklaşımlarının önemi vurgulanmıştır.

Literatür özetinde incelenen farklı çalışmalarda kültür varlığı ve tehdit unsurları arasındaki ilişkileri, risk analizi ile elde edilen veriler doğrultusunda tehdit unsurlarının vereceği zararların azaltılabileceğini, geliştirilen risk analiz yöntemlerinin kullanımının yaygınlaştırılmasının koruma ve onarım çalışmaları için önemini ve risk yönetiminin alan yönetimi ve koruma onarımda dahil edilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

²⁶ Accardo et al. 2014, 54-55.

²⁷ Chisholm 2015, 79.

²⁸ Lee et al. 2015, 271.

Türkiye’de yeterli düzeyde olmayan risk analizi ve risk yönetimi uygulamaları kapsamında bir risk analizi modelinin uygulanması ile Denizli kent merkezindeki taşınmaz kültür varlıklarının koruma ve onarım süreçlerine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Türkiye genelinde taşınmaz kültür varlıkları kapsamında eksiklikleri olan veri tabanı, envanter ve kayıt sistemlerine dikkat çekilerek farkındalık yaratılması ve bu eksikliklerin Denizli kent merkezi özelinde giderilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde; problemin ortaya konulması, araştırmanın amacı – kapsamı – gerekçesi, çalışmanın sınırlamaları - sınırlılıkları belirtilmiş ve literatür çalışmasında incelenen kaynakların özeti verilmiştir. Birinci bölümünde kültür varlıklarını koruma ve onarımın tarihsel gelişim sürecinden bahsedilmiş ve bu süreçte kuramsal temelleri oluşturan tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde seçilen alan sınırları gerekçeleriyle tanımlanmış; seçilen araştırma alanında incelenecek tehdit unsurları hakkında genel bilgi verilmiş; deprem, su baskın, kundaklama gibi verisi elde edilen risk unsurlarının örnek araştırma alanının haritaları oluşturulmuş ve risk analizi yöntem yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde taşınmaz kültür varlıkları tehdit eden unsurların risk analizi ile değerlendirilmesi sonucu risk haritası oluşturulmuştur. Taşınmaz kültür varlıklarının değerlendirilmesi yok olmuş tescilli yapılar, tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar, tehdit seviyesi yüksek yapılar ve tehdit seviyesi düşük yapılar olmak üzere dört başlık altında yapılmıştır. Son bölümde taşınmaz kültür varlıklarını tehdit eden unsurlara karşı önlem ve çözüm önerileri verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER

1.1 Kültür Varlıkları

T.C. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 3. maddesindeki tanımına göre kültür varlığı; bilim, din, güzel sanatlar ve kültürle ilişkisi bulunan sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan değer taşıyan taşınır ve taşınmaz varlıklardır²⁹. Tanımdan da anlaşılacağı gibi kültür varlığı bir kültürü oluşturan bilimsel, sanatsal, dini ya da kültürel ürünlerin tamamını oluşturmakta olup somut ya da somut olmayan değerlerden oluşmaktadır.

Somut kültür varlıkları taşınabilir ve taşınmaz kültür varlıklarından oluşmaktadır. T.C. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 3. maddesindeki tanımı; yer üstü, yer altı ya da su altında bulunan korunması gerekli taşınır kültür varlıkları taşınabilir kültür varlıklarını kapsarken yer üstü, yer altı ya da su altında bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları taşınmaz kültür varlıklarını kapsamaktadır³⁰.

UNESCO tarafından 2003 yılında kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında somut olmayan kültür varlıkları; kuşaktan kuşağa aktarılan ve sürekli olarak yenilenen birey, grup ya da toplulukların kültür miraslarının bir parçası olarak benimsedikleri anlatım, temsil, bilgi, beceri, uygulamalar ve bunlarla ilgili kullandıkları araç, gereç ve mekanlardır³¹.

1.2 Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Yaklaşımı

Tarih boyunca kültür varlığını tehdit eden unsurların doğurduğu olumsuz sonuçlara çözümler aranmıştır. Bu amaçla geçmişten günümüze koruma ve onarım kavramlarının gelişim sürecini detaylı bir şekilde incelediğinde ilk göze çarpan kavram

²⁹ Anonim 1983, madde 3.

³⁰ Anonim 1983, madde 3.

³¹ UNESCO 2003, madde 2.

Üslup Birliği'dir. 1789 Fransız ihtilali sonrası sosyal düzende ki değişim ve bu süreçte oluşan karışıklıklar sonucu Fransa'daki anıtlar zarar görmüştür, bu süreç 1830'lara kadar devam etmiştir. 1868 – 1874 yıllarında Eugene Emmanuel VIOLETTE le DUC tarafından yayınlanan “*XI – XVI yüzyıl Fransız Mimarlığının Açıklamalı Sözlüğü*” adlı eseri Üslup Birliği'nin temellerini oluşturmuştur³². 1849'da Üslup Birliğine tepki olarak Romantik Görüş ortaya çıkmıştır. 1849'da John RUSKİN tarafından yayınlanan “*The Seven Lamps of Architecture*” adlı eseri ile Romantik görüşün temellerini oluşturmuştur³³. 1880 ve 1890 yılları arasında Üslup birliğinin hataları ile Romantik görüşün pasif yaklaşımına tepki olarak Luca BELTRAMİ tarafından *Tarihi Restorasyon Kuramı* ortaya atılmıştır³⁴. 1883'te Camillo BOITO tarafından *Çağdaş Restorasyon Kuramı* oluşturulmuştur³⁵.

20. yüzyılda koruma ve onarım kavramlarının bilimselleştiği ve kültür varlığının koruması sorunun uluslararası düzeylerde UNESCO önderliğinde kurumsallaştığı görülmektedir. 1931 tarihinde yayınlanan Atina Tüzüğü 20. yüzyıl koruma ve onarım kavramlarının gelişiminde ilk basamaktır. Atina Tüzüğü anıtların sürekli bakımı ve sağlamlaştırma çabalarının önemine dikkat çekmiş; koruma ve onarımda korunacak ve restore edilecek yapının çevresi ile ilişkisinin önemini vurgulamıştır. Aynı zamanda onarım çalışmalarının sadece kesin veriler ışığında gerçekleştirmesi gerekliliğine ve onarım sırasında sadece geleneksel yöntemin ve malzemenin yetersiz kaldığı durumlarda modern yöntem ve malzemenin kullanılması gerektiğine dikkat çekmiştir³⁶.

1964 tarihinde yayınlanan Venedik Tüzüğü ise bu süreçteki önemli tüzüklerden ilkidir. Tüzük ilk bölümü olan tanımlar bölümünde tarihi anıt kavramını tanımlayarak bu kavramı sadece mimari bir eser olmaktan çıkarıp kentsel ya da kırsal yerleşmeleri de kapsayan kültürel anlam kazanarak daha basit eserleri de kapsamına almıştır. Koruma ve restorasyon açısından tarihi değerın sanatsal değerle eşit tutulmasının önemine dikkat çekmiştir³⁷. İkinci bölümü olan koruma bölümünde korumanın devamlılığının önemine dikkat çekilmiş; yapının korunması sürecinde yapı kullanımının dekorasyon ya da yapı bileşenlerinde değişiklik yapmadan devamlılığının sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

³² Ahunbay 2009, 8.

³³ Ahunbay 2009, 14.

³⁴ Ahunbay 2009, 15.

³⁵ Ahunbay 2009, 16.

³⁶ ICOMOS 1931, madde 1-7.

³⁷ ICOMOS 1964, madde 1-3.

Yapının bileşenleri ile taşınabilir kültür varlığının mümkün olduğunca yapı içinde korunması gerekliliğine dikkat çekmiş ve sadece koruma koşullarının sağlanamaması durumunda bu tür taşınabilir eserlerin yapıdan ayrı bir yerde korunması gerektiğini belirtmiştir³⁸. Üçüncü bölümü olan onarım bölümünde ise onarımın temel amacının estetik ve tarihi değeri ortaya çıkarmak ve korumak olduğuna ve onarımda kullanılacak malzemenin orijinal malzemeye ve yönteme uygun olması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Yapının barındırdığı farklı dönemlere ait izlerin ve bileşenlerin tarihi, arkeolojik ya da sanatsal değerler taşıyabileceği için bir bütün olarak korunması gerekliliği eksik parçaların yeniden restore edilmesinde eski malzeme ile yenisi arasında ayırt edilebilir bir farklılık olması gerekliliği vurgulanarak ekleme yapmanın kesinlikle kabul edilemeyeceği belirtilmiştir³⁹.

1979'da yayınlanan Burra Tüzüğü önemli tüzüklerden bir diğeridir. Tüzük ilk bölümü olan tanımlar bölümünde alan, kültürel değer, doku, koruma, onarım, rekonstrüksiyon – yeniden inşaat gibi pek çok kavramı tanımlamıştır. Alan kavramı; yer, bölge, arazi, bina topluluğu veya yapı grupları şeklinde tanımlanmıştır⁴⁰. Kültürel değer ise geçmiş, günümüz ve gelecek kapsamında estetik, tarihi, bilimsel, sosyal veya ruhani değerler olarak tanımlanmıştır⁴¹. Doku kavramı kavram olarak ilk kez Burra Tüzüğü'nde ortaya çıkmış ve bir yere ait fiziksel bileşenlerin bütünü olarak ifade edilmiştir⁴². Burra Tüzüğü koruma ve onarım kavramlarında önemle dokunun korunması gerekliliğini ortaya koymuştur. Korumanın temel hedefi olarak da kültürel değerlerin korunmasının ve kültürel değeri olan yerlerin daimi olarak korunarak risk altında bırakılmaması gerekliliğine dikkat çekmiştir⁴³.

1987'de yayınlanan Washington Tüzüğü tarihi kentler ve alanların korunmasıyla ilgili önemli kararların bildirildiği bir tüzüktür. Washington tüzüğü ile boyutu fark etmeksizin tarihsel değerleri yanı sıra buldukları bölgenin kültürel özelliklerini de yansıtmakta olan alanların doğal ve insan yapımı çevrelerinin kentsel gelişim sürecinin etkisi ile tehdit altında, zarar görmüş ya da yok olmuş olduğuna dikkat çekmiştir⁴⁴.

³⁸ ICOMOS 1964, madde 4-8.

³⁹ ICOMOS 1964, madde 9-13.

⁴⁰ ICOMOS 1979, madde 1.

⁴¹ ICOMOS 1979, madde 1.

⁴² ICOMOS 1979, madde 1.

⁴³ ICOMOS 1979, madde 2-3.

⁴⁴ ICOMOS 1987, 1.

Tüzüğün amaç ve kapsamlar kısmında özellikle binalar ile yeşil - açık alanlar arasındaki ilişkinin ve kent - kır arasındaki ilişkisinde korunması gerekliliği vurgulanmıştır⁴⁵. İkinci bölümünde koruma kapsamında disiplinler arası bir çalışma yürütülerek kültürel dokunun ve doğal dokunun buldukları konum içerisinde çevrelerindeki tüm bağlantılar ve tehdit unsurları da göz önüne alınarak korunması gerekliliği vurgulanmış ve alan yönetiminin önemi belirtilmiştir⁴⁶.

1994 yayınlanan Nara Özgünlük Belgesi insan, kültür ve kültür varlığı arasındaki ilişkinin önemine ve kültür varlığının her toplumdaki farklılık ve zenginliğine dikkat çekmesi ile diğer tüzüklerden farklıdır⁴⁷. Tüzüğün Değerler ve Özgünlük olan bölümünde kültür varlığının değerinin belirlenmesi aşamasında farklı kültürler arasında ya da kültürlerin kendi içinde bile çok farklı bilgi kaynaklarının önem taşıdığına dikkat çekilerek Venedik tüzüğünde belirtildiği üzere kaynak kesinliğini sağlamanın her kültür açısından mümkün olmadığına bu çeşitliliğin ve zenginliğin bile önemi olduğuna dikkat çekilmiştir⁴⁸.

Türkiye’de ise Kültür varlıkları ile ilgili ilk gelişme ve yasal düzenleme 1869’da kabul edilen ve Cumhuriyet döneminde de kullanılan Asar-ı Atika Nizamnamesi’dir⁴⁹. Asar-ı Atika Nizamnamesi’nden sonra 1973’de çıkartılan 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu gelmektedir⁵⁰. Günümüzde de kullanılmaya devam edilen ve 1983’te çıkartılan T.C. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gelmiştir⁵¹. Kanunun 3. maddesi kültür varlığı, tabiat varlığı, sit, koruma, koruma alanı, ören yeri, değerlendirme, koruma amaçlı imar planı, çevre düzenleme projesi, yönetim alanı, yönetim planı, bağlantı noktası, doğal sit, sokak sağlıklaştırma projesi ve uygulamaları, etkileşim geçiş sahası gibi kavramların tanımlarına yer verilmiştir⁵².

⁴⁵ ICOMOS 1987, madde 2.

⁴⁶ ICOMOS 1987, madde 5-16.

⁴⁷ ICOMOS 1994, madde 5-8.

⁴⁸ ICOMOS 1994, madde 9-13.

⁴⁹ Ahunbay 2009, 136.

⁵⁰ Ahunbay 2009, 136.

⁵¹ Ahunbay 2009, 136.

⁵² Anonim 1983, madde 3.

1.3 Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurlar

Kültür varlıklarını tehdit eden unsurları sınıflandırmada pek çok yöntem mevcuttur. Kültür varlıklarını tehdit eden unsurlar temelde kaynağına göre doğal koşullar ve insan kaynaklı tahribatlar olarak ikiye ayrılmakta⁵³ ve insan kaynaklı unsurları da kendi içinde bilinçli ve bilinçsiz olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁵⁴. Tehdit unsurunun etki hızları temel alınarak sınıflandırıldığında ise hızlı etki eden ve yavaş etki eden tehdit unsurları olarak ikiye ayrılmaktadır⁵⁵. Tehdit unsurlarının neden olduğu ya da olacağı bozulmalar üzerinden sınıflandırıldığında ise iç nedenler ve dış nedenler olarak ikiye ayrılmaktadır⁵⁶. Tehdit unsurlarının tümü kültür varlığının bilimsel, kültürel, estetik ve benzeri değerlerinin zedelenmesine ya da tamamen kaybolmasına neden olmaktadır.

Catholique de Louvain Üniversite'sine bağlı 1988'de kurulan EM-DAT⁵⁷ veri tabanındaki veriler Dünya genelinde 1980'den sonra gerçekleşen doğal afetlerin sayısında düzenli artış olduğunu göstermektedir (Şekil 1.1)⁵⁸. 1980'lere kadar ortalama yıllık doğal afet miktarı 150 civarında iken 1980'ler ve sonrasında yıllık doğal afetlerin miktarının 350'lere çıktığı görülmüştür. Bu veriler detaylı bir şekilde incelendiğinde ise özellikle sel baskınları ve fırtınaların sayısında 2000 yılından itibaren artışlar olduğu gözlemlenmektedir (Şekil 1.2)⁵⁹.

ICOMOS tarafından 2000 yılından beri yayınlanmakta olan Heritage at Risk (Kültür varlığı Risk Altında) serisinin göstermekte olduğu gibi Dünya çapında aynı anda ve pek çok noktada kültür varlığı yok olma tehdidi ile karşı karşıyadır⁶⁰. ICOMOS'un bu yayınlar ile doğal veya insan kaynaklı afetlerin yanı sıra sosyal ve ekonomik değişimler sonucu oluşan gelir azalmalarının, turizm ve turist yükünün, koruma eksikliklerinin ve en önemlisi bakımsızlığın kültür varlıklarının yok oluş

⁵³ Asatekin 2004, 52.

⁵⁴ Nickens et al. 1981, 12.

⁵⁵ Baer 1989, 29.

⁵⁶ Ahunbay 2009, 38.

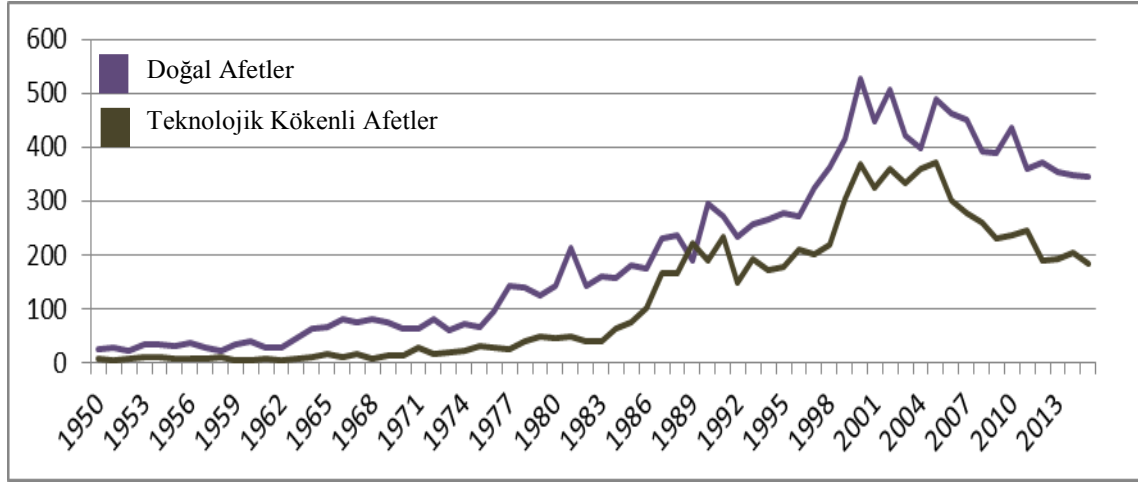
⁵⁷ EM-DAT: Emergency Database – Acil Durum Bilgi Bankası, <http://www.emdat.be/>, (12.01.2016).

⁵⁸ http://www.emdat.be/disaster_trends/index.html, (12.01.2016).

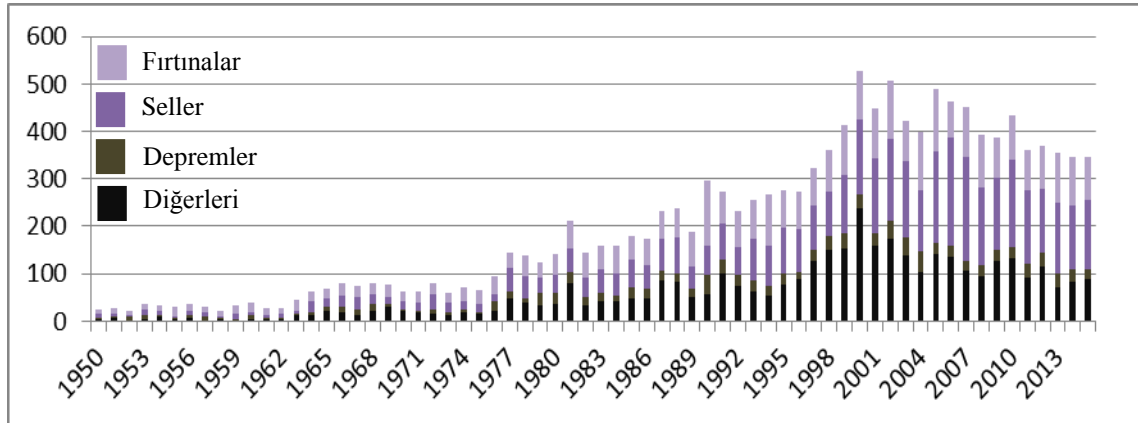
⁵⁹ http://www.emdat.be/disaster_trends/index.html, (12.01.2016).

⁶⁰ Truscott et al. 2005; Petzed-Ziesemer 2008; Machat et al. 2010; Machat et al. 2014.

sürecindeki etkilerine dikkat çekmektedir⁶¹. Depremler, su baskınları, toprak kaymaları gibi pek çok doğal afet ile; siyasal gerginlikler, savaşlar ve vandalizm gibi pek çok insan kaynaklı tehdit yayınlanmakta olan raporlarda da görüldüğü üzere kültür varlıklarını yok etmekte ya da yok olma riski ile karşı karşıya bırakmaktadır⁶².

Şekil 1.1 1950 ile 2015 yılları arasındaki doğal ve teknolojik kökenli afetler (EM-DAT, 2016).

Şekil 1.2 1950 ile 2015 yılları arasındaki doğal afetlerin dağılımı (EM-DAT, 2016).

Michalski (1990) kültür varlıklarını tehdit eden unsurları dokuz temel başlık altında toplamıştır. Bunlar fiziksel kuvvetler, suçlular, ateş, su, zararlılar, kirlilik, radyasyon, yanlış ısı ve yanlış bağıl nemdir⁶³. Michalski'nin yöntemine göre öncelikle bu dokuz ana başlık altında tehdit unsurları tanımlanarak tehdit unsurlarının bina çapında etkilediği birimler, teçhizat çapında etkilediği birimler ve etkiledikleri prosedür belirlenmektedir.

⁶¹ Truscott et al. 2005; Petzed-Ziesemer 2008; Machat et al. 2010; Machat et al. 2014.

⁶² Torre 2002, 51.

⁶³ Michalski 1990, 589.

Bu belirleme işlemi sonra beş temel kontrol evresinde her bir tehdit unsuru ve etkilediği birim üzerinden değerlendirilir (Tablo 1.1)⁶⁴. Bu kontrol evreleri; tehdit unsuru kaynaklarından kaçınma, tehdit unsurunun tespiti, tehdit unsurunun engellenmesi, tehdit unsuruna tepki verilmesi ve tehdit unsurunun etkilerinden iyileşme şeklinde tanımlanmıştır⁶⁵.

Tablo 1.1 Risk kontrol seviyeleri ve bozulma unsurları tablosu (Michalski, 1990).

Bozulma	Koruma						
	Kontrol Seviyesi	Bina			Teçhizat		
		depo	sergi	taşıma	depo	sergi	taşıma
<u>Fiziksel Kuvvetler</u>							
1. İhmalkarlık							
2. Felaket							
<u>Suçlular</u>							
1. Hırsızlar							
2. Vandallar							
<u>Ates</u>							
<u>Su</u>							
<u>Zararlılar</u>							
<u>Kirlilik</u>							
<u>Radyasyon</u>							
1. UV							
2. Işık							
<u>Yanlış Isı</u>							
1. Düzensiz							
2. Çok Yüksek							
<u>Yanlış Nem</u>							
1. Düzensiz							
2. Çok Yüksek / Alçak							

- Kontrol Seviyeleri**
1. Tehdit unsuru kaynağından kaçın
 2. Tehdit unsuru tespit et
 3. Tehdit unsurunu bloke et
 4. Tehdit unsuruna karşı önlem al
 5. Tehdit unsurunun verdiği zararı onar

Waller (1994) Michalski (1990) tarafından tanımlanan dokuz temel tehdit unsuruna görev ihmalkarlığını eklemiştir. Bu temel başlıklar altında tanımlanacak olan tehdit unsurlarını 1 ile 3 arasında derecelendirmiştir. Bu derecelendirmeye göre 1.

⁶⁴ Michalski 1990, 590.

⁶⁵ Michalski 1990, 590.

derece yıkıcı ama nadir tehditleri, 2. derece seyrek ama şiddetli tehditleri ve 3. derece hafif ve sürekli tehditleri işaret etmektedir (Tablo 1.2)⁶⁶.

Tablo 1.2 Risk türlerinin prosedür-konum yelpazesinde önemini belirten tablosu (Waller, 1994).

Bozulma Etkenleri	Risk Türü	Risk Örneği	Kontrol Seviyeleri								
			Konum	Sit Alanı	Bina	Oda	Dolap	Örnek	Yönetmelik	Prosedür	
Fiziksel Kuvvetler	1	Deprem	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	2	Hor Kullanım	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	Zayıf Destek	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ateş	1		■	■	■	■	■	■	■	■	■
Su	1	Sel	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	2	Çatı Sızıntısı	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	Nem Artışı	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Suçlular	1	Hırsızlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	2	Vandalizm	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	Zimmetine Geçirme	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zararlılar	2	İstila	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kirlilik	1	Yakın Bir Felaketten	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	2	Yanlış Temizlik Ürünü	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	Ahşap Depo Malzemeleri	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Işık ve Radyasyon	3	Işığa Maruz Kalma	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Yanlış Isı	2	Termal Şok	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	İdealden Yüksek	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Yanlış Bağlı Nem	2	Bozuk Havalandırma	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	İdealden Alçak/Yüksek	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Görev İhmalkarlığı	1	Terk Edilmesi	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	2	Örneğin Verisinde Kayıp	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3	Tasnif Kaybı	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Az Önemli									Çok Önemli		

Waller (1994)⁶⁷ sınıflandırma ve tanımlama kapsamında fiziksel kuvvetler, ateş, su, suçlular, zararlılar, kirlilik, radyasyon, yanlış ısı, yanlış nem ve görev ihmalkarlığı olmak üzere on temel unsuru temel alınmıştır.

⁶⁶ Waller 1994, 21.

⁶⁷ Waller 1994, 21.

1.4 Kùltür Varlıkları ve Risk Yönetimi

Risk bir olayın olasılığı ile olumsuz sonuçlarının toplamı⁶⁸ ya da bir nesne üzerinde bilinmeyen etkisidir⁶⁹. Bu tanımlarda da görüldüğü üzere risk en temel haliyle “**risk = olasılık x zarar**” şeklinde tanımlanabilir. Risk etki alanı değışiklik gösteren bir kavram olduğu gibi olası olaylar ve sonuçlarıyla da farklı karakteristik özelliklere referans olabilir⁷⁰.

Afet bir toplumun veya topluluğun; insan, materyal, ekonomik ve çevresel gibi geniş çaplı kaynaklarına zarar verip kayıplara yol açarak işlevselliğini zedeleyen etkilerdir⁷¹. Tanımdan da anlaşıldığı üzere afet çok geniş çaplı etkisi olan felaketleri kapsamaktadır. Afet’in diğer bir özelliği ise gerçekleşmesi durumunda etki alanının büyüklüğü ve vereceği zararlar nedeniyle yıkıcı bir etkiyi işaret etmesidir.

Risk yönetimi bir organizasyonun risk kapsamında yönetimi ve koordine edilmesi⁷² ya da olası hasar ve kaybı en aza indirmek için kesin olamayanın sistematik yönetimidir⁷³. Risk yönetiminde amaç olası tehdit unsurlarının saptanması ve bu tehdit unsurlarının olası tehditlerinin belirlenmesi sonucu oluşturacakları olumsuz sonuçları en aza indirecek şekilde önlemler almaktır (Şekil 1.3).

Risk yönetimin tasarım süreci ilk olarak yöntemin çerçevesinin çizilmesi ve prensiplerin belirlenmesiyle başlar. Risk yönetim çerçevesi risk yönetimi sürecinin tasarımı, uygulanması, gözlenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi basamaklarındaki kaynakları ve organizasyonu sağlayan çerçevedir⁷⁴. Risk yönetimiyle ilgili organizasyonun amaç ve hedeflerinin toplamı ise risk yönetimi prensiplerini oluşturur⁷⁵.

⁶⁸ UNISDR 2009, 25.

⁶⁹ ISO 2009, 3.

⁷⁰ ISO 2009, 3.

⁷¹ UNISDR, 2009. 9.

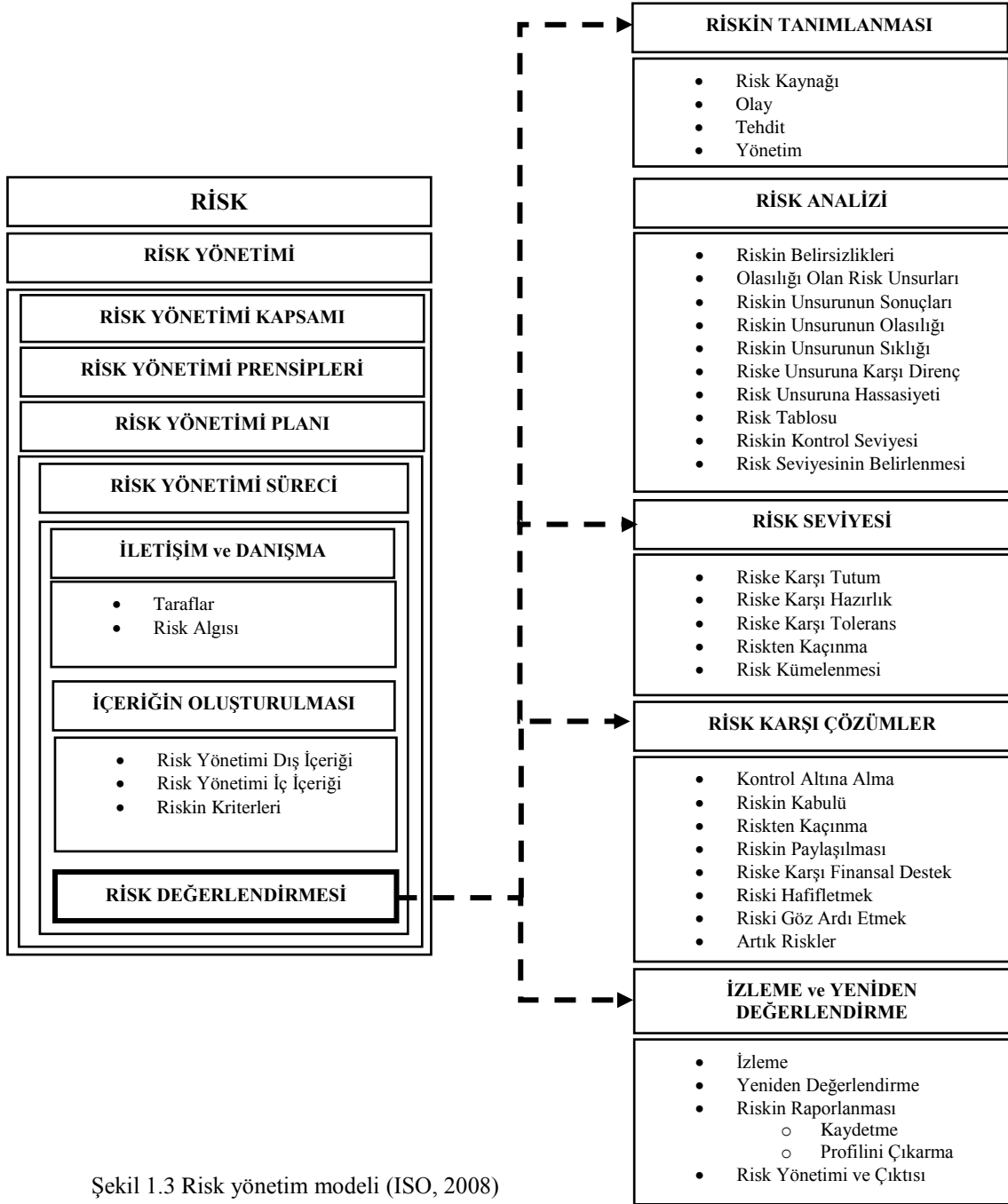
⁷² ISO 2009, 3.

⁷³ UNISDR 2009, 26.

⁷⁴ ISO 2009, 3.

⁷⁵ ISO 2009, 4.

Risk yönetimi kapsamında risk yönetiminde kullanılacak kaynakların, bileşenlerin ve yöntemin belirlenmesini sağlayan bir risk yönetim planı tasarlanır⁷⁶.

Şekil 1.3 Risk yönetim modeli (ISO, 2008)

Risk yönetim planı tasarımı sonrası risk yönetim süreci başlar. Bu süreç risk yönetimin prensip, prosedür ve uygulamasının; iletişim, danışma, içerik oluşturma,

⁷⁶ ISO 2009, 4.

tanımlama, analiz, değerlendirme, çözümlenme, gözlemlenme ve son olarak yeniden değerlendirme olan sürecin basamaklarına sistematik olarak uygulanmasıdır⁷⁷.

Risk yönetim süreci de temel olarak üç basamaktan oluşur; ilk basamağı iletişim ve danışma basamağı olarak adlandırılan risk yönetimi kapsamında ilgili taraflarla sürekli ya da tekrarlı yapılan görüşmelerle bilgi alış verişinin yapıldığı ya da bilgilerin paylaşıldığı basamaktır⁷⁸. Bu kapsamda verilen kararlar veya yapılacak olan uygulamalardan etkilenmesi olası, etkilenecek ya da etkilendiklerini düşünecek olan kişi veya kurumların tamamı ilgili tarafları oluşturur⁷⁹. Tarafların belirli bir risk unsuru üzerine görüş açısı olan risk algısı da iletişim ve danışma basamağını etkileyeceği için önemli ve dikkat edilmesi gereken bir etmendir⁸⁰.

Risk yönetim sürecinin ikinci basamağı risk yönetimin içeriğinin oluşturulmasıdır. Risk yönetiminin; ilgili kişi, organizasyon ya da kurumun amaçlarına ulaşmak istediği dış çevre⁸¹ ya da iç çevre içeriği oluşturur⁸². Dış ve iç çevre oluşturulduktan sonra risk değerinin değerlendirilmesinde yol gösteren şartlar ve referanslar toplamının belirlenmesi ile risk kriterleri oluşturularak risk yönetim içeriği tamamlanmış olur⁸³.

Risk yönetim sürecinin üçüncü basamağı risk yönetiminde; riskin tanımlanması, analiz edilmesi ve derecelendirilmesi süreçlerinin tümünü kapsayan ve üç basamaktan oluşan risk değerlendirmesidir⁸⁴. Risk değerlendirmesinin ilk basamağı riski bulan, tanımlayan ve açıklayan süreci oluşturan risk tanımlamasıdır⁸⁵. Risk tanımlama kendi içinde dört basamakta gerçekleşir bunlar; riskin kaynağı, olay, tehdit, yönetimidir. risk kaynağı tek başına ya da topluca risk oluşturma potansiyeli olan herhangi bir şey⁸⁶; olay herhangi bir koşul veya durumun meydana gelmesi ya da değişim⁸⁷; tehdit olası zarar

⁷⁷ ISO 2009, 4.

⁷⁸ ISO 2009, 4.

⁷⁹ ISO 2009, 4.

⁸⁰ ISO 2009, 4.

⁸¹ ISO 2009, 5.

⁸² ISO 2009, 5.

⁸³ ISO 2009, 5.

⁸⁴ ISO 2009, 5.

⁸⁵ ISO 2009, 5.

⁸⁶ ISO 2009, 5.

⁸⁷ ISO 2009, 6.

kaynağı⁸⁸; yönetim ise risk yönetiminde yöneten ve çözüm sürecine yön veren kişi ya da varlık⁸⁹ şeklinde tanımlanmaktadır.

Risk değerlendirmesinin ikinci basamağı riskin doğasını anlamaya yardımcı olan ve risk seviyesini belirlemeyi sağlayan süreç olan risk analizidir⁹⁰. Risk analizi kendi içinde on basamağa ayrılır. Risk analizinde ilk olarak yapılması gereken riskin belirsizliklerinin bir olayla, olasılığıyla ya da sonuçlarıyla ilgili kısmi bile olsa bilgi ya da bilgi kaynağı yetersizliği durumunun tespit edilmesidir⁹¹. Bu belirsizliklerin tespit edilip çözüm önerilerinin getirilmesi risk analizinde ilk ve önemli bir basamaktır. İkinci basamak olasılığı olan risk unsurlarıdır ki bu kavram beraberinde risk unsuruna maruz kalma kavramını da getirir. Olasılık bir şeyin olma şansı⁹² şeklinde tanımlanırken mazur kalma bir nesnenin bir olaya tabi kalma durumu⁹³ şeklinde tanımlanmaktadır. Bu basamakta olması olası risk unsurları belirlenir ve bu tehdit unsurlarının risk yönetimi içeriğine etkisi olup olmadığı değerlendirilir. Üçüncü basamak riskin sonuçlarıdır. Burada kastedilen olayın gerçekleşmesiyle nesnelere etkileyecek olan sonuçlardır⁹⁴. Dördüncü basamak riskin olasılığıdır. Olma şansının 0 ile 1 arası değerler arasında derecelendirilmesidir, 0 imkansızı işaret ederken 1 kesin olanı işaret eder⁹⁵. Beşinci basamak riskin sıklığıdır; bir olayın olma derecesinin olan olayların sayısı veya sonuçlarının zamana göre derecelendirilmesidir⁹⁶. Altıncı basamak risk unsuruna karşı dirençtir. Direnç bir olaydan etkilenmeye karşı direnç kapasitesidir⁹⁷. Yedinci basamak risk unsuruna karşı hassasiyettir. Bir nesnenin herhangi bir risk unsuruna karşı duyarlılık göstermesine sebep olan özelliği⁹⁸ ya da bir nesnenin, sistemin ya da bir toplumun zarar verici unsurlara karşı zaafını belirleyen karakteristik özellikleridir⁹⁹. Risk yönetiminde risk faktörünün değerlendirileceği nesnenin hassasiyetlerinin bilinmesi önemli bir rol oynar. Herhangi bir Risk faktörüne karşı hassasiyetin varlığı

⁸⁸ ISO 2009, 6.

⁸⁹ ISO 2009, 6.

⁹⁰ ISO 2009, 6.

⁹¹ ISO 2009, 6.

⁹² ISO 2009, 6.

⁹³ ISO 2009, 6.

⁹⁴ ISO 2009, 7.

⁹⁵ ISO 2009, 7.

⁹⁶ ISO 2009, 7.

⁹⁷ ISO 2009, 7.

⁹⁸ ISO 2009, 7.

⁹⁹ UNISDR 2009, 30.

olası riskin derecesini etkiler¹⁰⁰. Sekizinci basamak risk tablosudur; olma olasılığı ve sonuçların tanımlanması sonucu ortaya çıkan ve riski göstermeye ve derecelendirmeye yarayan tablosudur¹⁰¹. Dokuzuncu basamak riskin kontrol seviyeleridir. Risk derecesini denetleyen bir sistemdir. Riskin kontrol seviyeleri uygulanacak risk çözümlerinden etkilenir¹⁰². Son basamak risk seviyesinin belirlenmesi olan riskin şiddetidir. Riskin şiddeti **MR** (riskin şiddeti) = **FS** (etkilenen birim miktarı) x **LV** (değer kaybı) x **P**(olasılığı) x **E** (etki alanı) olarak da tanımlanabilir¹⁰³. Olası sonuçların gerçekleşmelerinin olasılığı ile ilişkilendirilmesiyle hesaplanır¹⁰⁴.

Risk değerlendirmesinin üçüncü basamağı risk seviyesinin tespiti ve riske karşı nasıl bir tutum izleneceği oluşturmaktadır. Ortaya çıkan verilerin risk kriterlerinde verilen kriterler doğrultusunda değerlendirilmesiyle ulaşılan sonuç risk analizi sonucudur¹⁰⁵. Risk seviyesinin belirlenmesinden sonra risk seviyesine göre uygulanacak tutum bir sonraki basamak olan riske karşı çözümleri de etkileyecektir. Risk seviyesinin belirlenmesinden sonra ilk gelen aşama riske karşı tutumdur; ilgili kurum, organizasyon ya da bireyin riski değerlendirmeye yaklaşımı ve sonucunda riski kabullenmesi ya da reddetmesi durumudur¹⁰⁶. İkinci aşama riske karşı hazırlık olup ilgili kurum, organizasyon ya da bireyin hazırlıklı olduğu risk miktarı ve türlerini kapsamaktadır¹⁰⁷. Üçüncü aşama riske karşı toleranstır; ilgili kurum, organizasyon ya da bireyin riskin gerçekleşmesi durumunda riske karşı hedeflerini gerçekleştirmeye dayanımlı olup olmadığı durumudur¹⁰⁸. Riskten kaçınma riske göz yumup görmezden gelme durumu dördüncü aşamayı oluşturmaktadır¹⁰⁹. Beşinci aşama risk kümelenmesi olarak birden fazla risk unsurunu ilişkilendirip birleştirerek riski daha iyi anlamaya çalışma durumudur¹¹⁰.

Risk değerlendirmesi aşamasından sonra tespit edilen risk unsurlarına karşı çözümler üretilen riske karşı çözümler basamağı riske karşı çözümlerin geliştirildiği,

¹⁰⁰ UNISDR 2009, 30.

¹⁰¹ ISO 2009, 7.

¹⁰² ISO 2009, 7.

¹⁰³ Waller 2008, 185.

¹⁰⁴ ISO 2009, 7.

¹⁰⁵ ISO 2009, 7.

¹⁰⁶ ISO 2009, 7.

¹⁰⁷ ISO 2009, 8.

¹⁰⁸ ISO 2009, 8.

¹⁰⁹ ISO 2009, 8.

¹¹⁰ ISO 2009, 8.

seçildiği ve uygulandığı süreçtir¹¹¹. Riske karşı çözümler süreci sekiz alt başlıkta ele alınmıştır. Bunlardan ilki risk unsurunu kontrol altına alınmasıdır. Risk unsurunu kontrol altına alarak risk seviyesini düzeltmeye yarayan prosedür, yasa, araç, prensip, uygulama ve davranışları kapsamaktadır¹¹². İkincisi riskin kabul edilmesidir; toplum veya topluluklar tarafından sosyal, ekonomik, politik, kültürel, teknik ve çevresel açıdan kabul edilebilir kayıplardır¹¹³ ya da belirli bir risk unsuruna karşı önceden belirlenmiş ve kabul edilmiş risktir işaret etmektedir¹¹⁴. Belirlenen kabul edilebilir risk, risk yönetiminde önemli bir bileşendir olarak nitelendirilmiştir. Kabul edilebilir riskle kast edilen sistemin işleyişini felç etmeyecek seviyede vereceği zarar minimum seviyelerde olan risk olarak tanımlanmıştır. Üçüncüsü riskten kaçınmadır; risk doğuran etkenler ve davranışlardan uzak durmanın seçilmesidir¹¹⁵. Dördüncüsü riskin paylaşımıdır; herhangi bir risk durumunda riskin vereceği zararların anlaşmalı olarak diğer gruplar arasında dağıtılmasıdır¹¹⁶. Beşincisi riske karşı finansal destek oluşturulmasıdır; herhangi bir risk durumunda riskin vereceği finansal zararlara karşı anlaşmalı fonlar oluşturulmasıdır¹¹⁷. Altıncısı riski hafifletmektir; istenmeyen sonuçları en aza indirmek amacıyla emek ve çaba harcanmasıdır¹¹⁸. Yedincisi riski göz ardı etmektir; bir risk faktörünün gerçekleşmesi sonucu oluşacak kazanç ve sorumluluk azalımı doğrultusunda göz ardı edilmesidir¹¹⁹. Sekizincisi artık risklerdir; bir risk faktörünün gerçekleşmesi sonucu oluşan veya kalarak süre gelen riskler olarak tanımlanmıştır¹²⁰.

İzleme ve yeniden değerlendirme ise risk yönetiminin son basamağıdır. Bu basamakta uygulamalar ve alınan sonuçlar gözlemlenip değerlendirilerek risk yönetiminin daha da geliştirilmesi sağlanmasıdır. Dört basamaktan oluşur. Bu basamaklardan ilki gözlemdir; performans seviyesindeki değişimlerin düzenli bir şekilde kontrol edilmesi, kritik olarak gözlemlenmesi ve denetlenmesidir¹²¹. İkincisi basamak yeniden değerlendirmedir; konuyla ilgili yapılan uygulamaların veya alınan kararların belirlenen hedefleri ulaşmakta yeterli, uygun ve sabit olup olmadığının

¹¹¹ ISO 2009, 8.

¹¹² ISO 2009, 8.

¹¹³ UNISDR 2009, 4.

¹¹⁴ ISO 2009, 8.

¹¹⁵ ISO 2009, 8.

¹¹⁶ ISO 2009, 8.

¹¹⁷ ISO 2009, 9.

¹¹⁸ ISO 2009, 9.

¹¹⁹ ISO 2009, 9.

¹²⁰ ISO 2009, 9.

¹²¹ ISO 2009, 9.

kontrol edilmesidir¹²². Üçüncü basamak riskin raporlanmasıdır; hak sahiplerinin belirli aralıklarla var olan risk, risk kontrolü yönetimiyle ve gelişmelerle ilgili bilgilendirilmesidir¹²³. Son basamak riski yönetiminin değerlendirilmesidir; risk yönetimin çerçevesi kapsamında yöntemin uygunluğunun ve yeterliliğinin sistematik olarak objektif kanıtlar ışığında değerlendirilmesidir¹²⁴. Tüm bu süreç ve basamaklar risk yönetimini oluşturur.

Günümüzde SWOT (Strenghts, Weaknesses, Opportunities and Threats) analizi, Delphi tekniği, ABC gibi pek çok risk yönetimi tekniği geliştirilmiş ve her bir yöntemin ana kullanımı risk yönetim planı, risk tanımlaması, risk değerlendirmesi, riske karşı tepki planlaması ve risk kontrolü ile gözlenmesi kapsamında değişiklik göstermektedir¹²⁵.

Risk yönetimi ve Afet yönetimi kapsamında uluslararası düzeye yapılan ilk önemli adım 1996 Uluslar Arası Mavi Kalkan komitesinin kurulması olmuştur. ICA (the International Council on Archives), ICOM (the International Council of Museums), ICOMOS (the International Council on Monuments and Sites), IFLA (the International Federation of Library Associations and Institutions) ve CCAAA (the Co-ordinating Council of Audiovisual Archives Associations) gibi beş önemli uluslararası organizasyon önderliğinde kurulmuştur¹²⁶. Mavi Kalkan komitesinin temel görevi doğal afetler veya savaş durumunda Kızıl Haç örgütü gibi hareket ederek dünya miras listesinde ve koruma altında olan alanları korumak ve gerekli önlemler olarak müdahale etmektir¹²⁷.

Daha sonraki süreçte risk yönetimi alan yönetiminin bir parçası olmuştur¹²⁸. T.C. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Ek ikinci maddesine dayanarak hazırlanmış olan 2005 tarihli Alan Yönetimi ile Anıt Eser Kurulunun Kuruluş ve Görevleri ile Yönetim Alanlarının Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar

¹²² ISO 2009, 9.

¹²³ ISO 2009, 9.

¹²⁴ ISO 2009, 9.

¹²⁵ Pritchard 2015, 60.

¹²⁶ <http://www.icomos.org/en/what-we-do/icomos-observatory-risk-preparedness-and-emergency-response/blue-shield>, (24.02.2016).

¹²⁷ <http://www.icomos.org/en/what-we-do/icomos-observatory-risk-preparedness-and-emergency-response/blue-shield>, (24.02.2016).

¹²⁸ UNESCO 2013, 73-89-125.

Hakkındaki Yönetmeliğin birinci ve ikinci maddesinde, alan yönetimini tanımlarken risk yönetimine de dikkat çekilmiştir¹²⁹. UNESCO¹³⁰ Türkiye Milli Komisyonu Somut Kültürel Miras İhtisas Komitesi'nde risk yönetiminin kültür varlığının korunmasındaki önemini vurgulamakta ve bu amaç kapsamında adımlar atılması gerekliliği işaret etmektedir¹³¹.

Kültür varlığını tüm etkenler bağlamında ele alan ve her çeşit kültür varlığını kapsayan en geniş kapsamlı risk planı ise ilk olarak 2005 yılında Japonya Kobe'de düzenlenen ve yayınlanan Hyogo Sözleşmesinde¹³² sunulmuştur. Bu sözleşme önleyici korumanın ve bu kapsamda risk yönetiminin önemini vurgulamış ve kültür varlığının korunabilmesi amacıyla önemli noktalara dikkat çekmiştir¹³³. Bu noktalar yönetimin önemi, risk analizin önemi, eğitim ile bilinçlendirmenin önemi ile müdahale ve kurtarma yöntemlerinin önemi şeklinde sıralanmıştır¹³⁴.

Bu bölümde taşınmaz kültür varlıklarını koruma ve onarımı, risk yönetiminin gelişim süreçleri ve birbirleri ile olan ilişkileri incelenmiştir. Bu ilişki kapsamında risk yönetimi taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında ve alan yönetiminde önemli bir basamak olup Türkiye'de de gelişmekte olan ve adımları atılmakta olan bir alandır¹³⁵.

¹²⁹ Anonim 2005, madde 1-2.

¹³⁰ UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, <http://en.unesco.org/>, (12.05.2016).

¹³¹ UNESCO 2011.

¹³² UNISDR 2005, 1.

¹³³ UNISDR 2005, 1.

¹³⁴ UNISDR 2005, 2-3.

¹³⁵ ICOMOS 2012.

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL ve YÖNTEM

2.1 Materyal

Tez çalışmasının ana materyalini; Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi belediye sınırları içerisindeki T.C. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 7. maddesi kapsamında tescillenmiş taşınmaz kültür varlıkları oluşturmaktadır¹³⁶.

Bu ana materyalin incelenebilmesi için aşağıda belirtilen veri kaynaklarından yararlanılmıştır;

- Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'ndan sağlanan Merkez İlçesi'ne ait 2012 yılı İmar planı,
- Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'ndan sağlanan Merkez İlçesi'ne ait tescilli parsellerin konumları,
- Google Earth 2015 - 2016 uydu görüntüleri,
- Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nden temin edilen Merkez İlçesi'nin 2008 – 2015 yıllar arası yangın ve su baskını verileri,
- Denizli Kültür Envanteri,
- Maden Tetkik ve Araştırma Genel Müdürlüğü'nden temin edilen güncel Denizli ili deprem ve fay hatları verileri,
- T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı'ndan temin edilen Denizli ili deprem geçmişi verileri,

Araştırma süresi boyunca;

- Araştırma alanına ve konusuna ilişkin yapılmış tezler, kitaplar, bildiriler, ve makaleler,

¹³⁶ Anonim 1983, madde 7.

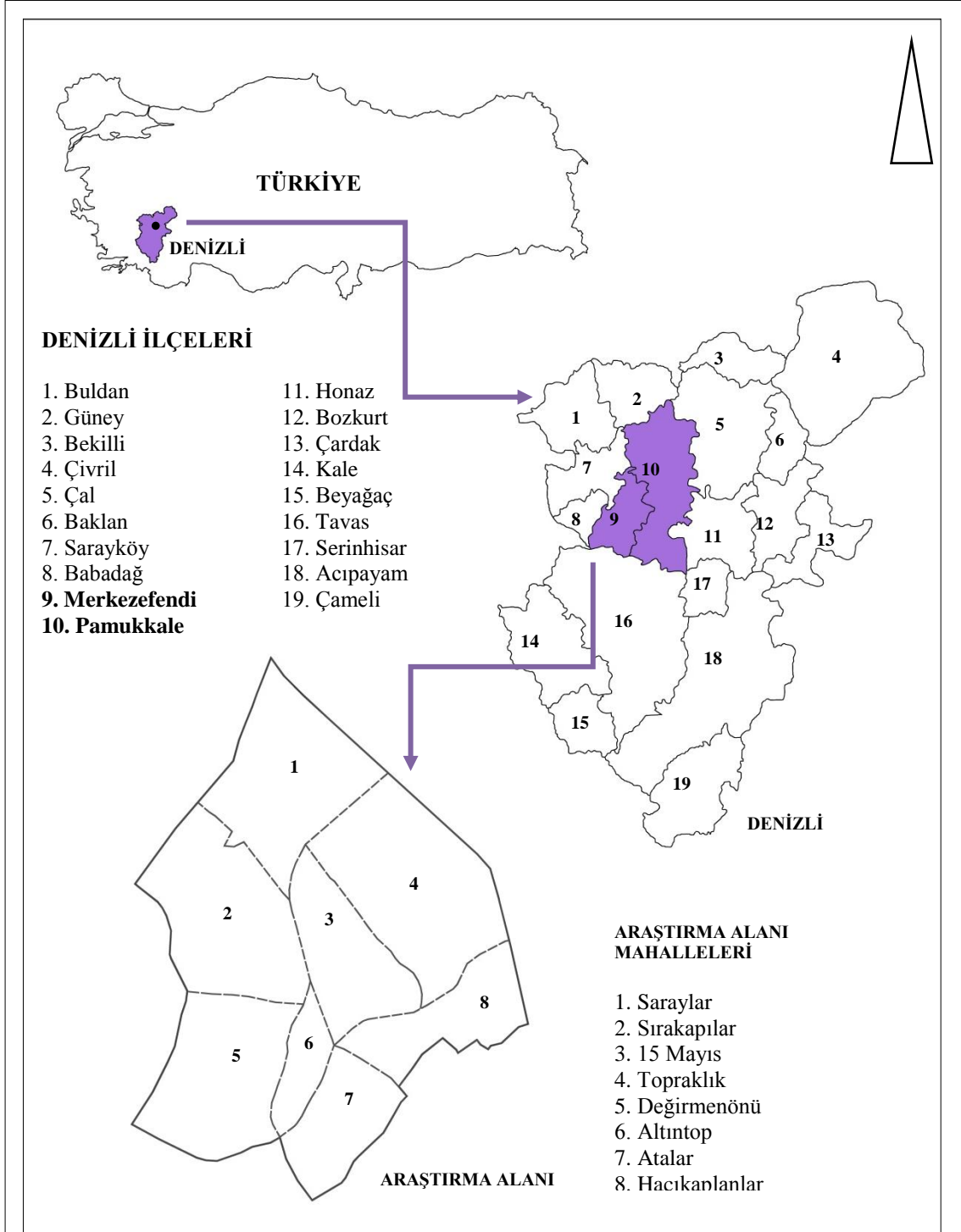
- Araştırma alanı kapsamında ilgili kişilerle yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen bilgiler,
- Araştırma alanı içindeki yapılara ilişkin verileri görsel olarak haritalama sürecinde kullanılan AutoCAD yazılımı,
- Araştırma alanının niteliğini saptamaya yönelik görsel malzemeler,
- Arazi çalışması sırasında tutulan gözlem notları, oluşturulan haritalar (deprem, su baskını ve kundaklama) ve yapı kartları araştırmanın diğer materyalini oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının tespiti tescilli yapılarla ilgili veriye direkt ulaşmanın güçlüğü, toplu bir envanter verisinin bulunmaması ve veri tabanı eksikliği gibi sorunlar nedeni ile Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'ndan sağlanan Merkez İlçesi'ne ait 2012 yılı İmar planındaki tescilli parsellerdeki taşınmaz kültür varlığı yapılar değerlendirilecektir.

2.2 Araştırma Alanı

Denizli il sınırları içinde yer alan kent merkezindeki Pamukkale ve Merkezefendi belediyeleri 2012 yılı imar planı sınırları tescilli parsellerin yoğunluğu göz önüne alınarak ön inceleme alanı olarak seçilmiştir.

Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı ile Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nde yapılan arşiv çalışmaları sonucu verilerinin ulaşılabilirliği ve buldukları tescilli parsellerin birbiri ile ilişkileri göz önüne alınarak Saraylar, Sırapınar, Topraklık, 15 Mayıs, Değirmenönü, Altıntop, Atalar ve Hacıkapanlar mahallerini kapsayan alan, araştırma alanı olarak seçilmiştir. Bu alan Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde merkez olarak kullanılan Kaleiçi arkeolojik sit alanı ile Denizli kent gelişim sürecinde sayıları hızla tükenen sivil mimari yapıların son örneklerini barındıran Altıntop ile Atalar mahallelerini de kapsamaktadır (Harita 2.1 ve Harita 2.2).

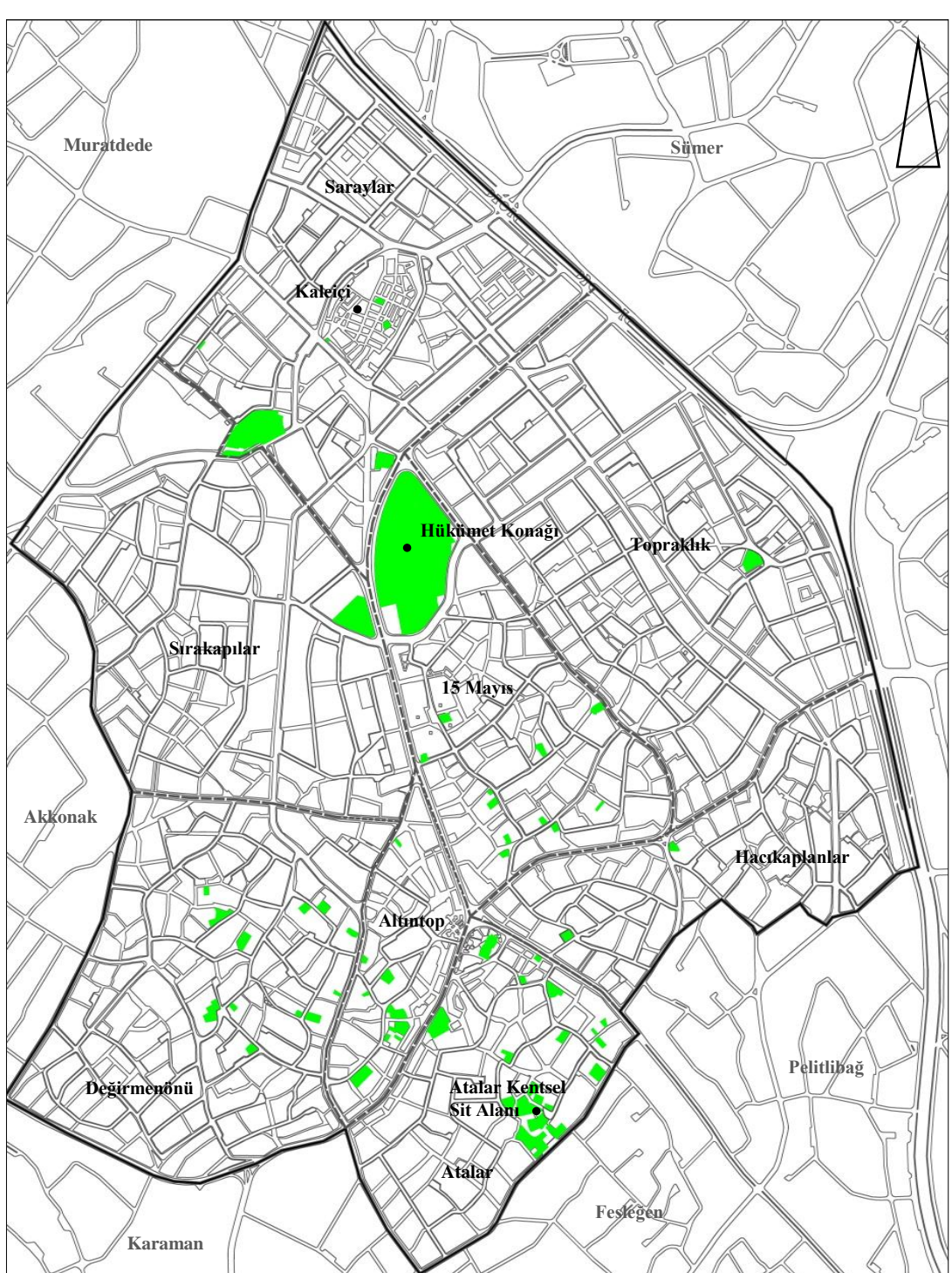
Harita 2.1

Denizli - Araştırma Alanı İlişkisi

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

- Alan Sınırı
- Mahalle Sınırı
- Tescilli Parseller

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 2.2

Araştırma Alanı

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

2.3 Denizli İli Kültür Varlıkları

Denizli ili T.C. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu¹³⁷ kapsamında tescillenmiş taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarına sahiptir.

Denizli ili Denizli Müze Müdürlüğü'ne bağlı Hierapolis (Pamukkale) Arkeoloji Müzesi ve Atatürk Evi Etnografya Müzesi ile Laodikeia Antik Kenti ve Hierapolis Antik Kenti ören yerleri taşınabilir kültür varlıkları açısından önemli yerlerdir¹³⁸. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 26. Maddesi doğrultusunda Denizli Müzesi kapsamında altı koleksiyoncunun koleksiyonu da Denizli ilinin taşınabilir kültür varlıklarının parçasını oluşturmaktadır¹³⁹.

Denizli ilinin somut olmayan kültür varlıkları açısından incelediğimizde UNESCO temsili listesinde yer alan 2010 yılında listeye girmiş olan Yarenlik Geleneği¹⁴⁰ ve 2011 yılında listeye girmiş olan Tören Keşkeği geleneği gelmektedir¹⁴¹.

Denizli ilinin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 7. maddesi¹⁴² kapsamında tescillenmiş taşınmaz kültür varlıkları ise Kaleiçi, Laodikya, Tripolis, Colossae, Sebastapolis, Apollonia, Hareklia, Eumenia, Dionyzopolis gibi arkeolojik sit alanlarını ve Pamukkale Hierapolis doğal ve arkeolojik sit alanını içermektedir¹⁴³. Dini öneme sahip Yediler, Servergazi, Fatma Hanım, Mehmet Gazi, Ali Sinan, Mahmut Gazi, Yatağan Baba, Abdi Bey Sultan, Beycesultan, Hüsamettin Bey, Er Dinlendi, Ahmet Dede, Habib-Acem ve Üçler türbeleri de Denizli il sınırları içindedir¹⁴⁴. Selçuklu döneminde yapılmış olan Akhan Kervansaray'ı ile Abat Kervansaray'ı dönemsel özellikler taşıyan yapılara örnektir¹⁴⁵.

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı 2015 yılı verilerine göre Türkiye genelinde toplamda 100749 adet askeri yapı, kalıntı, endüstriyel

¹³⁷ Anonim 1983, madde 7.

¹³⁸ <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43253/bakanligimiza-bagli-muzeler.html>, (28.03.2016).

¹³⁹ <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43253/bakanligimiza-bagli-muzeler.html>, (28.03.2016).

¹⁴⁰ <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50995/geleneksel-sohbet-toplantilari.html>, (15.05.2016).

¹⁴¹ <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50998/toren-keskegi-gelenegi.html>, (15.05.2016).

¹⁴² Anonim 1983, madde 7.

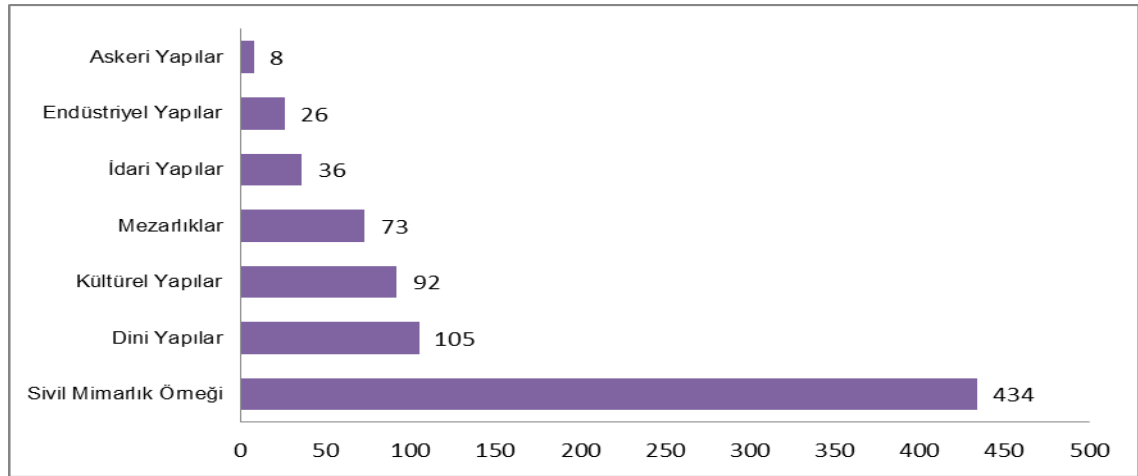
¹⁴³ Özsoy vd. 2011, 191-192.

¹⁴⁴ Özsoy vd. 2011, 191-192.

¹⁴⁵ Özsoy vd. 2011, 193.

yapı, idari yapı, mezarlık, kültürel yapı, dini yapı ve sivil mimarlık örneği gibi tescilli taşınmaz kültür varlığına sahiptir.

Bu tescilli taşınmazların 784 tanesi Denizli’de olup sayısal dağılımlarına bakıldığında 434 sivil mimarlık örneği, 105 dini yapılar ve 92 kültürel yapı olduğu görülmektedir (Şekil 2.1)¹⁴⁶. Geride kalan yapıların dağılımı ise 73 adet mezarlık, 36 adet idari yapı, 26 adet endüstriyel yapı ve 8 adet askeri yapı şeklindedir.

Şekil 2.1 Denizli genelinde taşınmaz kültür varlıkları (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2016).

Araştırma alanında T.C. 2863 numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 7. maddesi kapsamında tescillenmiş parsellerde yer alan yapılar yer almaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca yayınlanan tescil fişlerindeki bilgilere göre bu yapıların çoğunluğunun tek katlı ya da iki katlı oldukları, kare ya da dikdörtgen plan şemasına sahip oldukları ve yapım tekniği olarak kâgir, ahşap ve yığma taş yapım tekniklerinin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu yapılar araştırma alanının sınırları içinde yoğunlukla 15 Mayıs, Altıntop, Değirmenönü ve Atalar mahallelerinde yer almaktadır (Bkz. Harita 2.2).

Ahşap yapım tekniği ile yapılmış yapıya örnek olarak Altıntop Mahallesi’nde bulunan iki katlı sivil mimarlık örneği Tefik Külahçoğlu Evi (Bkz. Yapı Kartı 21) ve 15

¹⁴⁶ <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44799/illere-gore-korunmasi-gerekli-tasinmaz-kultur-varligi-i-.html>, (20.01.2016).

Mayıs mahallesinde bulunan 2 katlı sivil mimarlık örneği Hüdayi Oral evi (Bkz. Yapı Kartı 13) verilebilir. Değirmenönü mahallesinde bulunan 2 katlı sivil mimarlık örneği Süleyman Gürsoy evi (Bkz. Yapı Kartı 9) ve Atalar mahallesinde bulunan 2 katlı sivil mimarlık örneği İbrahim Çallı evi (Bkz. Yapı Kartı 32) gibi örnekler kâgir yapım tekniği ile yapılmış yapılara örnek verilebilir. Altıntop Mahallesinde bulunan Değirmenönü un fabrikası (Bkz. Yapı Kartı 31), Denizli Lisesi (Bkz. Yapı Kartı 2) ve Külahçioğlu un fabrikası (Bkz. Yapı Kartı 51) gibi yapılar ise yığma taş yapım tekniği ile yapılmış yapılara örnek verilebilir.

2.4 Taşınmaz Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurlar

Bu bölümde taşınmaz kültür varlıklarına risk oluşturan deprem, su baskını, nem, yangın, kundaklama ve vandalizm tehdit unsurları çalışma alanı özelinde ele alınmıştır.

2.4.1 Deprem

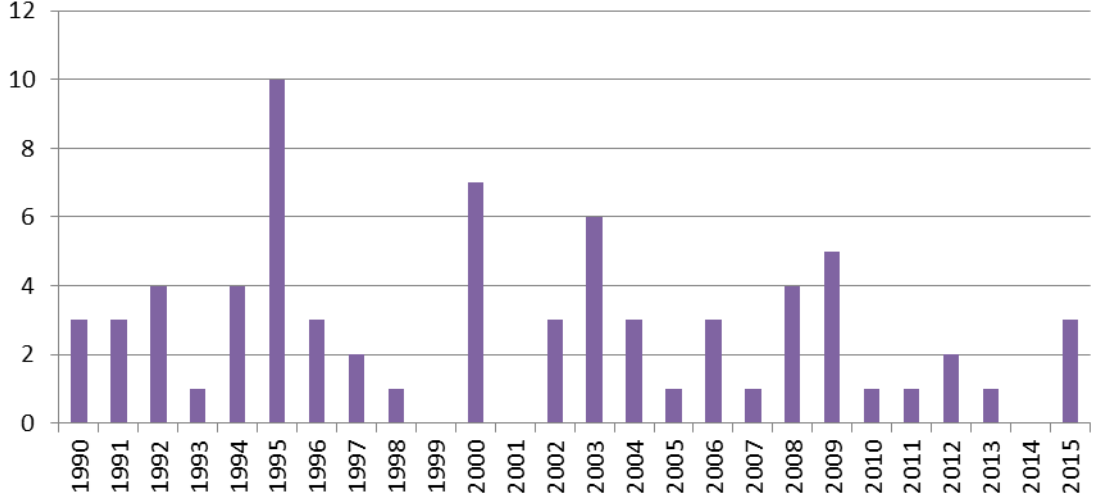
Denizli T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı'nca yayınlanan deprem bölgeleri haritasında belirtildiği üzere 1. dereceden deprem kuşağındadır¹⁴⁷. Levha hareketleri bakımından aktif bir konumda bulunan Türkiye, kuzeyde Avrasya, güneyde ise Arap ve Afrika levhalarının hareketlerinin etkileri altındadır ve Arap levhası kuzeye ve kuzey doğuya doğru hareket halinde iken Afrika levhası kuzeye Türkiye'nin ve Ege Denizi'nin altına doğru hareket halinde olup depremselliğe yol açmaktadır¹⁴⁸.

Denizli ilinin T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı'ndan alınan 1950 yılı ve sonrası şiddeti 4 ve üzeri olan deprem verilerinden özellikle yapısal hasar oluşturma potansiyeli nedeni ile 5 ve üzeri şiddetteki depremlerin gerçekleştiği tarihler ve aralıkları dikkate alınmıştır¹⁴⁹.

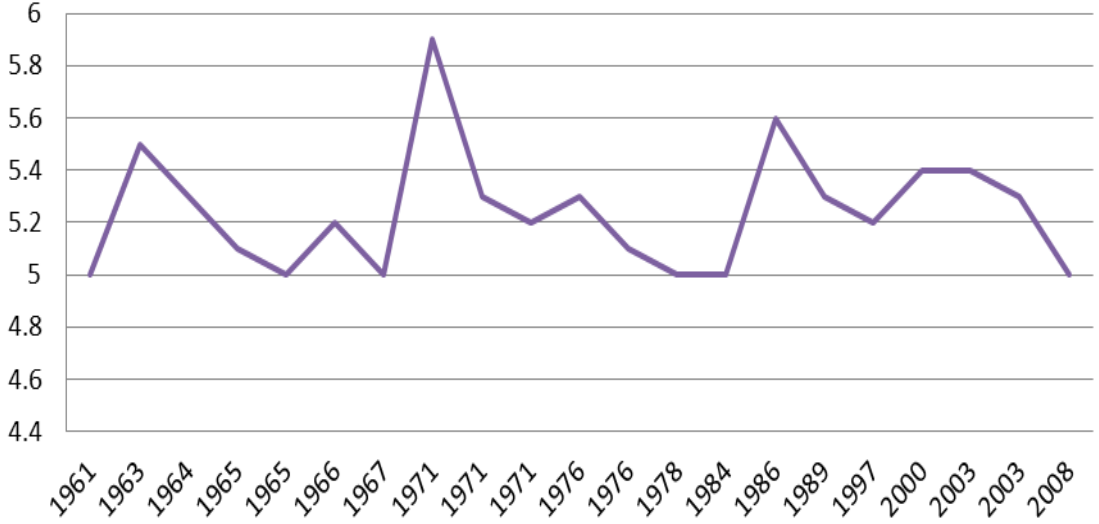
¹⁴⁷ <http://www.deprem.gov.tr/tr/kategori/deprem-bolgeleri-haritasi-28841>, (11.04.2016).

¹⁴⁸ Özsoy vd. 2011, 27.

¹⁴⁹ <http://www.deprem.gov.tr/tr/depremkatalogu>, (11.04.2016).

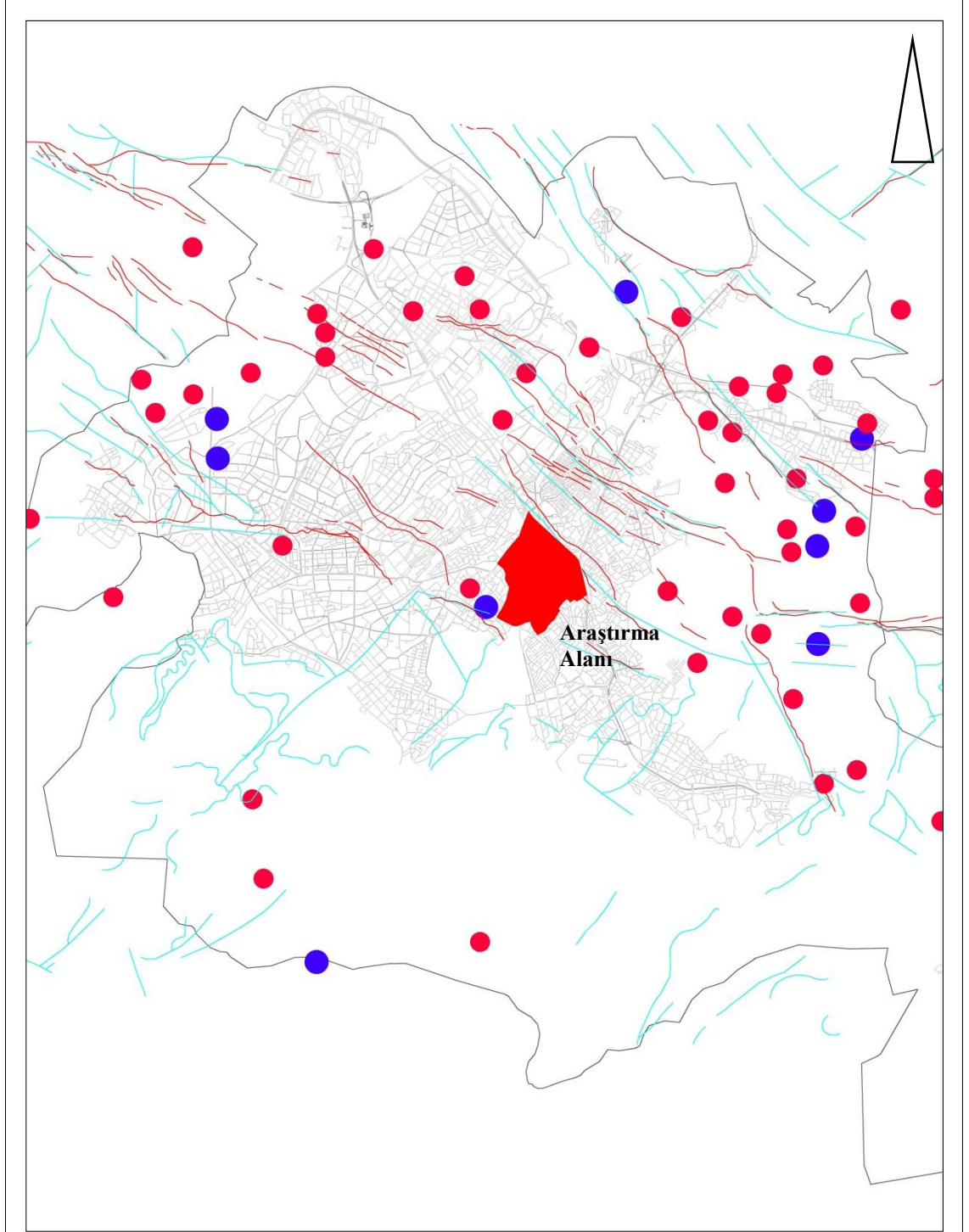

Şekil 2.2 Denizli ilinin 1990 yılı ve sonrasında gerçekleşen 4 ve üzeri şiddetteki depremlerin yıllara göre dağılımı (AFAD, 2012).

Şekil 2.3 Denizli ilinin 5 ve üzeri şiddetteki depremlerin yıllara göre dağılımı (AFAD, 2012).

Bu doğrultuda araştırma alanına ilişkin T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı'nın hazırlamış olduğu deprem kataloğundan alınan 1950 yılı ve sonrası şiddeti 4 ve üzeri olan depremlere ait veriler ile Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü yerbilimleri çizim ve harita editörü veri tabanındaki araştırma alanı ve çevresindeki aktif ve pasif faylara ait fay verileri haritaya işlenmiştir (Harita 2.3).

— 2012 İmar Sınırı	● Şiddeti 4 ve Üzeri Deprem
— Aktif Fay	● Şiddeti 5 ve Üzeri Deprem
— Pasif Fay	

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012; AFAD, 2016; MTA, 2016.

Harita 2.3

Fay Hatları ve Deprem

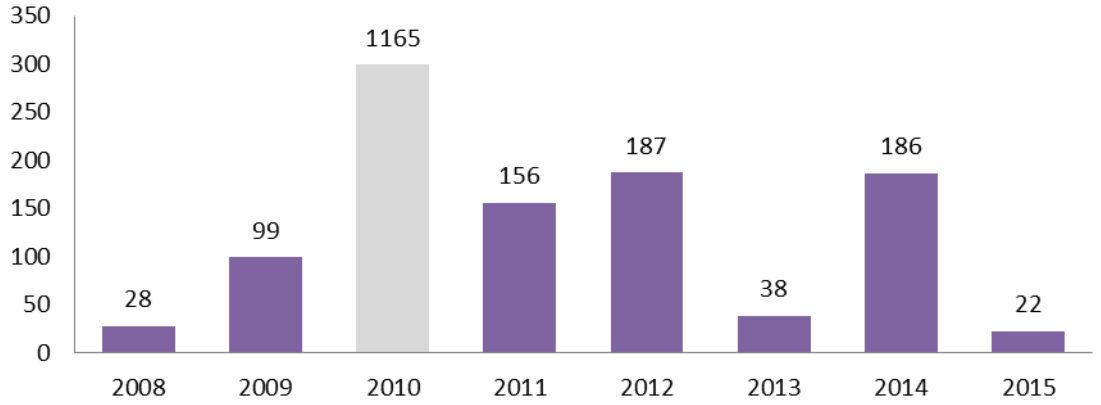
Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

2.4.2 Su Baskını

Denizli’de gerçekleşen sel felaketleriyle ilgili geçmişe yönelik veri erişimi zorluğu nedeni ile AFAD kapsamında hizmet vermekte olan TABB verilerine göre Denizli’de 2013-2015 yılları arası toplamda 21 sel felaketi rapor edildiği görülmüştür¹⁵⁰. Sel felaketinin alt yapı yetersizliği ve yoğun yağış nedeni ile oluştuğu saptanmıştır. Bulunduğu konum itibari ile Denizli’de nehir ya da göl taşkını gibi etkenlerden ötürü etkilenmesine ilişkin herhangi bir kayıt bulunmamaktadır¹⁵¹. Denizli kent merkezi Denizli’nin geneli ile aynı profili göstermektedir.

Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü’nde yapılan 2008 ile 2015 yılı arası sel ihbar fişlerindeki bilgiler doğrultusunda Denizli’deki sel baskını olayların yıllara göre dağılımı grafiği oluşturulmuştur (Şekil 2.4).

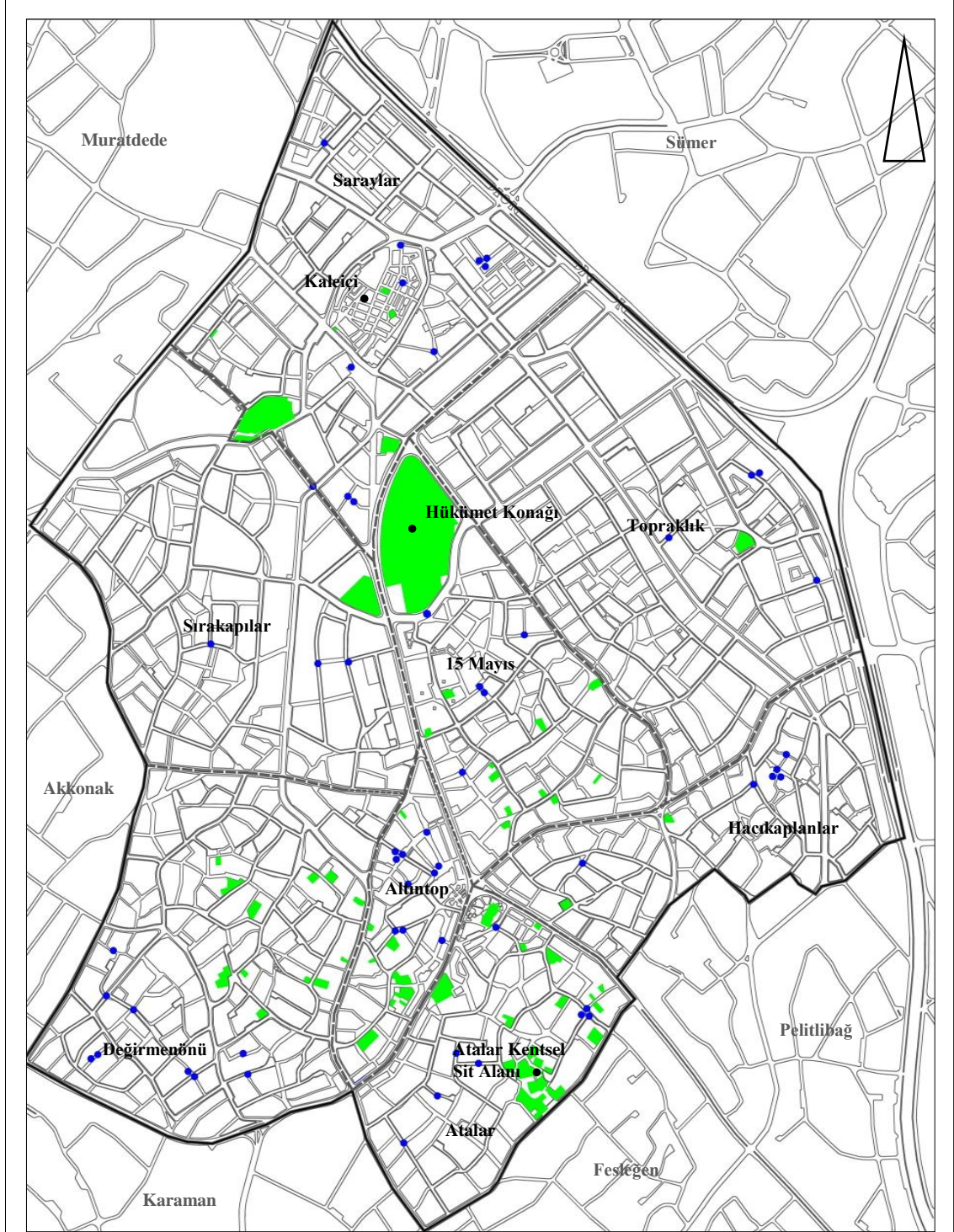

Şekil 2.4 Denizli ili 2008 ile 2015 yılları arası sel ihbarların sayısal dağılımı (Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü, 2015).

Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü’nden 2008-2015 yılları arası için hazırlanmış su baskını ihbar fişlerinden elde edilen adres bilgileri kullanılarak araştırma alanında tescilli parsellere yakın olanlar işlenerek su baskını haritası oluşturulmuştur (Harita 2.4).

¹⁵⁰ <https://tabb-analiz.afad.gov.tr/Genel/Raporlar.aspx>, (20.04.2016).

¹⁵¹ <https://tabb-analiz.afad.gov.tr/Genel/Raporlar.aspx>, (20.04.2016).

— Alan Sınırı	● Su Baskını
— Mahalle Sınırı	
■ Tescilli Parseller	

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 2.4

Su Baskını

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA
DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

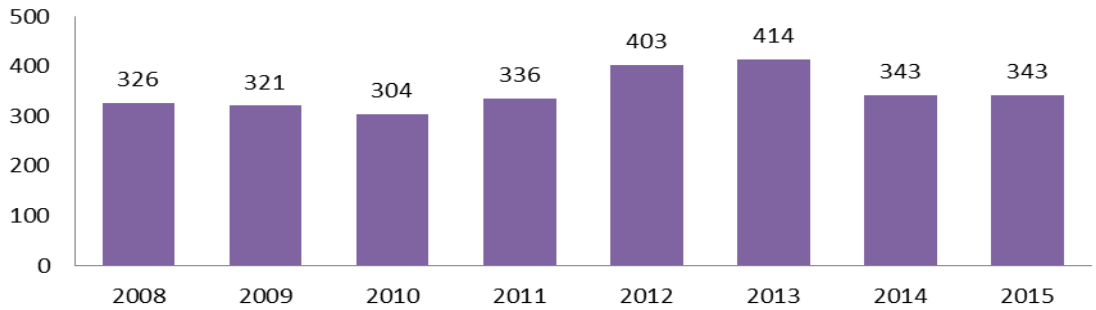
2.4.3 Nem

Nem tehdit unsuru her yapı için farklılık göstermektedir. Yapının malzemesi, konumu, çatı ve zemin drenaj sistemi doğrultusunda değişkenlik göstermesi ve nem sorunları hakkında veriye ulaşılamadığı için nem tehdidi haritası oluşturulamamıştır. TABB’da yapılan incelemede Denizli kent merkezinde zemin suyu problem noktası tespit edilememiştir¹⁵². Denizli kent merkezinde nem sorunlarının iklim özelliklerinin etkisiyle kaynaklandığını söylemek mümkündür.

2.4.4 Yangın

2008-2015 yılları arası Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan yangın ihbar fişlerinden Denizli’de 2008-2015 yılları arasında toplamda 2790 yangın kaydı olduğu belirlenmiştir (Şekil 2.5). Bu yangınlar çıkış nedenlerine göre değerlendirildiğinde, 1480 yangının dikkatsizlik nedeni çıktığı, 708 yangının elektrik kontağından çıktığı ve 3 yangının doğal etkenlerden ötürü çıktığı kayıt altına alınmıştır.

Buna karşın çıkış nedenleri belirtilmemesi nedeniyle 599 yangın risk analizi kapsamında değerlendirilmemiştir. Kasti olarak ve bilinçli bir şekilde mülke zarar verme amacı ile çıkartılan yangınlar ise kundaklama başlığı altında bölüm 3.4.5’de ele alınmıştır.

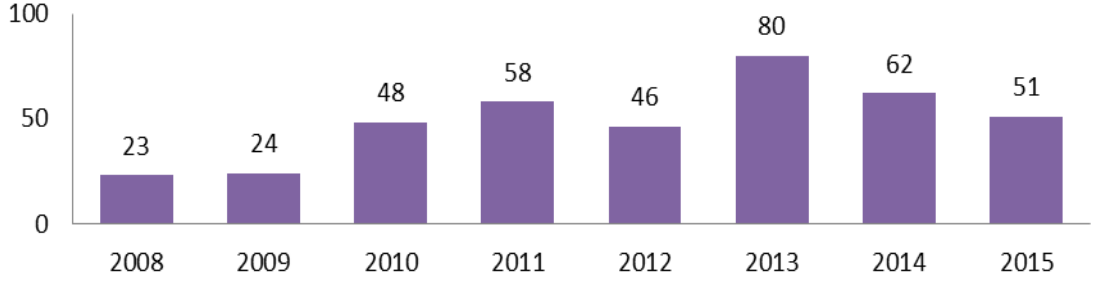

Şekil 2.5 2008 ile 2015 yılları arası gerçekleşen yangınların sayısal dağılımı (Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü, 2015).

¹⁵² <https://tabb-analiz.afad.gov.tr/Genel/Raporlar.aspx>, (20.04.2016).

2.4.5 Kundaklama

Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nden elde edilen yangın ihbar fişlerinden 2008-2015 yılları arasında yangının özellikle bilinçli çıkarıldığına yönelik ibareler sayısal olarak değerlendirilmiştir (Şekil 2.6).

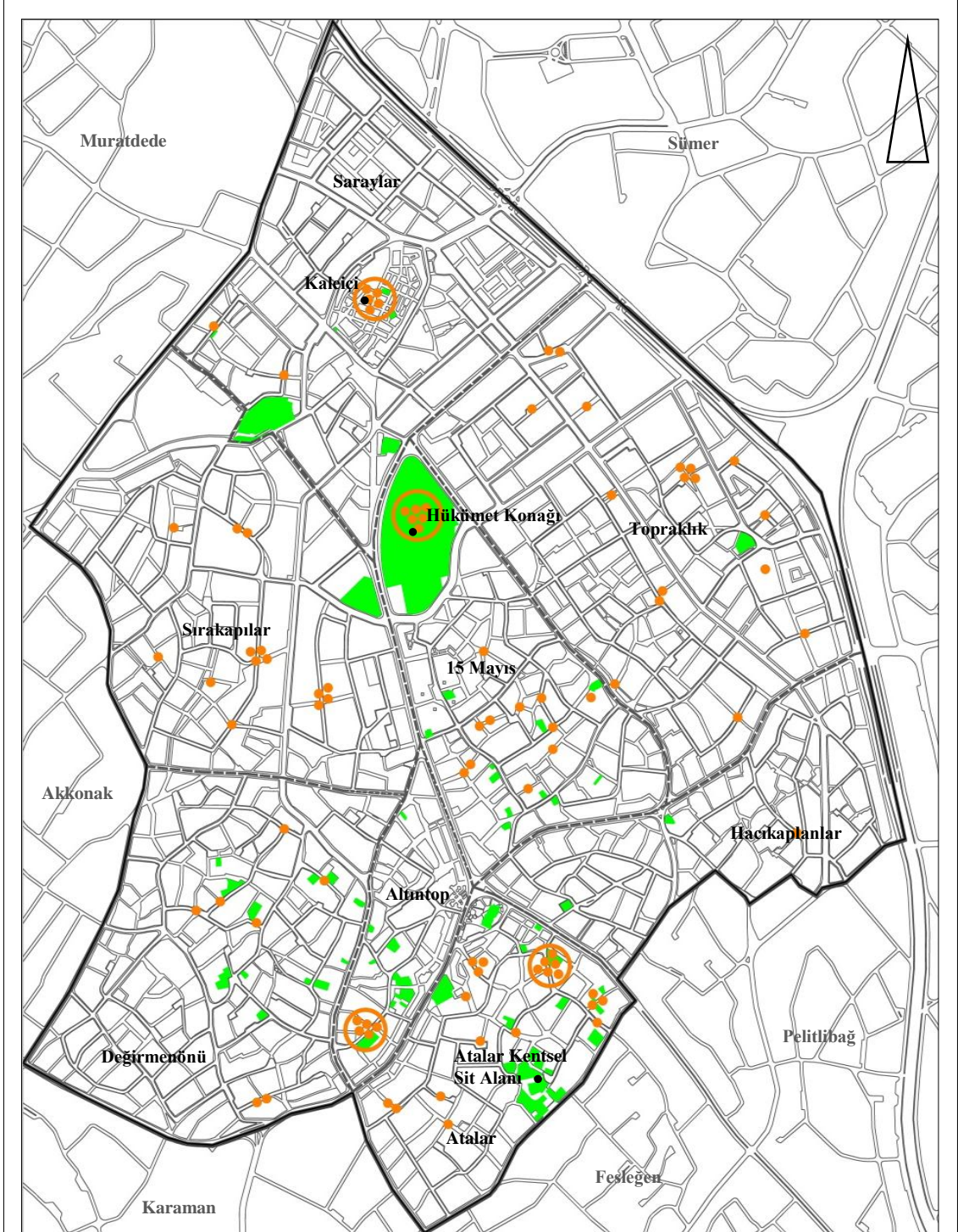
Şekil 2.6 Denizli ili 2008 ila 2015 yılları arasında kundaklama olaylarının sayısal dağılımı (Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü, 2015).

Bu veriler incelendiğinde 2008-2015 yılları arasında toplamda 392 kundaklama olayı gerçekleştiği görülmüştür. Olay ihbar fişlerindeki tanımlamaların sınıflandırılmasında 55 olay fişinde ahşap ev ve 18 olay fişinde eski ev gibi tanımlar kullanıldığı görülmüştür. İhbar fişlerinden 142 yangının terk edilmiş yapılarda gerçekleştiği tespit edilmiş ve araştırma araştırma alanına noktasal olarak işlenerek Denizli'nin kundaklama haritası oluşturulmuştur (Harita 2.5).

2.4.6 Vandalizm

Vandalizm bir tehdit unsuru olarak bir ya da birden fazla etkenin bir araya gelmesi sonucu gerçekleşmektedir. İlk çevre, kalıtım, suçlu kişilik, sosyo-ekonomik statü, yaşam koşulları, krizler-olaylar, ortam ve kişinin seçimleri¹⁵³ olan unsurlarla meydana gelen bir tehdittir. Bu çalışma kapsamında ortam dışındaki unsurlar düzenlenebilir ya da kontrol edilebilir olmadığı için vandalizm her bir yapı için ayrı ayrı bulunduğu konum ve çevresi olan ortam değerlendirilerek ele alınmıştır.

¹⁵³ Clarke 1997, 17.

	Alan Sınırı		Kundaklama
	Mahalle Sınırı		Kundaklama Bölgesi
	Tescilli Parseller		

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 2.5

Kundaklama

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

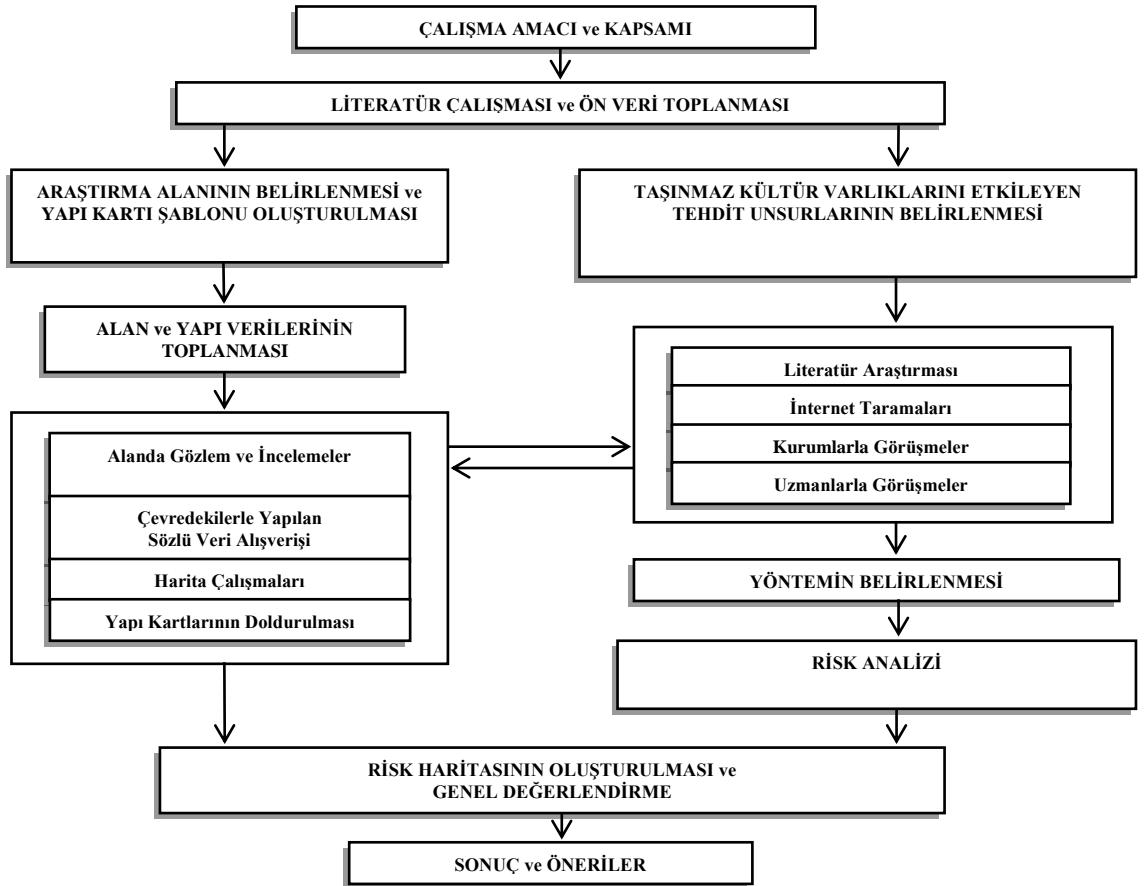
KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

2.5 Yöntem

Araştırma, temelde altı aşamada gerçekleştirilen birbirine bağlı değişik çalışmaları kapsamaktadır. Bu altı temel aşama aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

- Çalışmanın konusu, amacı, kapsamı,
- Literatür araştırması ve veri toplama,
- Taşınmaz kültür varlıklarını tehdit eden unsurların belirlenmesi,
- Araştırma alanının belirlenmesi,
- Yapı kartlarının oluşturulması,
- Yöntemin belirlenmesi,
- Risk analizi ve haritaların oluşturulması,
- Risk analizinin değerlendirilmesi,
- Sonuç ve öneriler.

Çalışmanın akış şeması aşağıdaki gibidir (Şekil 2.7).

Şekil 2.7 Yönteme ilişkin genel akış şeması.

Çalışmanın giriş bölümünde öncelikle konu, amacı ve kapsamı açıklanmıştır. Literatür taraması yapılarak bu çalışma konusu ile ilgili kaynaklar ve benzer çalışmalar yöntemin belirlenmesi ve araştırma alanına yönelik verilerin elde edilmesi için incelenmiştir. Bu yayınlardan elde edilen bilgiler kuramsal temelleri oluşturmuş ve yöntemin belirlenmesine kaynaklık etmiştir. İlgili kurumlardan alınan raporlar, belgeler, haritalar incelenmiş, değerlendirilmiş ve bilgiler düzenlenen yeni haritalarla desteklenmiştir.

Bu çalışmada Denizli'deki sayıları hızla tükenmekte olan tescilli yapıların risk analizi için risk unsurlarının belirlenmesinde Michalski (1990)'nin ¹⁵⁴ ortaya koyduğu ve Waller (1994)'in ¹⁵⁵ geliştirdiği yöntem kullanılmıştır. Bu doğrultuda alan özelinde veri toplanabilmesinin uygunluğu ve gözlemsel değerlendirmeye elverişliliklerinden dolayı **deprem, su baskınları, nem, yangın, kundaklama ve vandalizm** tehdit unsurları yöntem ile değerlendirilmiştir. Tehdit unsurların yapılara olan etkilerinin belirlenmesinde ise Waller (1990)'in yöntemindeki derecelendirme ve önem sıralaması kullanılmıştır (Bkz. Tablo 1.2)¹⁵⁶.

İkinci aşamada Denizli Belediyesi İmar Müdürlüğünden Denizli Kenti'nin güncel imar planı üzerinde belirtilen alan sınırları içindeki taşınmaz kültür varlığı olan parseller belirlenmiştir. T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı'ndan Denizli kentindeki faylar ve son 50 yıl içindeki depremler Denizli Büyük Şehir Belediyesi'nden alınan imar planına aktarılmış ve veri olarak kaydedilmiştir (Bkz. Harita 2.3).

Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nde ve TABB veri tabanında arşiv taraması yapılarak ellerindeki deprem ve son 8 yıllık (2008-2015) yangın-su baskını verileri Denizli imar planı haritasına işlenerek çalışma alanı için deprem, kundaklama ve su baskını haritaları oluşturulmuştur.

Üçüncü aşamada taşınmaz kültür varlıkları için yapı kartı şablonu oluşturulmuştur. Bu yapı kartı üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm yapının araştırma

¹⁵⁴ Michalski 1990, 590.

¹⁵⁵ Waller 1994, 21.

¹⁵⁶ Waller 1994, 21.

alanı çalışması sırasında çekilen fotoğrafı, Denizli Büyük Şehir Belediyesi Adres Bilgi Sistemi'nden¹⁵⁷ temin edilen adresi, Google Earth'den elde edilen konumu ve araştırma alanı çalışması sırasında tespit edilen kullanım durumu gibi bilgileri içermektedir.

İkinci bölümde deprem, kundaklama, su baskını haritalarındaki veriler ışığında deprem, su baskını ve kundaklama faktörleri incelenmiştir. Ayrıca nem, yangın ve vandalizm tehdit unsurlarının varlığını işaret eden faktörler değerlendirilmiştir.

Deprem riskinin değerlendirilmesinde deprem tehdidi (Bkz. Harita 2.3) ve yapısal hasar¹⁵⁸ durumu açısından incelenmiştir. Nem riskinin değerlendirilmesinde çatı drenaj problemleri, zemin drenaj problemleri ve görünürdeki nem sorunları değerlendirilmiştir¹⁵⁹. Su baskını riski su baskını tehdidi (Bkz. Harita 2.4) ve su basmanın¹⁶⁰ olup olmaması açısından incelenmiştir. Yangın riski malzeme kaynaklı yangın hassasiyetinin¹⁶¹ olup olmaması açısından ele alınmıştır. Kundaklanma riski kundaklama tehdidi (Bkz. Harita 2.5) ve yapı kullanım durumu¹⁶² açısından değerlendirilmiştir. Vandalizm riski yapının vandalizm tehdidi, erişilebilirlik durumu (bahçe duvarı – çiti olup olmaması)¹⁶³ ve vandalizm izleri açısından incelenmiştir.

Yapı kartının son bölümü ise alan çalışması sırasında yapının görsel değerlendirmesini içermektedir. Yapıda gözlemlenen zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm tehdit unsurları yapıdaki etki düzeylerine [yüzeysel bileşen (boya – sıva gibi) (1), donatılar (kapı – pencere gibi) (2) ve yapısal sistem bileşenleri (kolon – kiriş gibi) (3)] göre değerlendirilmiştir (Şekil 2.8).

¹⁵⁷ <http://adres.denizli.bel.tr/>, 14.05.2016.

¹⁵⁸ Vatan Kaptan 2010, 54; Hadjimitsis et al. 2011, 120; Anonim 2013, 12; Ortiz 2013, 437.

¹⁵⁹ KUDEB 2009, 24; Karaman – Zeren 2010, 83; Hadjimitsis et al. 2011, 122; Ortiz 2013, 434-435.

¹⁶⁰ Anonim 2009, 52; Uzer Von Busch 2010, 45.

¹⁶¹ Uzer Von Busch 2010, 100.

¹⁶² Uzer Von Busch 2010, 159.

¹⁶³ Ortiz 2013, 436.

Görsel Veri																					
Adres:																					
Ada Parsel:	Koordinatları:																				
Tescil Tarihi/Karar No:	Durumu: Birinci Bölüm																				
Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler																					
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Deprem</div> ☐ Deprem Tehdidi ☐ Yapısal Hasar	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Nem</div> ☐ Zemin Drenaj Sorunu ☐ Çatı Drenaj Sorunu ☐ Nem																				
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Yangın</div> ☐ Yangın Hassasiyeti	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Su Baskını</div> ☐ Su Baskını Tehdidi ☐ Su Basmanın Olmaması																				
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Kundaklama</div> ☐ Kundaklanma Tehdidi ☐ Kullanılmayan Yapı	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Vandalizm</div> ☐ Vandalizm Tehdidi ☐ Erişilebilirlik ☐ Vandalizm İzleri																				
İkinci Bölüm																					
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Yapının Sorunları</div> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;"></th> <th style="width: 10%; text-align: center;">1</th> <th style="width: 10%; text-align: center;">2</th> <th style="width: 10%; text-align: center;">3</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Zararlı</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>Nem</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>Vandalizm</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>Kirlilik</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> </tbody> </table>		1	2	3	Zararlı	☐	☐	☐	Nem	☐	☐	☐	Vandalizm	☐	☐	☐	Kirlilik	☐	☐	☐	Değerlendirme
	1	2	3																		
Zararlı	☐	☐	☐																		
Nem	☐	☐	☐																		
Vandalizm	☐	☐	☐																		
Kirlilik	☐	☐	☐																		
1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.) 2: Donatılar (Kapı, pencere vb.) 3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)		Üçüncü Bölüm																			
Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği		Kart No:																			
		Yıldırım Hasan SELEKOĞLU 2016																			

Şekil 2.8 Taşınmaz kültür varlığı yapılar için oluşturulmuş yapı kartı şablonu.

Dördüncü aşamada deprem, nem, su baskını, yangın, kundaklama ve vandalizm tehdit unsurları ile ilgili gözlemsel olarak toplanan verinin değerlendirilmesine uygunluğundan dolayı **ABC risk analizi modeli**^{164*} kullanılmıştır. Bu yöntemle göre A değeri risk unsurunun hangi aralıklarla gerçekleştiği değerini, B değeri risk unsurunun incelenen öğeye vereceği tahmini zararın değerini ve C değeri bu risk unsurunun tahmini etki alanı değerini ifade etmektedir. A, B ve C değerinin toplanması sonucu elde edilen sayısal değer ABC değerini vermektedir (Tablo 2.1)¹⁶⁵. Yani $A+B+C = ABC$ değeridir.

Tablo 2.1 ABC risk analizi modelinin değerlendirme tablosu ve derecelendirme cetveli (Paolini, 2012).

Derece	A			B		C															
	Risk gerçekleşme aralığı nedir?			Her bir yapı için göreceği zararın ve kaybın derecesi nedir?		Toplam alanın ne kadarı etkilenecek?															
5	1 yıl	Gün	10000	Tamamı	1:1	Tamamı	100														
4.5	3 yıl	6 Ay	3000		1:3		30														
4	10 yıl	1 yıl	1000	Büyük Bir Kısmı	1:10	Büyük Bir Kısmı	10														
3.5	30 yıl	5 yıl	300		1:30		3														
3	100 yıl	10 yıl	100	Küçük Bir Kısmı	1:100	Küçük Bir Kısmı	1														
2.5	300 yıl	15 yıl	30		1:300		0.3														
2	1000 yıl	20 yıl	10	Yüzeysel	1:1000	Yüzeysel	0.1														
1.5	3000 yıl	25 yıl	3		1:3000		0.03														
1	10000 yıl	30 yıl	1	Moleküler Düzeyde	1:10000	Moleküler	0.01														
0.5	30000 yıl	100 yıl			1:30000		0.003														
	Olaylar Arası Zaman		Toplam Olay/10 yılda	Tanımlı	Zararın Oranı	Tanımlı	Yüzdesi														
Riskin Derecesi																					
4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10	10,5	11	11,5	12	12,5	13	13,5	14	14,5	15
Düşük				Orta				Yüksek				Çok Yüksek				Aşırı Yüksek					

Taşınmaz kültür varlığı niteliğindeki yapıların ABC risk analizi modelinin değerlendirme tablosu (Tablo 2.1) kullanılarak ABC değerleri elde edilmiştir. Risk unsurunun hangi aralıkla gerçekleştiği değeri olan A değeri olaylar arası geçen zamana ya da 10 yıl içerisinde gerçekleşen toplam olay sayısına göre değerlendirilmiştir. Risk unsurunun yapıya ne kadar zarar vereceğini ifade eden B değeri, risk unsurunun gerçekleşmesi durumunda yapıya vereceği tahmini zararın yapının tamamına oranlanmasına göre değerlendirilmiştir. Risk unsurunun etki alanını ifade eden C değeri

¹⁶⁴ Paolini et al. 2012, 30.

*2007 yılında gerçekleştirilen risk yönetim kursu kapsamında ICCROM-CCI-ICN kurumları tarafından eğitim materyali olarak geliştirilmiştir.

¹⁶⁵ Paolini et al. 2012, Figür 8.

risk unsurunun gerçekleşmesi durumunda tahmini olarak tehdidin ele alınan eser, obje, yapı topluluğu ya da alanın yüzde kaçını etkileyeceğine göre değerlendirilmiştir.

Risk unsurlarına yönelik elde edilen ABC değerleri her bir taşınmaz kültür varlığı niteliğindeki yapı için ABC risk analiz modeli tablosu doğrultusunda derecelendirilmiştir (Tablo 2.1). ABC değerlerinin sınıflandırması aşağıda belirtilmiştir:

ABC DEĞERİ	RİSK DERECESESİ
0-4	Risk yok
4.5-7	Düşük risk
7.5-9	Orta risk
9.5-11	Yüksek risk
11.5-13	Çok yüksek risk
13.5-15	Aşırı yüksek risk

Denizli kent merkezinde yer alan taşınmaz kültür varlıklarına ilişkin risk analizi doğrultusunda yok olmuş tescilli yapıların haritası ve taşınmaz kültür varlıkları risk haritası oluşturulmuştur. Yapılar aşağıdaki başlıklar altında sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Bunlar;

1. Yok olmuş tescilli yapılar,
2. Tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar (aşırı yüksek riskler altında olan yapılar),
3. Tehdit seviyesi yüksek yapılar (çok yüksek riskler altında olan yapılar),
4. Tehdit seviyesi düşük yapılardır (düşük–orta–yüksek riskler altında olan yapılar).

Yok olmuş tescilli yapıların yok oluş sebepleri incelenmiştir. Tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar, tehdit seviyesi yüksek yapılar ve tehdit seviyesi düşük yapılar tespit edilmiş, incelenmiş ve deprem, nem, su baskını, yangın, kundaklama ve vandalizm risk faktörleri üzerinden **ABC risk analizi modeline** göre değerlendirilmiştir.

Bu bölümde çalışmanın materyali ve araştırma alanı tanımlanmıştır. Risk analizinde kullanılacak tehdit unsurları açıklanmış ve çalışma süresince izlenen yöntem sunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve DEĞERLENDİRME

3.1 Bulgular

Tez çalışması kapsamında Saraylar, Sırapapılar, Topraklık, 15 Mayıs, Değirmenönü, Altıntop, Atalar ve Hacıkapanlar mahalleri sınırlarından oluşan araştırma alanı içerisinde T.C. 2863 numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 7. maddesi kapsamında tescillenmiş taşınmaz kültür varlığı olan yapılar deprem, su baskınları, nem, yangın ve vandalizm tehdit unsurları açısından değerlendirilmiştir¹⁶⁶. Araştırma kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının tespiti tescilli yapılarla ilgili veriye direkt ulaşmanın güçlüğü, toplu bir envanter verisinin bulunmaması ve veri tabanı eksikliği gibi sorunlar nedeni ile Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'ndan sağlanan Merkez İlçesi'ne ait 2012 yılı İmar planındaki yapı bulunduran tescilli parsellerin tespiti ile yapılmıştır. Toplamda 107 adet parselin taşınmaz kültür varlığı niteliğinde yapı bulundurduğu için tescillendikleri tespit edilmiştir.

Araştırma alanındaki 107 adet tescilli parselden 40 tanesinin (%37) boş olduğu ya da günümüz inşaat teknikleri ile inşaat edilmiş yapılar içerdiği görülmüştür (Harita 3.2). 67 parselde ise bazı yapılar birden fazla parseli kapladığı için toplamda 52 tescilli yapı tespit edilmiştir. Bu yapılarla birlikte çalışma alanı ile yakın ilişki içerisinde bulunan 5 yapının da çalışmaya dahil edilmesi ile birlikte toplamda 57 yapının **ABC risk analiz modeli**¹⁶⁷ kapsamında değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler bir araya getirilerek risk analiz tablosu oluşturulmuştur (Tablo 3.1).

Risk analizi için deprem, su baskınları, nem, yangın, kundaklama olayları ve vandalizm tehdit unsurları ABC risk analizi modeli kapsamında ele alınmıştır. Her bir yapı her bir tehdit unsuru için ayrı ayrı ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosuna (Bkz. Tablo 2.1) göre değerlendirilerek risk derecelendirme cetveline (Bkz. Tablo 2.1) tabi tutularak risk dereceleri belirlenmiştir. Waller (1994)'ın yöntemindeki

¹⁶⁶ Anonim 1983, madde 7.

¹⁶⁷ Paolini et al. 2012, 30.

önem sırası göz önünde tutularak deprem ve su baskını tehditleri 1. derece yıkıcı ama nadir gerçekleşen tehdit unsuru; yangın ve kundaklama tehditleri 2. derece şiddetli ama seyrek gerçekleşen tehdit unsuru; vandalizm ve nem tehditleri 3. derece hafif ve sürekli gerçekleşen tehdit unsuru olarak değerlendirilmiştir. ABC risk analizi kapsamında risk değerinin hesaplanmasında bu değerlendirme göz önünde tutulmuştur (Bkz. Tablo 1.2).

Deprem riski için ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosuna (Bkz. Tablo 2.1)¹⁶⁸ göre; A değeri; Denizli ile çevresinde 5 ve üzeri depremlerin gerçekleşme aralığı ortalama 3 yıl (Bkz. Şekil 2.3) civarında olduğu için 4.5 (dört buçuk) alınmıştır. B değeri görünürde yapısal hasarı olan yapılar için 4.5 (dört buçuk), yapısal hasar olmayan yapılar içinse bu değer 2 (iki) olarak belirlenmiştir. C değeri ise deprem tehdidi için deprem geniş alanları etkileyen bir tehdit unsuru olsa da hata payı ya da etkilenmeme olasılığı bırakmak için 4.5 (dört buçuk) alınmıştır. Deprem tehdidinin değeri her yapı için yapıda görünürde yapısal hasar var ise $A(4.5) + B(4.5) + C(4.5) = ABC$ (13.5) ve yapıda görünürde yapısal hasar yok ise $A(4.5) + B(2) + C(4.5) = ABC$ (11) olarak belirlenmiştir.

Nem riski için ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosuna (Bkz. Tablo 2.1)¹⁶⁹ göre; A değeri çatı ve zemin drenaj sistemi sorunları olan ya da hiçbir drenaj sistemi olmayan yani her yağmur yağdığına neme maruz kalan yapılar için 4.5 (dört buçuk), neme maruz kalmayan yapılar içinse bu değer 1 (bir) olarak değerlendirilmiştir. B değeri nem sorunları yapının taşıyıcı sistemine kadar işlemiş olan yapılar için 4.5 (dört buçuk), drenaj sorunları gösteren ve belirgin olarak nem problemi belirtisi gösteren yapılar için 3.5 (üç buçuk), bu sorunları ve belirtileri göstermeyen yapılar içinse bu değer 2 (iki) alınmıştır. C değeri ise yapı ya da yapılar topluluğu belirgin bir şekilde zemin suyu sorunu olan bir noktada olmadığı sürece nem kısmi ya da bölgesel gerçekleşen yağmurlarla ilişkili olduğu için tescilli parsellerin dağınık bir şekilde konumlanması da göz önüne alınarak 2.5 (iki buçuk) olarak değerlendirilmiştir. Nem tehdidinin değeri her yapı için eğer nem sorunları taşıyıcı sistemini etkiliyorsa $A(4.5) + B(4.5) + C(2.5) = ABC$ (11.5), yapıda drenaj problemleri varsa veya sürekli bir zemin suyu problem yaşanan noktada ise $A(4.5) + B(3.5) + C(2.5) = ABC$ (10.5), herhangi bir drenaj sorunu yok ise $A(1) + B(2) + C(2.5) = ABC$ (5.5) olarak belirlenmiştir.

¹⁶⁸ Paolini et al. 2012, 30.

¹⁶⁹ Paolini et al. 2012, 30.

Su baskını riski için ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosuna (Bkz. Tablo 2.1)¹⁷⁰ göre; A değeri yapının bulunduğu yakın çevresinde su baskını olayları yıl içerisinde iki veya daha çok gerçekleşen yapılar (Harita 2.4) için 4,5 (dört buçuk), su baskını tehdidi olmayan yapılar içinse bu değer 2 (iki) olarak belirlenmiştir. Yapıların yakın çevresi buldukları sokak ve bu sokağa bağlı sokaklarla ilişkilendirilmiştir. B değeri zemin seviyesi yol seviyesi altında olan ya da su basmanı olmayan yapılar için her yapı için 4 (dört), su basmanı olan yapılar içinse bu değer 2 (iki) alınmıştır. C değeri ise su baskınları kısmi ya da bölgesel gerçekleştikleri için tescilli parsellerin dağınık bir şekilde konumlanması da göz önüne alındığında değer olarak 2.5 (iki buçuk) olarak değerlendirilmiştir. Su baskını tehdidinin değeri her yapı için eğer yapı su baskınları gerçekleşen bir noktada ve su basman seviyesi yok ise $A(4.5) + B(4) + C(2.5) = ABC(11)$, yapının bulunduğu çevrede su baskınları gerçekleşmiyor ise ve su basman seviyesi var ise $A(2) + B(2) + C(2.5) = ABC(6.5)$ olarak belirlenmiştir.

Yangın riski üzerinden ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosuna (Bkz. Tablo 2.1)¹⁷¹ göre; A değeri yangın tehdit unsuru için 10 yılda gerçekleşen olay sayısı bazında değerlendirilmiştir. Toplamda 10 yıl zaman aralıklı bir yangın verisine ulaşmak mümkün olmadığı için 2008-2015 yılı arasındaki toplam sayı 10 yıla oranlanmış 4.5 (dört buçuk) olarak belirlenmiştir. B değeri ahşap ve kerpiç yapıların yangından etkilenme oranları yığma taş ya da kiremit yapılarına oranla daha yüksek olduğu göz önüne alınarak yapı eğer ahşap ya da kerpiç bir yapı ise 4.5 (dört buçuk), yapı eğer yığma taş ya da kiremit ise 2.5 (iki buçuk) alınmıştır. C değeri yangının sadece yapı ile çevresindeki bitişik yapıları tehdit etmesi ve Denizli'deki tescilli yapıların dağınık bir şekilde konumlanmaları göz önüne alınarak 1 (bir) olarak değerlendirilmiştir. Yangın tehdidinin değeri her yapı için eğer yapı ahşap ya da kerpiç bir yapı ise $A(4.5) + B(4.5) + C(1) = ABC(10)$ ve yapı yığma taş ya da kiremit ise $A(4.5) + B(2.5) + C(1) = ABC(8)$ olarak belirlenmiştir.

Kundaklama riski üzerinden ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosuna (Bkz. Tablo 2.1)¹⁷² göre; A değeri çevresinde kundaklama olayları yoğunlaşan yapılar

¹⁷⁰ Paolini et al. 2012, 30.

¹⁷¹ Paolini et al. 2012, 30.

¹⁷² Paolini et al. 2012, 30.

için 4.5 (dört buçuk), çevresinde kundaklama olayları yoğunlaşmayan yapılar içinse bu değer 2 (iki) olarak belirlenmiştir. B değeri ahşap ve kerpiç yapıların kundaklama sonucu oluşan yangından etkilenme oranları yığma taş ya da kiremit yapılara oranla daha yüksek olduğu göz önüne alınarak yapı eğer ahşap ya da kerpiç bir yapı ise 4.5 (dört buçuk), yapı eğer yığma taş ya da kiremit ise 2.5 (iki buçuk) alınmıştır. C değeri kundaklama sonucu oluşan yangın sadece yapı ile çevresindeki bitişik yapıları tehdit etmesi ve Denizli'deki tescilli yapıların dağınık bir şekilde konumlanmaları göz önüne alınarak 2.5 (iki buçuk) olarak değerlendirilmiştir. Kundaklama tehdidinin değeri; her yapı için yapı ahşap ya da kerpiç bir yapı ise $A(4.5) + B(4.5) + C(2.5) = ABC (11.5)$, yapıda yığma taş ya da kiremit ise $A(2) + B(2.5) + C(2.5) = ABC (7)$ olarak belirlenmiştir.

Vandalizm riski değerlendirilirken yapının çevresinde bir vandalizm tehdit unsurunun olup olmaması, yapıdaki vandalizm izleri ve erişilebilirlik kapsamında yapının koruyucu bir bahçe duvarı ile çevrilip çevrilmemesi doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır. Bu veriler ışığında ABC risk derecelendirme cetveline (Bkz. Tablo 2.1)¹⁷³ göre; A değeri vandalizm tehdit unsuru için yapıda ve çevresinde vandalizm izleri var ise 4.5 (dört buçuk), yapıda ve çevresinde Vandalizm izleri var ise 2 (iki) olarak belirlenmiştir. B değeri vandalizmin yapıya vereceği zarar yüzeysel olacağı için 2 (iki) alınmıştır. C değeri ise vandalizm olaylarının sadece vandalizm izlerine sahip yapıyı tehdit etmesinden dolayı ve Denizli'deki tescilli yapıların dağınık bir şekilde konumlanmaları nedeni ile 1 (bir) olarak değerlendirilmiştir. Vandalizm tehdidinin değeri yapıda vandalizm izleri ya da çevresinde vandalizm izleri var ise $A(4.5) + B(2) + C(1) = ABC (7.5)$, çevresinde vandalizm izi bulunmayan veya önce vandalizm belirtileri olmayan yapılar için $A(2) + B(2) + C(1) = ABC (5)$ olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirlenen değerler üzerinden her bir yapı için uygulanmış ve risk analiz tablosu oluşturulmuştur (Tablo 3.1). Değerler ABC derecelendirme cetveline göre derecelendirilmiştir (Bkz. Tablo 2.1)¹⁷⁴.

¹⁷³ Paolini et al. 2012, 30.

¹⁷⁴ Paolini et al. 2012, 30.

Tablo 3.1 Araştırma alanı içerisindeki yapıların risk analiz tablosu.

Risk Cetveli																								
4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10	10,5	11	11,5	12	12,5	13	13,5	14	14,5	15			
Düşük					Orta					Yüksek					Çok Yüksek					Aşırı Yüksek				
Ada/Parsel		Deprem		Su Baskını		Nem		Yangın		Kundaklama		Vandalizm												
2 Ada / 1 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
6 Ada / 22-23 Parsel		11		6.5		10.5		9		7		5												
15 Ada /85 Parsel		11		6.5		10.5		9		7		5												
16 Ada / 38 Parsel		11		11		10.5		9		11.5		7.5												
23 Ada / 8 Parsel		11		9		5.5		9		7		5												
92 Ada / 38-133 Parsel		11		6.5		5.5		11		7		7.5												
92 Ada / 145 Parsel		11		6.5		5.5		11		7		5												
107 Ada / 107 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
107 Ada / 122 Parsel		11		11		11.5		9		7		7.5												
146 Ada / 19 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
168 Ada / 4 Parsel		11		9		5.5		11		7		7.5												
188 Ada / 1 Parsel		11		9		5.5		11		7		7.5												
218 Ada / 167 Parsel		13.5		11		11.5		11		11.5		7.5												
259 Ada / 5 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
269 Ada / 1 Parsel		11		9		10.5		9		7		5												
293 Ada / 66 Parsel		11		6.5		10.5		9		7		5												
367 Ada / 139 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
432 Ada / 11-12-13 Parsel		13.5		11		11.5		11		11.5		7.5												
458 Ada / 1 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
557 Ada / 37 Parsel		11		6.5		10.5		9		7		5												
1484 Ada / 3 Parsel		13.5		11		11.5		11		11.5		7.5												
1610 Ada / 1-7 Parsel		11		6.5		5.5		9		7		5												
1617 Ada / 7-10 Parsel		13.5		11		11.5		11		11.5		7.5												
1623 Ada / 7 Parsel		11		6.5		10.5		9		11.5		7.5												
1785 Ada / 17-18-19 Parsel		13.5		11		11.5		11		11.5		7.5												

Tablo 3.1 (devam) Araştırma alanı içerisindeki yapıların risk analiz tablosu.

Ada/Parsel	Deprem	Su Baskını	Nem	Yangın	Kundaklama	Vandalizm
1794 Ada / 3 Parsel	11	11	5.5	9	7	5
1794 Ada / 4 Parsel	11	11	11.5	9	7	7.5
1794 Ada / 8 Parsel	11	6.5	5.5	11	7	7.5
1795 Ada / 1-2 Parsel	11	6.5	5.5	11	7	7.5
1795 Ada / 12 Parsel	11	6.5	5.5	11	7	7.5
1799 Ada / 7-13 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	7.5
1912 Ada / 1 Parsel	11	6.5	5.5	11	7	7.5
2336 Ada / 5 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	5
2338 Ada / 12 Parsel	11	11	10.5	9	11.5	7.5
2341 Ada / 1 Parsel	11	11	10.5	9	11.5	7.5
2341 Ada / 1 Parsel	11	11	10.5	9	11.5	7.5
2344 Ada / 3 Parsel	11	6.5	5.5	11	7	5
2344 Ada / 6 Parsel	13.5	11	11.5	9	11.5	7.5
2344 Ada / 8-9-10 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	5
2345 Ada / 6 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	5
2347 Ada / 8-9 Parsel	11	11	10.5	9	11.5	7.5
2356 Ada / 8 Parsel	11	6.5	10.5	9	7	5
2357 Ada / 1 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	7.5
2364 Ada / 13 Parsel	11	6.5	10.5	9	7	7.5
2441 Ada / 6 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	7.5
2444 Ada / 8 Parsel	11	6.5	10.5	9	11.5	7.5
2771 Ada / 8 Parsel	11	11	10.5	9	7	7.5
2935 Ada / 2 Parsel	11	6.5	10.5	9	11.5	7.5
3593 Ada / 3-4 Parsel	11	6.5	10.5	9	11.5	7.5
3595 Ada / 6 Parsel	11	6.5	10.5	9	7	7.5
4189 Ada / 1-2-3-4 Parsel	11	6.5	10.5	9	7	5
4564 Ada / 5 Parsel	11	11	11.5	11	7	7.5
4853 Ada / 5 Parsel	11	6.5	10.5	9	11.5	7.5

Tablo 3.1 (devam) Araştırma alanı içerisindeki yapıların risk analiz tablosu.

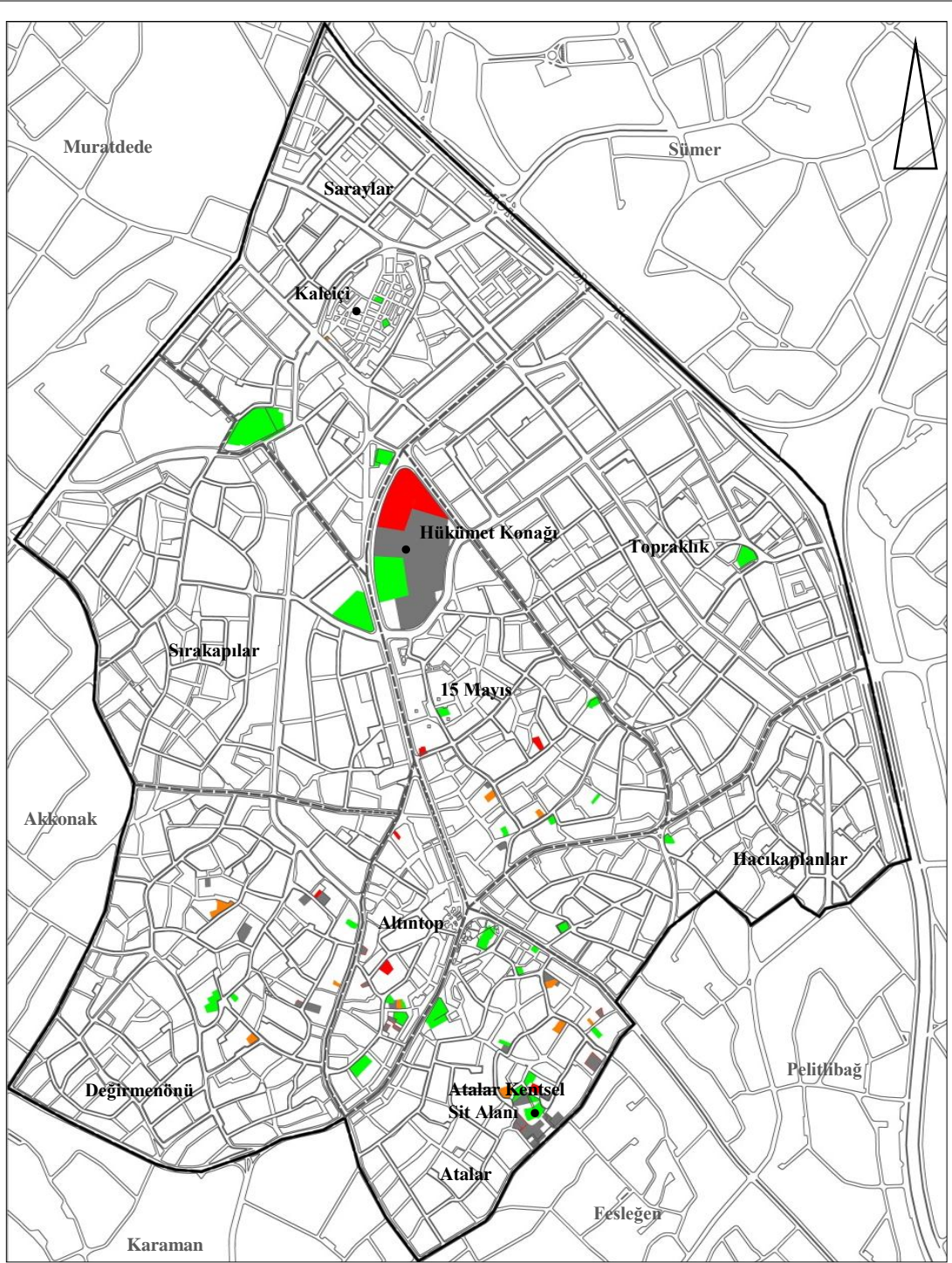
Ada/Parsel	Deprem	Su Baskını	Nem	Yangın	Kundaklama	Vandalizm
5749 Ada / 1 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	5
7455 Ada / 2-7-8 Parsel	13.5	11	10.5	9	11.5	7.5
7455 Ada / 4 Parsel	11	6.5	5.5	9	7	7.5
7456 Ada / 1 Parsel	11	6.5	10.5	9	7	7.5

ABC risk analiz yöntemi kapsamında risk analiz tablosunda bir araya getirilen değerleri incelendiğinde tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar, tehdit seviyesi yüksek yapılar ve tehdit seviyesi düşük yapılar tespit edilmiştir.

ABC risk analiz modeline göre aşırı yüksek dereceli riskler altında 7 yapı tespit edilmiştir. Bu yapılar; 218 ada 167 parsel (Yapı Kartı 13), 432 ada 11-12-13 parsel (Yapı Kartı 18), 1484 ada 3 parsel (Yapı Kartı 21), 1617 ada 7-10 parsel (Yapı Kartı 23), 1785 ada 17-18-19 parsel (Yapı Kartı 25), 2344 ada 6 parsel (Yapı Kartı 38), 7455 ada 2-7-8 parsel (Yapı Kartı 55) olmak üzere 7 parseldeki yapılardır. Bu 7 yapı tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar olarak sınıflandırılmıştır (Tablo 3.1, Harita 3.1 ve Harita 3.2).

ABC risk analiz modeline göre yüksek dereceli risk altında 13 yapı tespit edilmiştir. Bu 13 yapı bir önceki belirtilen 7 yapı kadar acil durumda olmasa da orta ve çok yüksek dereceli riskler altında oldukları için tehdit seviyesi yüksek yapılar olarak sınıflandırılmıştır (Tablo 3.1, Harita 3.1 ve Harita 3.2).

Riskin her zaman var olduğunu göz önüne alındığında, geriye kalan 37 yapının yüksek, orta ya da düşük dereceli risk altında olduğu tespit edilmiş olup tehdit seviyesi düşük yapılar olarak tanımlanmıştır (Tablo 3.1, Harita 3.1 ve Harita 3.2).

— Alan Sınırı

— Mahalle Sınırı

■ Yok Olmuş Tescilli Yapılar

■ Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar

■ Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar

■ Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 3.1

Tescilli Yapılar Risk Haritası

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

3.2 Genel Değerlendirme

Bu bölümde araştırma alanı içerisindeki taşınmaz kültür varlıkları yok olmuş tescilli yapılar, tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar, tehdit seviyesi yüksek yapılar ve tehdit seviyesi düşük yapılar olmak üzere dört başlık altında ele alınarak değerlendirmeleri yapılmış ve var olan yapılara ilişkin yapı kartları hazırlanmıştır (Tablo 3.2).

Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'ndan sağlanan Merkez İlçesi'ne ait 2012 yılı İmar planındaki tescilli parsellerde taşınmaz kültür varlığı olarak yapı bulunduran 107 adet parselde 52 adet yapı tespit edilmiştir. Çalışma alanı dışında bulunan 5 yapı çalışmaya dâhil edilmiştir. Değerlendirmeye tabii tutulan 57 yapı tehdit seviyelerine sınıflandırılarak ada ve parsel no doğrultusunda sıralanmış ve yapı kartı numaraları, ada – parsel numaraları, buldukları mahalle ve yapı türlerine ilişkin bilgileri tablo 3.2'de belirtilmiştir.

Tablo 3.2 Çalışma alanı içindeki taşınmaz kültür varlıkları listesi.

Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar			
Kart no	Ada ve parsel no	Mahalle	Yapı Türü
13	218 Ada / 167 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
18	432 Ada / 11-12-13 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık
21	1484 Ada / 3 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
23	1617 Ada / 7-10 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
25	1785 Ada / 17-18-19 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
38	2344 Ada / 6 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
55	7455 Ada / 2-7-8 Parsel	15 Mayıs	Kamusal
Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar			
Kart no	Ada ve parsel no	Mahalle	Yapı Türü
4	16 Ada / 38 Parsel	Saraylar	Sivil Mimarlık
9	107 Ada / 122 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık
24	1623 Ada / 7 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
27	1794 Ada / 4 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
34	2338 Ada / 12 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
35	2341 Ada / 1 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
36	2341 Ada / 1 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
41	2347 Ada / 8-9 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
46	2444 Ada / 8 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık
48	2935 Ada / 2 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
49	3593 Ada / 3-4 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
52	4564 Ada / 5 Parsel	İstiklal	Sivil Mimarlık
53	4853 Ada / 5 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık

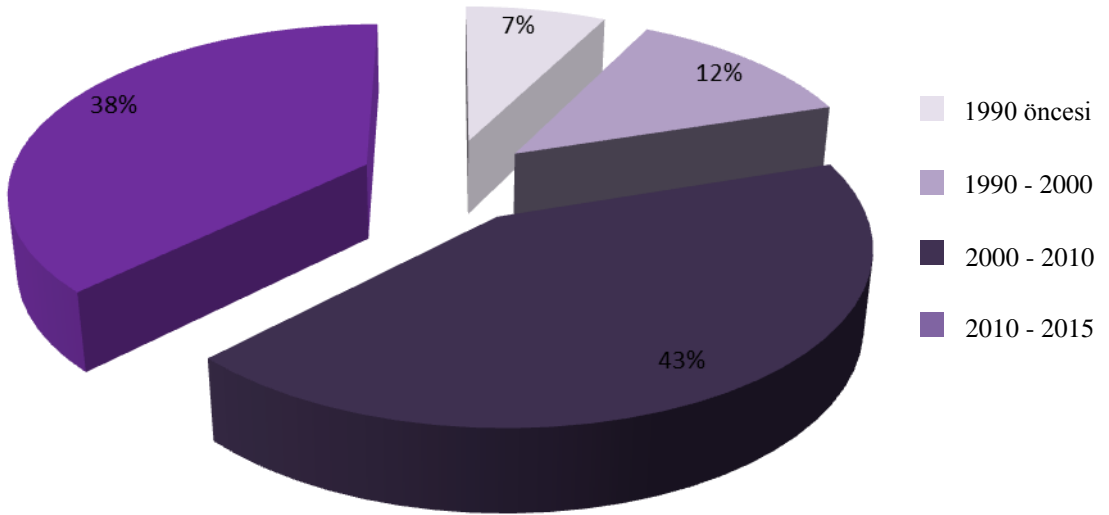
Tablo 3.2 (devam) Çalışma alanı içindeki taşınmaz kültür varlıkları listesi.

Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar			
Kart no	Ada ve parsel no	Mahalle	Yapı Türü
1	2 Ada / 1 Parsel	Kuşpınar	Dini
2	6 Ada / 22-23 Parsel	Kuşpınar	Kamusal
3	15 Ada /85 Parsel	15 Mayıs	Dini
5	23 Ada / 8 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
6	92 Ada / 38-133 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
7	92 Ada / 145 Parsel	Fesleğen	Sivil Mimarlık
8	107 Ada / 107 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık
10	146 Ada / 19 Parsel	Saraylar	Sivil Mimarlık
11	168 Ada / 4 Parsel	Saraylar	Dini
12	188 Ada / 1 Parsel	Saraylar	Dini
14	259 Ada / 5 Parsel	15 Mayıs	Dini
15	269 Ada / 1 Parsel	Hacıkaplanlar	Dini
16	293 Ada / 66 Parsel	Saraylar	Kültürel
17	367 Ada / 139 Parsel	Saraylar	Sivil Mimarlık
19	458 Ada / 1 Parsel	Akkonak	Dini
20	557 Ada / 37 Parsel	Muratdede	Dini
22	1610 Ada / 1-7 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
26	1794 Ada / 3 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
28	1794 Ada / 8 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
29	1795 Ada / 1-2 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
30	1795 Ada / 12 Parsel	Altıntop	Sivil Mimarlık
31	1799 Ada / 7-13 Parsel	Altıntop	Endüstriyel
32	1912 Ada / 1 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
33	2336 Ada / 5 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
37	2344 Ada / 3 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
39	2344 Ada / 8-9-10 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
40	2345 Ada / 6 Parsel	Atalar	Dini
42	2356 Ada / 8 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
43	2357 Ada / 1 Parsel	Atalar	Sivil Mimarlık
44	2364 Ada / 13 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
45	2441 Ada / 6 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık
47	2771 Ada / 8 Parsel	Değirmenönü	Sivil Mimarlık
50	3595 Ada / 6 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
51	4189 Ada / 1-2-3-4 Parsel	Topraklık	Endüstriyel
54	5749 Ada / 1 Parsel	Hacıkaplanlar	Dini
56	7455 Ada / 4 Parsel	15 Mayıs	Sivil Mimarlık
57	7456 Ada / 1 Parsel	15 Mayıs	Kamusal

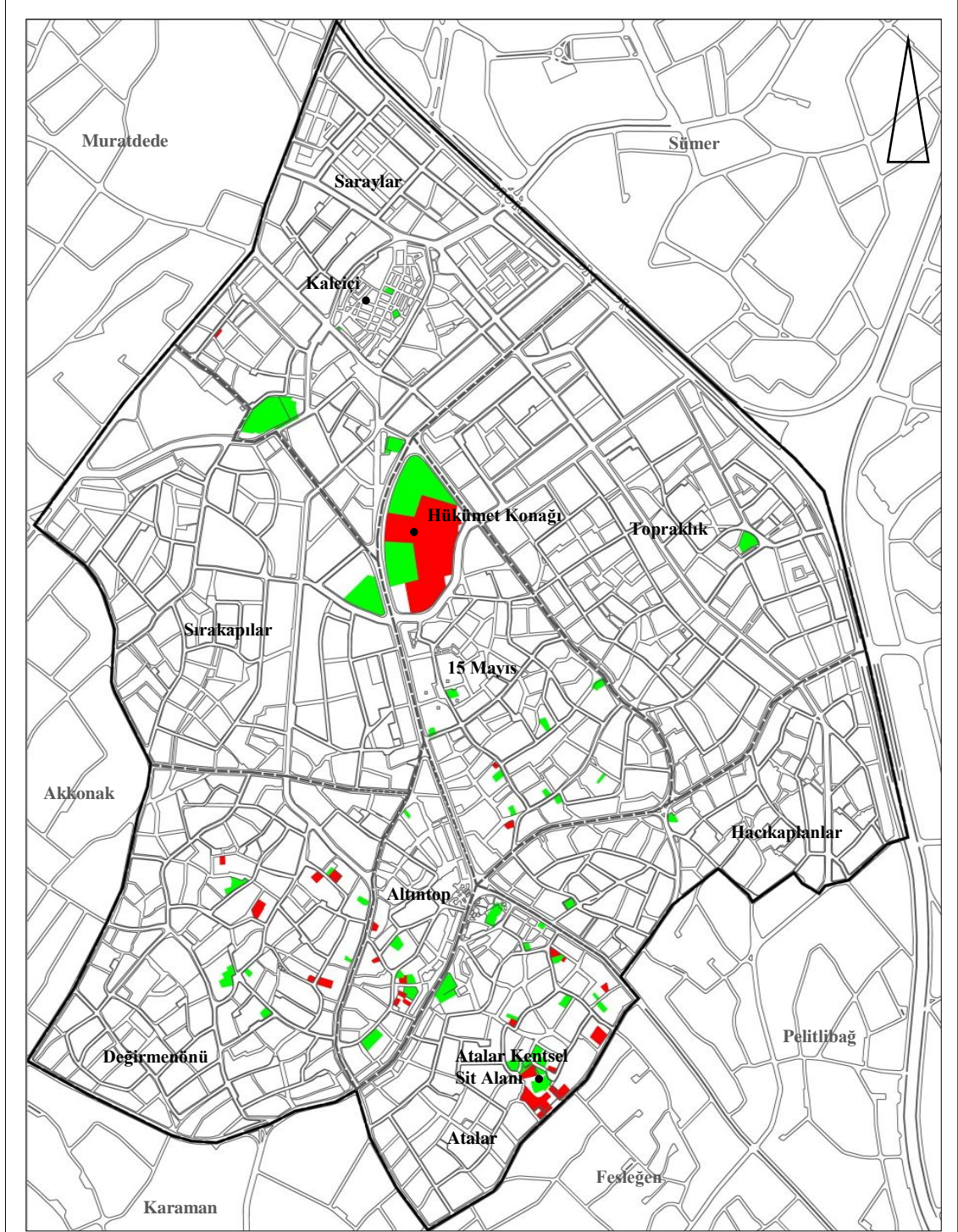
3.2.1 Yok Olmuş Tescilli Yapılar

Taşınmaz kültür varlıkları ve tehdit unsurları arasındaki etkileşimi ve taşınmaz kültür varlıkları üzerinde mevcut olan risklerin daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle yok olmuş tescilli yapılar değerlendirilmiştir. Parselinde taşınmaz kültür varlığı yapısı bulundurması nedeniyle tescillenmiş olan 107 adet tescilli parselden 40 adet (%37) tescilli parselin boş olduğu ya da günümüz inşaat teknikleri ile inşaat edilmiş yapılar içerdiği görülmüştür (Harita 3.2).

Bu yapılar Atalar Mahallesi başta olmak üzere Değirmenönü ve Altıntop mahallerinde yoğunlaşmaktadır. Yok olmuş tescilli yapıların parsellerinin tescillenme tarihleri incelendiğinde 3 yapının 1990 öncesi, 5 yapının 1990-2000 yılları arası, 17 yapının 2000-2010 yılları arası ve 15 yapının 2010 yılı ve sonrasında tescillenmiş olduğu belirlenmiştir. Yok olmuş tescilli yapıların %43'ünün 2000 ila 2010 yılları arası tescillendiği %38'inin ise 2010 yılı ve sonrasında tescillendiği tespit edilmiştir (Şekil 3.4). Yok olmuş tescilli yapıların %81'nin 2000 yılı ve sonrasında tescillenmiş olduğunu göz önüne alındığında bu verinin Denizli ili için taşınmaz kültür varlıklarının risk altında olduğunu gösterdiğini söylemek mümkündür (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Yok olmuş tescilli yapıları bulunduran parsellerin tescillenme tarihlerinin yıllara göre dağılımının yüzdeleri dilimleri.

- Alan Sınırı
- Mahalle Sınırı
- Tescilli Parseller
- Yok Olmuş Tescilli Taşınmaz Kültür Varlığı Yapılar

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 3.2

Yok Olmuş Tescilli Taşınmaz Kültür Varlığı Yapılar

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nde yapılan arşiv çalışmasında 2008 ile 2015 yılları arası yangın ihbar ile su baskını ihbar fişlerinden elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuş kundaklama olayları ve su baskını haritaları alan çalışması sonucu oluşturulmuş olan yok olmuş tescilli yapılar haritası ile birlikte incelendiğinde çakışma noktaları tespit edilmiştir. Sekiz noktada kundaklama olayları ile yok olmuş tescilli yapıların yok oluş sebepleri ile olası ilişkilendirebilecek çakışma olduğu görülmüştür (Harita 3.3).

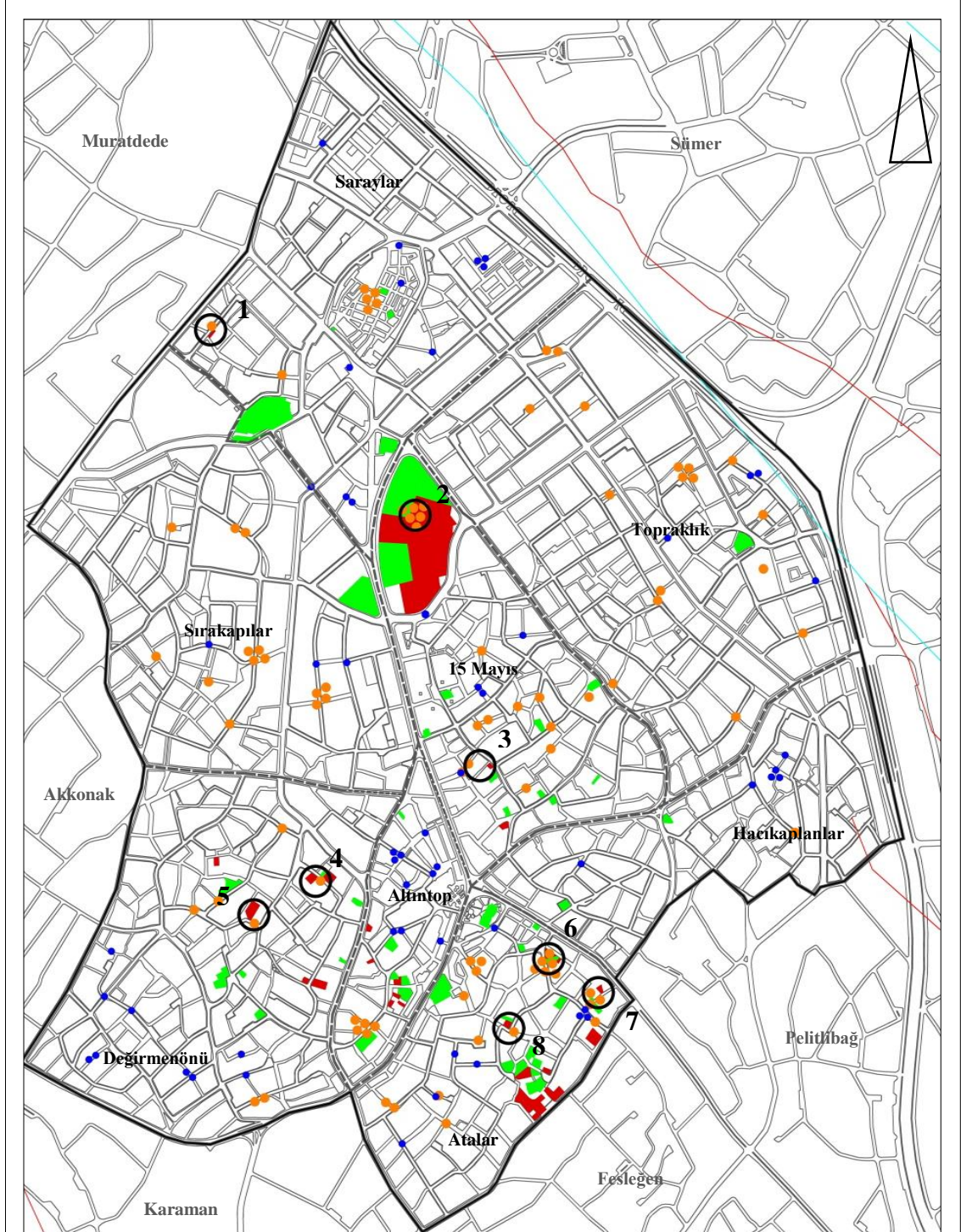
Bu noktalar 1: 3026 ada 1 parsel, 2: 7455 ada 3-5 parsel, 3: 3593 ada 1 parseldeki 2011'de tescillenen kagir yapı günümüzde yok olmuştur (Şekil 3.2a), 4: 432 ada 11-12-18 parseldeki 1984'de tescillenen kagir yapı olan Kurşunluoğlu evi yangın sonucu yok olmuştur (Şekil 3.2b)¹⁷⁵, 5: 4856 ada 6-7 parseldeki 2002'de tescillenen kagir yapı 2004 yılında geçirdiği yangın sonucu yok olmuştur (Şekil 3.2c)¹⁷⁶, 6: 2935 ada 1 parsel ile 2935 ada 3 parsel, 7: 2338 ada 10 parsel ve 8: 2356 ada 19 parsellerdir. Bu 7 odak noktadaki çakışmalar bize yok olan yapıların buldukları çevredeki kundaklama olaylarından etkilendiklerini işaret etmektedir. Bu olasılık üzerinden Denizli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nde yapılan 2008 ile 2015 yılları arası arşiv çalışmasında toplanan adresler tarandığında örtüşmeler doğrulanmıştır.

Şekil 3.2 a, b, c Yok olmuş tescilli yapıların örnekleri (Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2016).

¹⁷⁵ <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/denizli/kulturenvanteri/kursunluoglu-evi-yandi>, (10.05.2016).

¹⁷⁶ <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/denizli/kulturenvanteri/mehmet-kara-evi>, (10.05.2016).

— Alan Sınırı	● Sel Noktası
— Mahalle Sınırı	● Kundaklama
■ Tescilli Parseller	○ Çakışma Noktası
■ Yok Olmuş Tescilli Yapılar	

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 3.3

Çakışma Noktaları

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

3.2.2 Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar

Risk analizi sonucu 7 yapının korunma ve onarım noktasında acilen müdahale edilemediği takdirde kısa süre içerisinde yok olabileceğini söylemek mümkündür. Bu yapılar Denizli kent merkezinde rant noktaları olan 15 Mayıs, Altıntop, Değirmenönü ve Atalar mahallerine dağılmış durumda olup yapıların çoğunluğunun ahşap ya da kâgir yapım tekniği ile yapılmış yapılar olduğu belirlenmiştir (Harita 3.4).

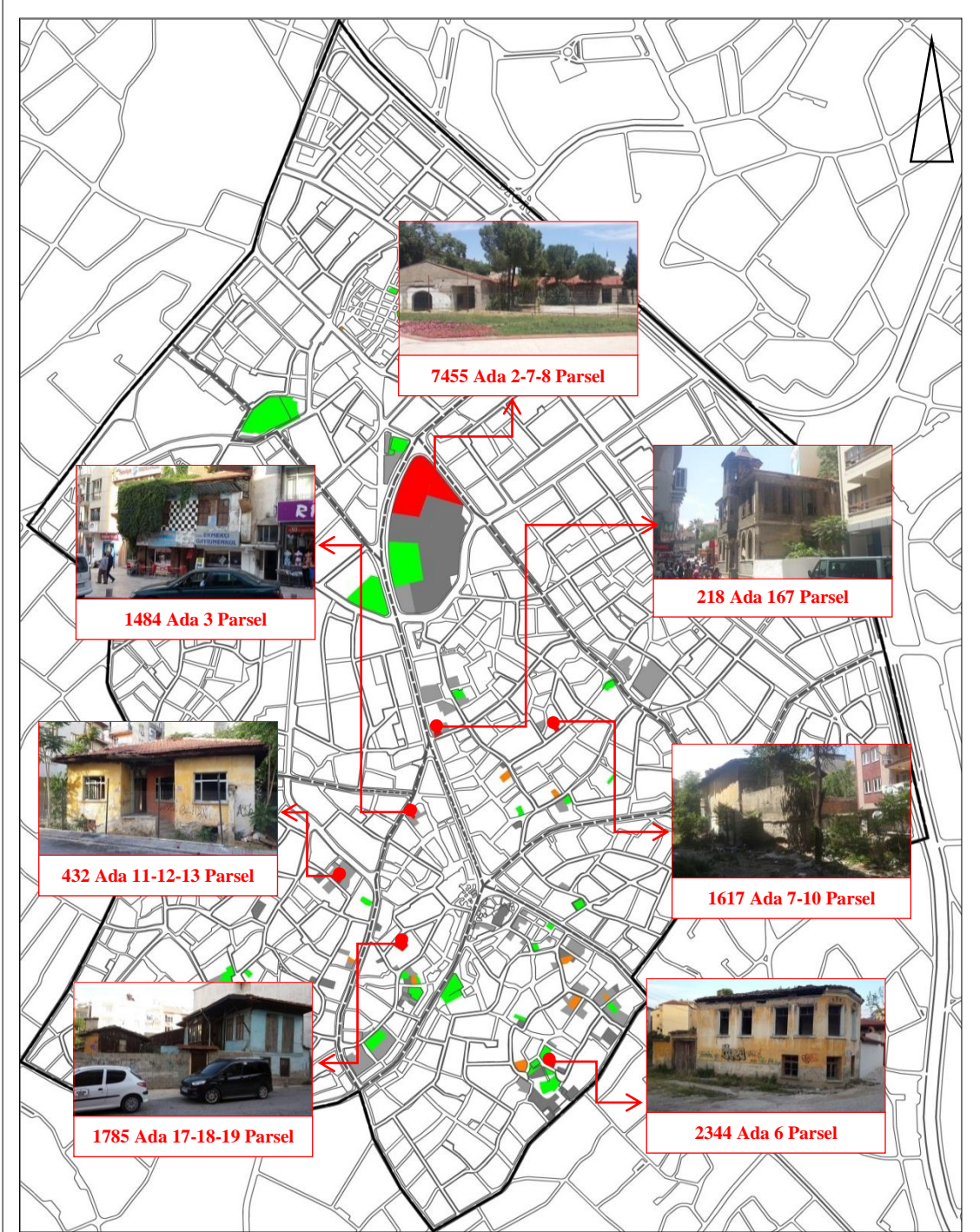
Yapıların acil müdahale gerektirmesinin ilk nedeni yapısal hasar olmasıdır ki bu da Denizli ilindeki en yıkıcı doğal afet olan deprem tehdidi karşısında risk oluşturmaktadır. Yapılarda yapı çatlaklarından (Bkz. Şekil 3.4a, b, c), ahşap yapım tekniği ile yapılmış olan yapılarda taşıyıcı elemanlardaki nem sorunlarından (Bkz. Şekil 3.8a, b, c) ya da 432 ada 11 parsel örneğindeki yapıda (Bkz. Şekil 3.6a, b, c) görüldüğü üzere geçirmiş olduğu kundaklama sonrasında yangın sonucu oluşan bozulmalardan dolayı yapısal hasar meydana geldiği tespit edilmiştir.

7 yapının tümünde nem sorunları sonucu oluşan bozulmalar gözlemlenmiştir. Çatı drenajı sistemlerinin ya da zemin drenaj sistemlerinin olmaması ya da çalışmaması nedeniyle nem sorunlarının gerçekleşmesi bu yapılardan özellikle ahşap olanlarda nemin büyük risk oluşturabileceğini düşünülmektedir.

Bu 7 yapıda yapısal hasar ve nem dışında buldukları konum ya da boş olması nedeni ile kundaklanma riskine sahiptir (Bkz. Harita 2.5). Özellikle ahşap olan yapılarda bu risk yangın riskiyle birleşmektedir.

Harap ve terk edilmiş durumda olan bu yapılar aynı zamanda su baskını (Bkz. Harita 2.4) ve vandalizm tehdit unsurları etkisi altındadırlar. Bu yapıların gelecekte yok olmuş tescilli taşınmaz kültür varlığı yapılar sınıflamasında yer almamaları için acil önlemlerin alınması gerektiğini söylemek mümkündür.

Bu yapılara ilişkim yapı kartları **Tablo 3.2'de** belirtilen sıraya göre verilmiştir (Bkz. Tablo 3.2).

— Alan Sınırı

— Mahalle Sınırı

■ Yok Olmuş Tescilli Yapılar

■ Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar

■ Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar

■ Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar

Kaynak: Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Harita 3.4

Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU, 2016

KÜLTÜR VARLIKLARINI TEHDİT EDEN UNSURLARIN RİSK ANALİZİ YOLUYLA DEĞERLENDİRİLMESİ, DENİZLİ KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

Adres: 15 Mayıs Mahallesi Ressam C.A. Şemsioğlu Sokak No: 1 Hüdayi Oral Evi

Ada Parsel: 218 Ada / 167 Parsel

Koordinatları: 37°46'36.04"K - 29°05'09.64"D

Tescil Tarihi/Karar No: 27.01.1984 / 130

Durumu: Harabe Durumda – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
- Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
- Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
- Çatı Drenaj Sorunu
- Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
- Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
- Erişilebilirlik
- Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

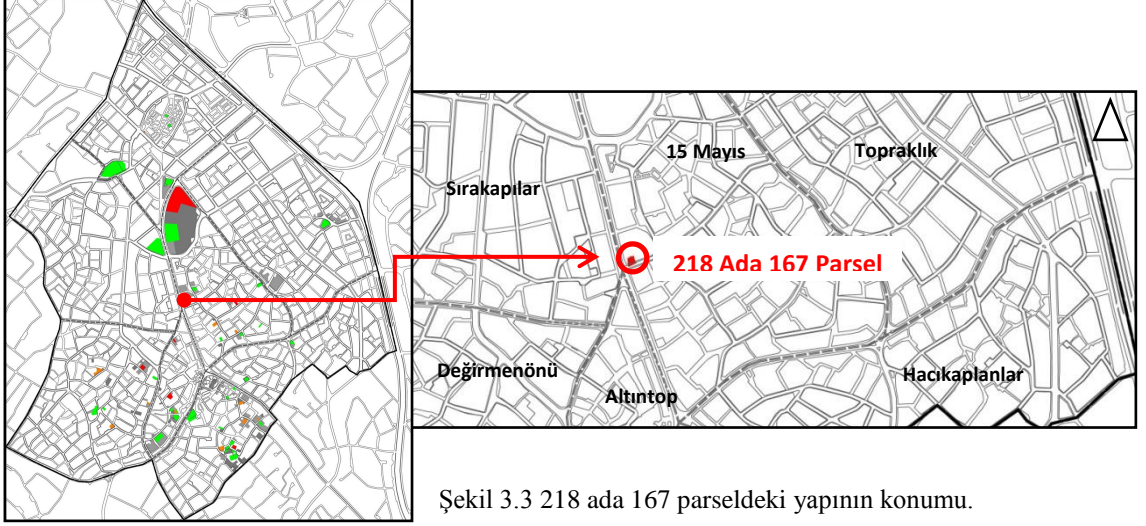
Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı terk edilmiş ve harap durumdadır. Yapıda yapısal hasar, nem sorunları, kundaklama ve vandalizm izleri vardır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
13

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Şekil 3.3 218 ada 167 parseldeki yapının konumu.

218 ada 167 parseldeki Hüdayi Oral evi iki katlı sivil mimarlık örneği kâgir yapı terk edilmiş ve harap durumdadır (Şekil 3.3 ve Harita 3.4). Yapıda bulunan yapısal hasar (Şekil 3.4a) nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Bakımsızlık sonucu yer yer kâgir yapının ahşap elemanlarının açıkta kaldığı ve zamanla oluşan çatı ve zemin drenaj problemleri nedeni ile sıva, duvar, donatı, taşıyıcı sisteminde nem sorunları oluştuğu tespit edilmiştir (Şekil 3.4a, b, c). Kullanıma terk edilmiş olması ve bulunduğu konumdaki vandalizm ve kundaklama olayları (Bkz. Harita 2.5) nedeni ile risk altında olan yapı vandalizme uğramış ve yapının kundaklama geçmişi olduğu bilinmektedir (Yapı Kartı 13 ve Bkz. Harita 2.5).

Şekil 3.4a, b, c 218 ada 167 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

Adres: Değirmenönü Mahallesi 1598/1 Sokak No: 12 **Kulaħçođlu Evi**

Ada Parsel: 432 Ada / 11 Parsel

Koordinatları: 37°46'25.10"K - 29°04'59.41"D

Tescil Tarihi/Karar No: 27.01.1984 / 131

Durumu: Harabe Durumda – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
- Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
- Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
- Çatı Drenaj Sorunu
- Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
- Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
- Erişilebilirlik
- Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

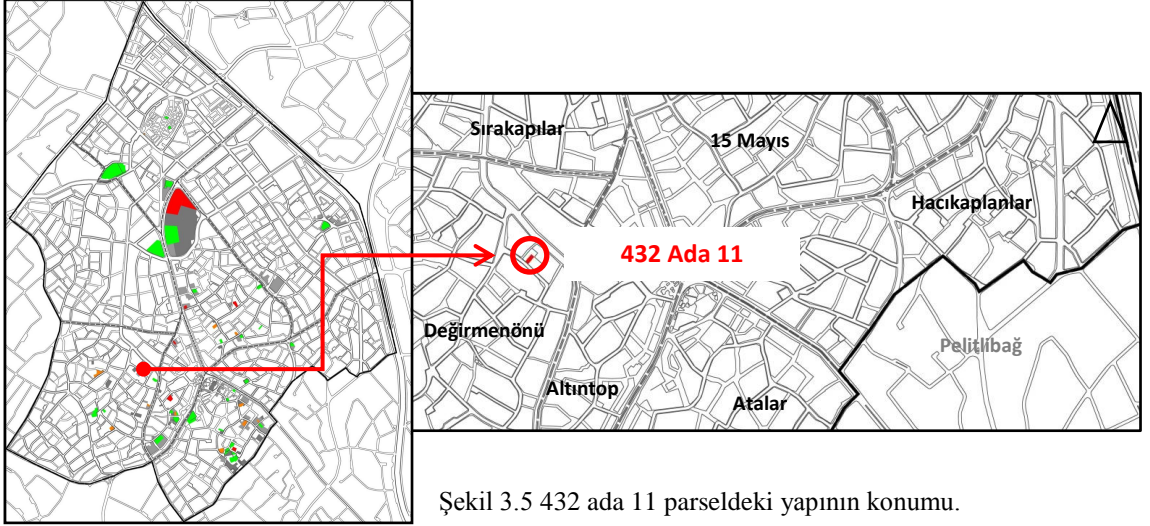
Değerlendirme

Tek katlı sivil mimarlık örneği olan yapı harap durumdadır. Vandalizm, nem, biyolojik bozulma ve yapısal hasar bulunduran yapı bulunduğu konum itibarı ile de su baskını ve kundaklama tehdidiyle karşı karşıyadır.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

**Kart No:
18**

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Şekil 3.5 432 ada 11 parseldeki yapının konumu.

432 ada 11 parseldeki tek katlı sivil mimarlık örneği yapı terk edilmiş ve harap durumdadır (Şekil 3.5 ve Harita 3.4). Yapıda yangın geçmişi ve bakımsızlıktan dolayı oluşan yapısal hasar (Şekil 3.6a) nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Geçirdiği yangın sonucu oluşan çatı ve zemin drenaj problemleri nedeni ile nem tehdidi altında olup sıva, duvar, donatı, taşıyıcı sisteminde nem sorunları tespit edilmiştir (Şekil 3.6a, b, c). Terk edilmiş olması ve bulunduğu konumdaki vandalizm ve kundaklama olayları (Bkz. Harita 2.5) nedeni ile risk altında olan yapı vandalizme uğramış ve kundaklama geçmişi olduğu bilinmektedir (Yapı Kartı 18).

Şekil 3.6a, b, c, 432 ada 11 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

Adres: Altıntop Mahallesi Çaybaşı Sokak No: 7 Mesut Ekmekçinin Evi

Ada Parsel: 1484 Ada / 3 Parsel

Koordinatları: 37°46'30.20"K - 29°05'07.49"D

Tescil Tarihi/Karar No: 15.07.1992 / 2805

Durumu: Bakımsız Durumda - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
- Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
- Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
- Çatı Drenaj Sorunu
- Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
- Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
- Erişilebilirlik
- Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

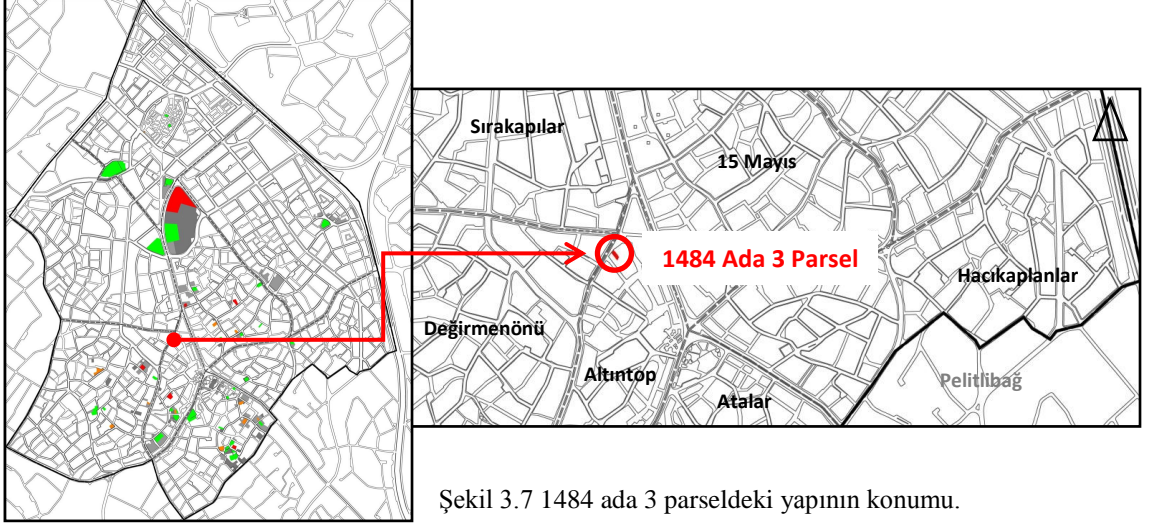
Değerlendirme

Hala kullanılmakta olan iki katlı ahşap sivil mimarlık örneği olan yapı harap haldedir. Zararlı, nem, kirlilik, vandalizm sorunları görülmektedir. Bulunduğu konum itibarı ile su baskını ve kundaklama tehditleriyle karşı karşıyadır.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
21

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Şekil 3.7 1484 ada 3 parseldeki yapının konumu.

1484 ada 3 parseldeki iki katlı sivil mimarlık örneği ahşap yapı kullanımını devam etse de bakımsız durumdadır (Şekil 3.7 ve Harita 3.4). Bakımsızlık sonucu yer yer ahşap elemanlarının açıkta kalması ve çatı drenaj sistemindeki sorunlar ile ortaya çıkmış duvar, donatı, taşıyıcı gibi ahşap elemanları etkileyen nem sorunları tespit edilmiştir (Şekil 3.8a, b, c). Taşıyıcı sistemdeki nem sorunları nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Ticarethane olarak kullanımı devam etmekte olan yapı ahşap yapım malzemesi ile yapılmış olması ve bakımsız olması nedeni ile yangın tehdidi ile karşı karşıyadır. Ayrıca bulunduğu konumdaki vandalizm ve kundaklama olayları (Bkz. Harita 2.5) nedeni ile risk altında olduğu düşünülmektedir (Yapı Kartı 21).

Şekil 3.8a, b, c 1484 ada 3 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 676 Sokak No: 25

Ada Parsel: 1617 Ada / 7-10 Parsel

Koordinatları: 37°46'36.86"K - 29°05'20.52"D

Tescil Tarihi/Karar No: 30.04.2010 / 2846

Durumu: Bakımsız Durumda – Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

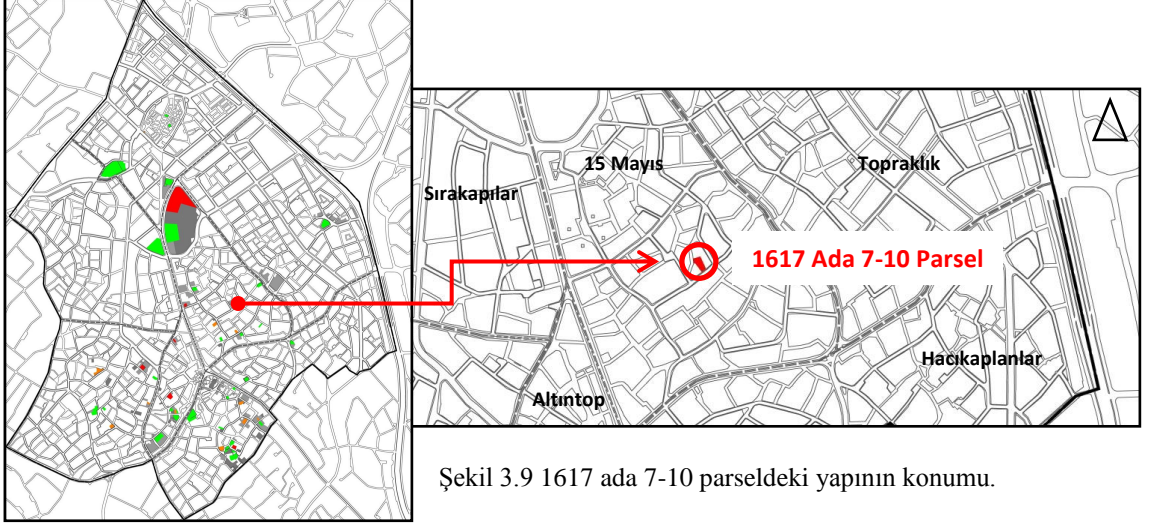
Değerlendirme

Harap haldeki iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı hala kullanılmakta olup zararlı, nem, kirlilik, vandalizm sorunları görülmektedir. Bulunduğu konum itibari ile kundaklama tehdidi ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

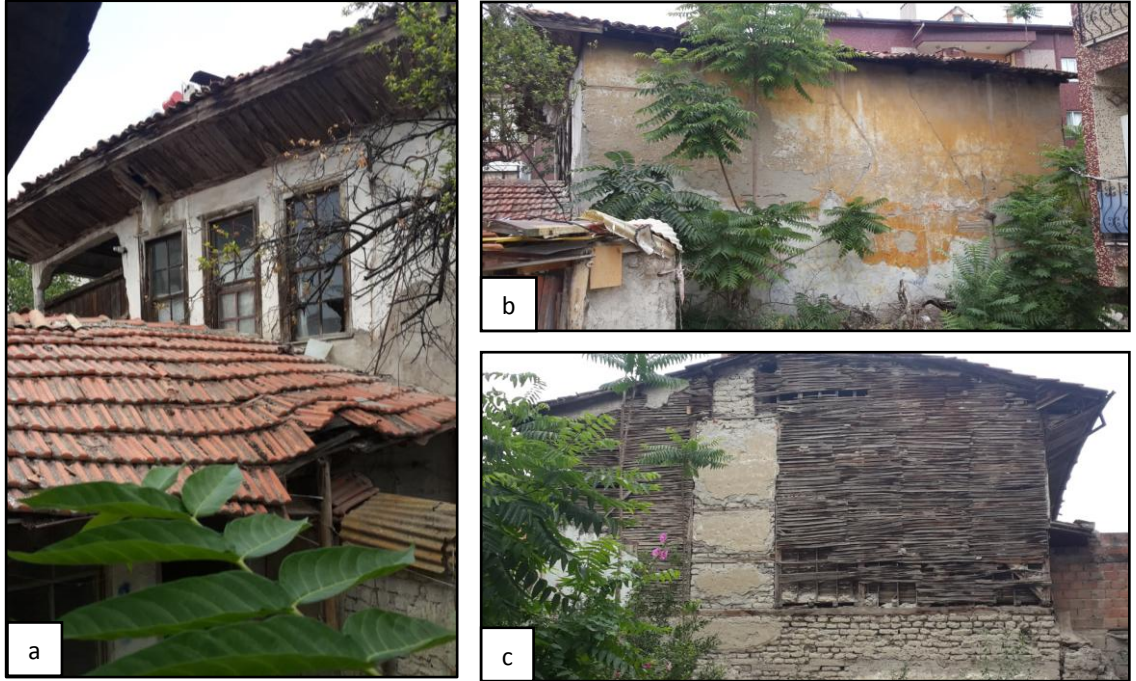
Kart No:
23

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Şekil 3.9 1617 ada 7-10 parseldeki yapının konumu.

1617 ada 7-10 parseldeki iki katlı sivil mimarlık örneği kagir yapı kullanımı devam etse de bakımsız durumdadır (Şekil 3.9 ve Harita 3.4). Yapıda bakımsızlık, bitişik bloğundaki yapının yıkılması sonucu ahşap elemanlarının açıkta kalması ve çatı drenaj sistemindeki sorunlar sonucu oluşan nem, biyolojik bozulmalar ve bitkilenme sorunları tespit edilmiştir (Şekil 3.10a, b, c). Yapının taşıyıcı sistemdeki nem bozulmaları nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Kullanımı devam etmekte olan yapının bulunduğu konumdaki kundaklama olayları (Bkz. Harita 2.5) nedeni ile risk altında olduğu söylenebilir (Yapı Kartı 23).

Şekil 3.10a, b, c, 1617 ada 7-10 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

Adres: Altıntop Mahallesi 1607/1 Sokak No: 6

Ada Parsel: 1785 Ada / 17-18-19 Parsel

Koordinatları: 37°46'19.79"K – 29°05'06.23"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Harap Durumda – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
- Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
- Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
- Çatı Drenaj Sorunu
- Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
- Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
- Erişilebilirlik
- Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

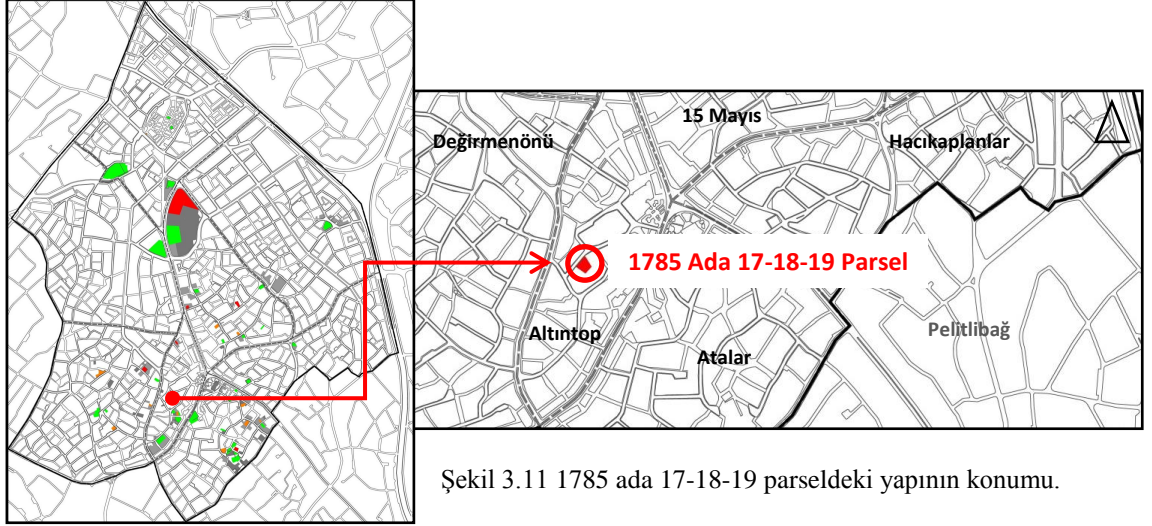
Değerlendirme

İki katlı ahşap sivil mimarlık örneği olan yapıda zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm sorunları görülmektedir. Ayrıca yapı bulunduğu konum itibarı ile su baskını ve kundaklanma tehdidi ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

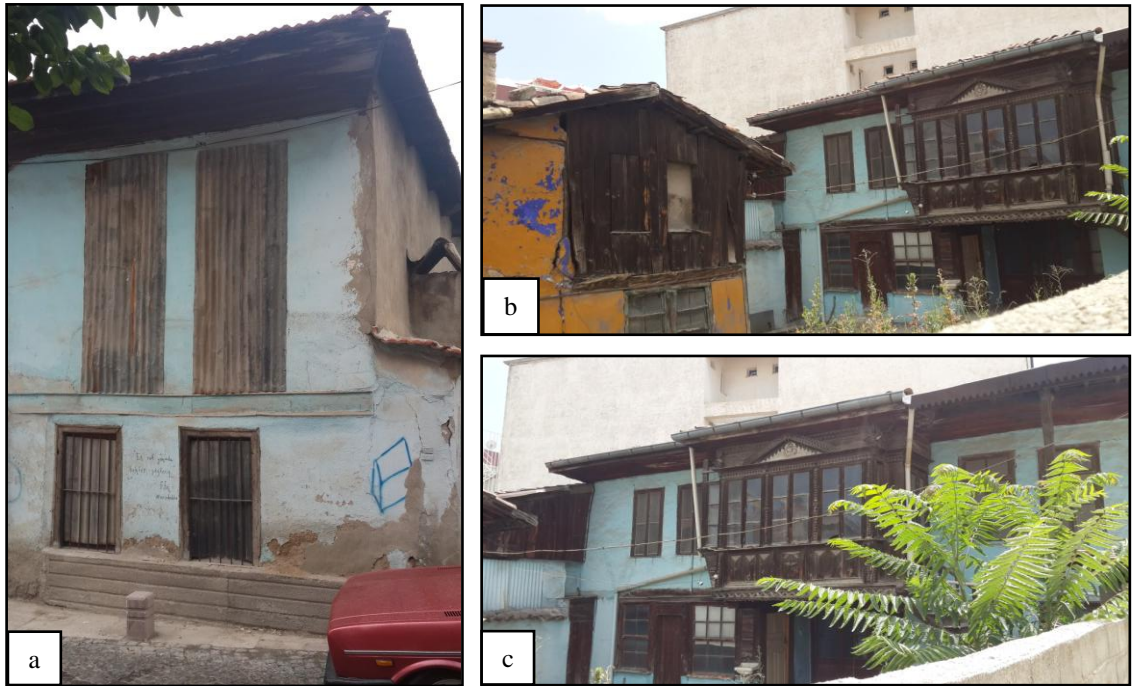
Kart No:
25

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Şekil 3.11 1785 ada 17-18-19 parseldeki yapının konumu.

1785 ada 17-18-19 parseldeki iki katlı sivil mimarlık örneği ahşap yapı terk edilmiş ve bakımsız haldedir (Şekil 3.11 ve Harita 3.4). Yapıda pek çok noktada bakımsızlık, ahşap elemanlarının açıkta kalması ve çatı drenaj sistemindeki sorunlar nedeni ile ortaya çıkmış duvar, donatı, taşıyıcı gibi ahşap elemanları etkileyen nem ve biyolojik bozulma sorunları tespit edilmiştir (Şekil 3.12a, b, c). Yapının taşıyıcı sistemdeki nem sorunları nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Terk edilmiş olması ve bulunduğu konumdaki vandalizm, kundaklama ve su baskını olayları (Bkz. Harita 2.4 ve Harita 2.5) ve yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) vandalizm izleri olması nedeni ile risk altındadır (Yapı Kartı 23).

Şekil 3.12a, b, c 1785 ada 17-18-19 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

Adres: Atalar Mahallesi 959 Sokak No: 3 Osman Kasap Evi

Ada Parsel: 2344 Ada / 6 Parsel

Koordinatları: 37°46'10.35"K – 29°05'20.26"D

Tescil Tarihi/Karar No: 25.04.2008 / 1488

Durumu: Harap Durumda – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
- Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
- Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
- Çatı Drenaj Sorunu
- Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
- Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
- Erişilebilirlik
- Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

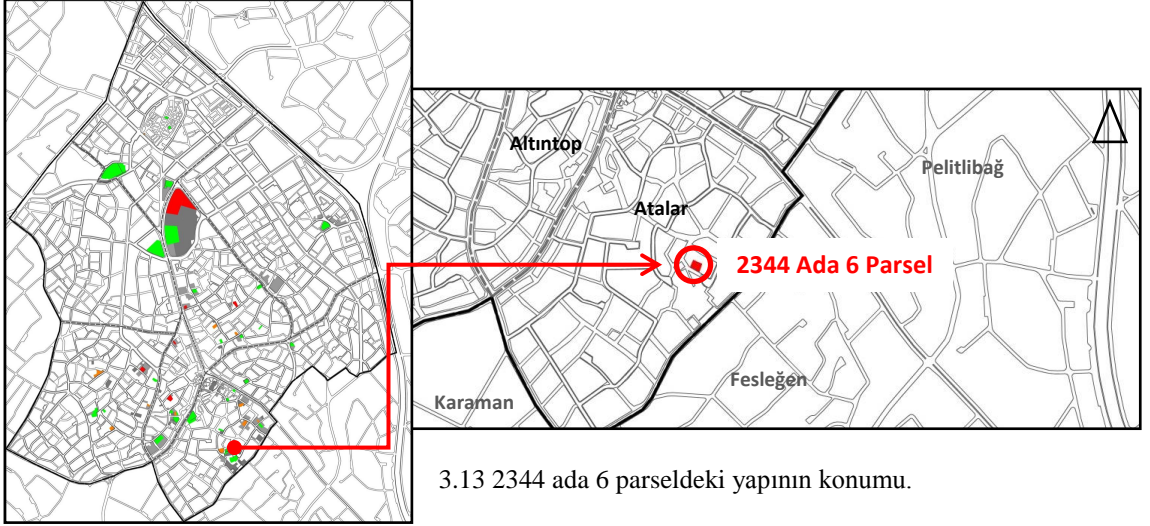
Değerlendirme

Harap haldeki iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm sorunları görülmektedir.

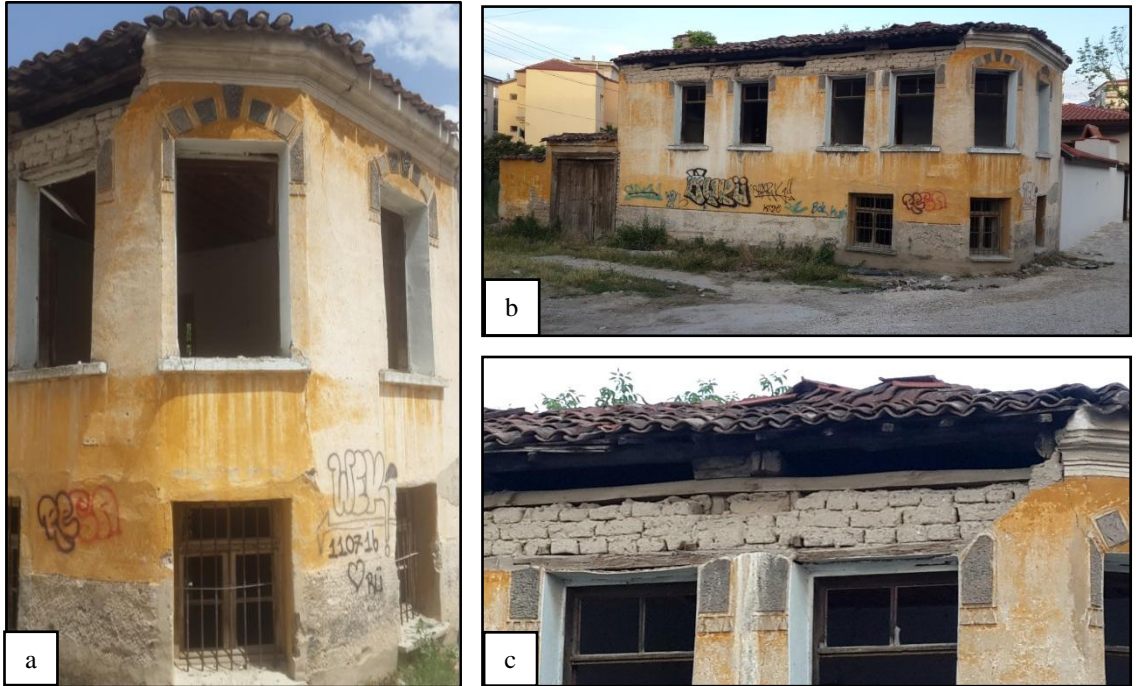
Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
38

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

2344 ada 6 parseldeki Atalar kentsel sit alanı içerisinde bulunan iki katlı sivil mimarlık örneği yapı terk edilmiş ve harap durumdadır (Şekil 3.13 ve Harita 3.4). Yapıda bulunan yapısal hasar (Şekil 3.14a) nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Çatı ve zemin drenaj problemleri nedeni ile nem sorunları tespit edilmiştir (Şekil 3.14a, b, c). Terk edilmiş olması ve bulunduğu konumdaki vandalizm ve kundaklama olayları (Bkz. Harita 2.5) ve vandalizme uğramış olması nedeni ile risk altındadır (Yapı Kartı 38).

3.14a, b, c 2344 ada 6 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

Adres: 15 Mayıs Mahallesi Gazi Mustafa Kemal Sokak No: 794

Ada Parsel: 7455 Ada / 2-7-8 Parsel

Koordinatları: 37°46'54.58"K – 29°05'07.00"D

Tescil Tarihi/Karar No: 19.02.2016 / 4752

Durumu: Harap Durumda – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

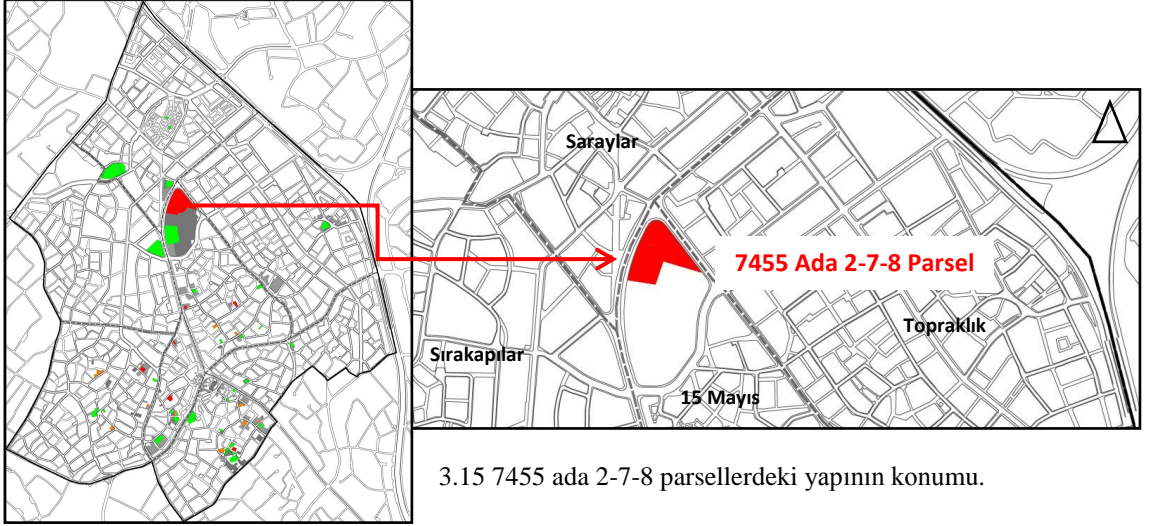
Değerlendirme

Tek katlı sivil mimarlık örneği olan meslek lisesinin dersliklerinin bulunduğu bölümlerde zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm sorunları görülmektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
55

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

7455 ada 2-7-8 parseldeki tek katlı kamusal yapı örneği olan meslek lisesinin derslik yapıları terk edilmiş ve harap durumdadır (Şekil 3.15 ve Harita 3.4). Yapıda bulunan yapısal hasar (Şekil 3.16a) nedeni ile deprem riski altında olduğu düşünülmektedir. Çatı ve zemin drenaj problemleri nedeni ile nem tehdidi altındadır ve nem bozulma izleri yapı üzerinde tespit edilmiştir (Şekil 3.16a,b, c). Terk edilmiş olması ve bulunduğu konumdaki vandalizm ve kundaklama olayları (Bkz. Harita 2.5) nedeni ile risk altındadır. Yapı vandalizme uğramış ve kundaklama geçmişi olduğu bilinmektedir (Yapı Kartı 55).

3.16a, b, c 7455 ada 2-7-8 parsellerdeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).

3.2.3 Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar

Risk analizi sonucu 13 yapının yüksek tehdit seviyesinde olduğu belirlenmiştir. Bu yapılarda çatı drenaj veya zemin drenaj sistemlerindeki sorunlardan ya da kullanılma terk edilmiş durumda olmaları ve buldukları konum (Bkz. Harita 2.4 ve Harita 2.5) itibari ile risk altındadırlar (Harita 3.2). Nem sorunları görülmekte olan yapılar 107 ada 122 parseldeki yapı (Şekil 3.17a, b ve Yapı Kartı 9), 1794 ada 4 parseldeki yapı (Şekil 3.17c, d ve Yapı Kartı 27) ve 4564 ada 5 parseldeki yapılardır (Şekil 3.12e, f ve Yapı Kartı 52).

3.17a, b, c, d, e, f Nem belirtilerinin görüldüğü yapı örnekleri (Kişisel Arşiv, 2016).

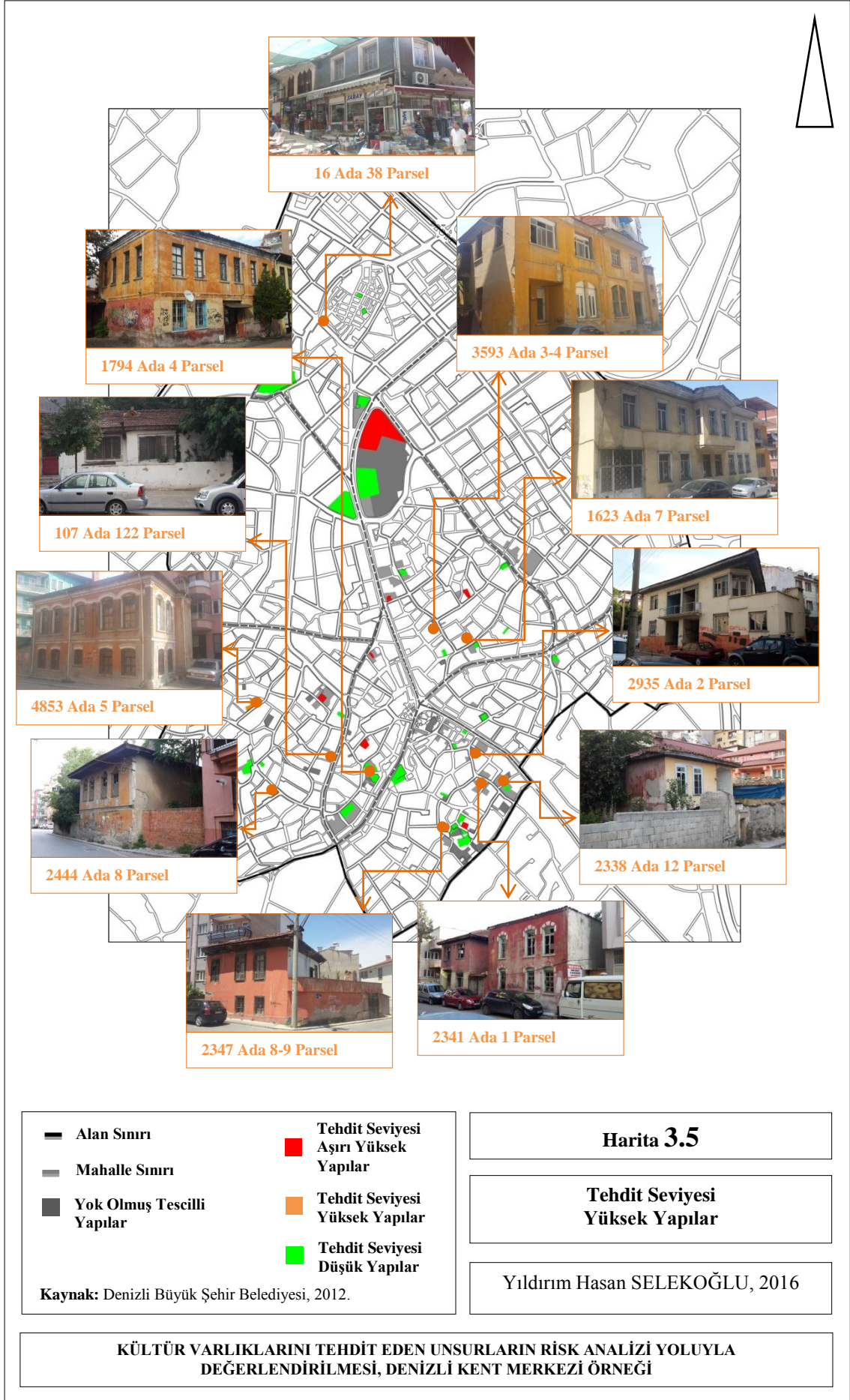
Bu yapılardan 107 ada 122 parseldeki yapıda çatı drenaj sistemindeki sorunları nedeni ile oluşan renk değişimleri ve malzeme kayıpları görülmektedir (Şekil 3.17b). 1794 ada 4 parseldeki yapıda çatı drenaj problemleri (Şekil 3.17d) ile zemin drenaj problemleri (Şekil 3.17c) bir arada görülmektedir. Yapı bulunduğu konum ve vandalizm

izleri olması nedeni ile vandalizm tehdidi altındadır. 4564 ada 5 parseldeki yapıda çatı drenaj sistemi sorunları sonucu oluşan renk değişimi ve malzeme kaybı bulunmaktadır (Şekil 3.17e). Yapının dış yüzeyinde meydana gelen dökülmelerden dolayı taşıyıcı sistemi nem etkilerine maruz kalacak şekilde açıkta bulunması yapı için nem riski oluşturmaktadır (Şekil 3.17f).

Kundaklama riski altında olan yapılar 16 ada 38 parsel (Yapı Kartı 4), 1623 ada 7 parsel (Yapı Kartı 24), 2338 ada 12 parsel (Yapı Kartı 34), 2341 ada 1 parsel (Yapı Kartı 35), 2341 ada 1 parsel (Yapı Kartı 36), 2347 ada 8-9 parsel (Yapı Kartı 41), 2444 ada 8 parsel (Yapı Kartı 46), 2935 ada 2 parsel (Yapı Kartı 48), 3593 ada 3-4 parsel (Yapı Kartı 49) ve 4853 ada 5 parselde (Yapı Kartı 53) yer almaktadır. Denizli ilinde belirlenen 392 kundaklama olayının 142'si (%36) terk edilmiş yapılarda gerçekleşmiştir. Bu nedenle araştırma alanında bulunan terk edilmiş yapılardan özellikle yakın çevresinde kundaklama olayları olanlar risk altında değerlendirilmiştir. Kaleiçi birinci dereceden arkeolojik sit alanında bulunan 107 ada 122 parseldeki yapı (Şekil 3.18a) gerçekleşmiş olan kundaklama olayları nedeni ile kundaklama riski altında incelenmiştir. 2341 ada 1 parsel (Şekil 3.18b), 2444 ada 8 parsel ve 3593 ada 3-4 parseldeki yapılar kullanıma terk edildikleri için bu risk kapsamında değerlendirilmiştir. Bu yapılara ilişkin yapı kartları tablo 3.2'de belirtilen sıraya göre verilmiştir (Bkz. Tablo 3.2).

3.18a, b, c, d Kundaklama riskinin yüksek olduğu yapı örnekleri (Kişisel Arşiv, 2016).

- Alan Sınırı
 - Mahalle Sınırı
 - Yok Olmuş Tescilli Yapılar
 - Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar
 - Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar
 - Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar
- Kaynak:** Denizli Büyük Şehir Belediyesi, 2012.

Adres: Saraylar Mahallesi 482 Sokak No: 21

Ada Parsel: 16 Ada / 38 Parsel

Koordinatları: 37°47'07.68"K – 29°04'59.88"D

Tescil Tarihi/Karar No: 12.01.2002 / 10357

Durumu: Kullanılmakta – Zarar Görmüş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Kaleiçi arkeolojik sit alanında bulunan iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı zarar görmüş durumdadır ve çatı drenaj sistemindeki sıkıntılardan kaynaklanan nem sorunları gözlemlenebilmektedir. Yapını bulunduğu konum yakınlarında su baskını ve kundaklama olayları gerçekleşmiştir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
4

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Değirmenönü Mahallesi Çaybaşı Caddesi Süleyman Gürsoy Evi

Ada Parsel: 107 Ada / 122 Parsel

Koordinatları: 37°46'16.27"K - 29°05'01.04"D

Tescil Tarihi/Karar No: 16.05.1989 / 287

Durumu: Bakımsız - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Tek katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda çatı drenaj ve zemin drenaj problemlerinden kaynaklı nem sorunları gözlemlenmektedir. Ayrıca nem sorunlarının olduğu noktalarda biyolojik bozulmalar görülmektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
9

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 762 Sokak No: 33

Ada Parsel: 1623 Ada / 7 Parsel

Koordinatları: 37°46'31.37"K - 29°05'21.26"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.01.2011 / 3452

Durumu: Bakımsız – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

1 2 3

Vandalizm

1 2 3

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Terk edilmiş iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı genel olarak nem sorunları görülmektedir. Bulunduğu konum itibari ile kundaklanma tehdidiyle karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
24

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Altıntop Mahallesi 1324 Sokak No: 10

Ada Parsel: 1794 Ada / 4 Parsel

Koordinatları: 37°46'16.29"K – 29°05'07.06"D

Tescil Tarihi/Karar No: 19.03.2009 / 2031

Durumu: Bakımsız - Kullanılmakta

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm sorunları içermektedir. Vandalizm geçmişi olan yapı bulunduğu konum itibari ile su baskını ve kundaklama tehdidi ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
27

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 928 Sokak No: 6

Ada Parsel: 2338 Ada / 12 Parsel

Koordinatları: 37°46'15.58"K – 29°05'26.33"D

Tescil Tarihi/Karar No: 14.06.2012 / 771

Durumu: Harap Halde – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Tek katlı sivil mimarlık örneği olan yapı terk edilmiş ve harap haldedir. Nem sorunları gösteren yapı bulunduğu konum itibarı ile su baskını ve kundaklanma tehditleri ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
34

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 928 Sokak No: 25

Ada Parsel: 2341 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'15.55"K – 29°05'23.55"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Bakımsız – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı terk edilmiş ve harap haldedir. Nem sorunları gösteren yapı bulunduğu konum itibari ile su baskını ve kundaklanma tehditleri ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
35

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 928 Sokak No: 26

Ada Parsel: 2341 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'15.66"K – 29°05'23.17"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Kullanılmıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı terk edilmiş ve harap haldedir. Nem sorunları gösteren yapı bulunduğu konum itibarı ile su baskını ve kundaklanma tehditleri ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
36

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 958 Sokak No: 10

Ada Parsel: 2347 Ada / 8-9 Parsel

Koordinatları: 37°46'09.91"K – 29°05'18.24"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Harap Halde – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

-

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Harap haldeki iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm sorunları görülmektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
41

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Değirmenönü Mahallesi 1384 Sokak No: 16

Ada Parsel: 2444 Ada / 8 Parsel

Koordinatları: 37°46'14.27''K – 29°04'53.47''D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Bakımsız - Kullanılmıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı zararlı, nem, kirlilik ve vandalizm sorunları görülmektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
46

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Atalar Mahallesi 924 Sokak No: 14

Ada Parsel: 2935 Ada / 2 Parsel

Koordinatları: 37°46'18.02"K – 29°05'22.12"D

Tescil Tarihi/Karar No: 25.04.2008 / 1488

Durumu: Bakımsız – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı kullanılmayan yapının yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) vandalizm izleri ve nem sorunları görülmektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
48

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 789 Sokak No: 44

Ada Parsel: 3593 Ada / 3-4 Parsel

Koordinatları: 37°46'33.09"K – 29°05'16.62"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.01.2011 / 3452

Durumu: Bakımsız – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı terk edilmiştir ve nem sorunları görülmektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
49

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: İstiklal Mahallesi 1164 Sokak No: 8

Ada Parsel: 4564 Ada / 5 Parsel

Koordinatları: 37°45'50.49"K – 29°05'39.01"D

Tescil Tarihi/Karar No: 10.03.2016 / 4790

Durumu: Harap Durumda - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı çatı ve zemin drenaj problemlerinden kaynaklanan nem sorunları ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
52

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Değirmenönü Mahallesi 1423/2 Sokak No: 2

Ada Parsel: 4853 Ada / 5 Parsel

Koordinatları: 37°45'24.52"K – 29°04'51.36"D

Tescil Tarihi/Karar No: 24.05.2013 / 1701

Durumu: Bakımsız – Terk Edilmiş

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları ve vandalizm izleri görülmektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
53

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

3.2.4 Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar

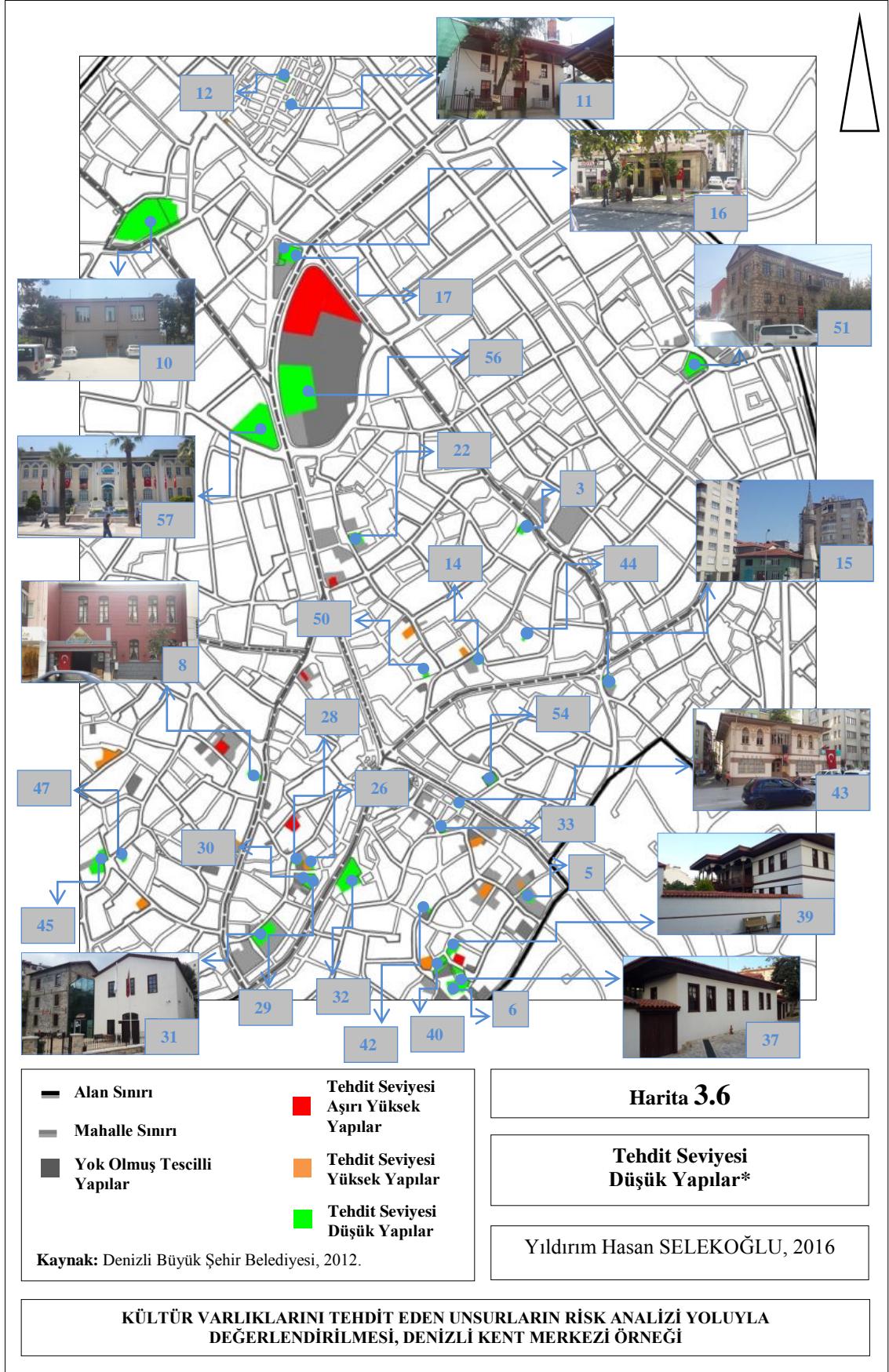
Araştırma alanı sınırları içerisinde acil müdahale gerektiren aşırı yüksek dereceli risk altında olan tescilli 7 yapı ve çok yüksek dereceli risk altında olan tescilli 13 yapının dışında 37 yapı daha bulunmaktadır. Çalışma sırasında bu yapıların çoğunluğunda tehdit unsurlarının etki düzeyleri yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) (1) sorunları şeklinde görülmekle birlikte iyi durumdadır. Deprem Denizli ilinin coğrafi konumu ve birinci dereceden deprem kuşağında olması¹⁷⁷ ve de en çok gerçekleşen doğal afet olması¹⁷⁸ göz önünde alındığında tehdit seviyesi düşük yapılar içinde kaçınılmaz risk olarak değerlendirilmiştir. Bu yapıların büyük bir kısmı kullanılmakta olan restorasyon geçirmiş yapılardır (Şekil 3.19 a, b, c, d, e, f). Bu yapılara ilişkin yapı kartları **Tablo 3.2**'de belirtilen sıraya göre verilmiştir (Bkz. Tablo 3.2).

Şekil 3.19 a, b, c, d, e, f Düşük risk altındaki yapılara örnekler (Kişisel arşivden, 2015).

¹⁷⁷ <http://www.deprem.gov.tr/tr/kategori/deprem-bolgeleri-haritasi-28841>, (11.04.2016).

¹⁷⁸ Özsoy vd. 2011, 333.

*37 adet yapının konumu yapı kart numaraları ile haritada belirtilmiş olup tamamının fotoğrafları haritada yer almamaktadır.

Adres: Kuşpınar Mahallesi Emek Caddesi **Hasan Fevzi Efendi Camii**

Ada Parsel: 2 Ada / 1Parsel

Koordinatları: 37°45'50.75"K – 29°04'56.43"D

Tescil Tarihi/Karar No: 12.07.1980 / 2361

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan camii yapısında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
1

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Kuşpınar Mahallesi Lise Sokak No: 67 **Denizli Lisesi**

Ada Parsel: 6 Ada / 22-23 Parsel

Koordinatları: 37°46'05.06"K – 29°05'01.23"D

Tescil Tarihi/Karar No: 07.01.1984 / 130

Durumu: Restore Edilmiş – Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş iki katlı yığma taş olan okul yapısı günümüzde de kullanılmaktadır. Yapıda çatı drenaj ve zemin drenaj problemlerinden kaynaklı nem sorunları gözlemlenmektedir. Nem sorunlarının olduğu noktalarda biyolojik bozulmalar bulunmaktadır.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
2

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: 15 Mayıs Mahallesi Kayalık Caddesi **Kayalık Camii**

Ada Parsel: 15 Ada /85 Parsel

Koordinatları: 37°46'39.94"K – 29°05'26.25"D

Tescil Tarihi/Karar No: 30.04.2010 / 2843

Durumu: Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1:Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Kullanılmakta olan Camii yapısında zamanla meydana gelen yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) sorunlar gözlemlenmekte olsa da başka bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
3

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Atalar mahallesi 298 Sokak No: 13

Ada Parsel: 23 Ada / 8 Parsel

Koordinatları: 37°46'10.16"K – 29°05'56.39"D

Tescil Tarihi/Karar No: 23.11.2012 / 1139

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı kullanılmakta olup herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir. Yapının bulunduğu konum yakınlarında su baskını ve kundaklama olayları gerçekleşmiştir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
5

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 960/1 Sokak No: 12 Necdet Bilge Evi

Ada Parsel: 92 Ada / 38-133 Parsel

Koordinatları: 37°46'08.53"K - 29°05'20.28"D

Tescil Tarihi/Karar No: 15.01.2003 / 11291

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılmaktadır.

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

-

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Atalar kentsel sit alanında bulunmakta olan restore edilmiş iki katlı yapı grafiti formunda uğradığı vandalizm dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
6

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Fesleğen Mahallesi 997 Sokak No: 4 Nüsret Sürücü Evi

Ada Parsel: 92 Ada / 145 Parsel

Koordinatları: 37°46'05.53"K - 29°05'23.77"D

Tescil Tarihi/Karar No: 27.01.1984 / 130

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

Deprem Tehdidi

Yapısal Hasar

Yangın

Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

Kundaklanma Tehdidi

Kullanılmayan Yapı

Nem

Zemin Drenaj Sorunu

Çatı Drenaj Sorunu

Nem

Su Baskını

Su Baskını Tehdidi

Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

Vandalizm Tehdidi

Erişilebilirlik

Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda görünürde herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
7

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Değirmenönü Mahallesi Çaybaşı Caddesi No: 50A

Ada Parsel: 107 Ada / 107 Parsel

Koordinatları: 37°46'22.93"K - 29°05'03.47"D

Tescil Tarihi/Karar No: 06.09.2002 / 10893

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda görünürde herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
8

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Saraylar Mahallesi 356 Sokak 1. Sağlık Ocağı

Ada Parsel: 146 Ada / 19 Parsel

Koordinatları: 37°46'59.74"K - 29°04'52.17"D

Tescil Tarihi/Karar No: 12.06.1996 / 5886

Durumu: Kullanılmaktadır.

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Kullanılmakta olan iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
10

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Saraylar Mahallesi 485 Sokak Arasta Camii

Ada Parsel: 168 Ada / 4 Parsel

Koordinatları: 37°47'08.93"K - 29°05'05.80"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Arkeolojik sit alanı Kaleiçi'nde bulunan ve yakın zamanda restore edilen camii herhangi bir bozulma belirtisi göstermese de bulunduğu yakın çevrede vandalizm, kundaklama ve su baskını tehditleri vardır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
11

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Saraylar Mahallesi 475 Sokak Un Pazarı Camii

Ada Parsel: 188 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°47'10.52"K - 29°05'04.99"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Arkeolojik sit alanı Kaleiçi'nde bulunan ve yakın zamanda restore edilen camii herhangi bir bozulma belirtisi göstermese de bulunduğu yakın çevrede vandalizm, kundaklama ve su baskını tehditleri vardır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
12

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 762 Sokak No: 38 Hatipoğlu Camii

Ada Parsel: 259 Ada / 5 Parsel

Koordinatları: 37°46'31.03"K - 29°05'22.27"D

Tescil Tarihi/Karar No: 08.05.2002 / 10639

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılmakta

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan camii yapısında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
14

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Hacıkaplanlar Mahallesi 1066 Sokak No: 2Hacıkaplanlar Camii

Ada Parsel: 296 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'29.93"K - 29°05'33.25"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.01.2011 / 1584

Durumu: Kullanıma Kapalı

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Kullanılmayan camii binası çatı ve zemin drenaj sorunlarının sonucu nem problemiyle karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
15

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Saraylar Mahallesi 459 Sokak No: 4 Vakıflar Hamamı

Ada Parsel: 293 Ada / 66 Parsel

Koordinatları: 37°46'58.94"K - 29°05'05.68"D

Tescil Tarihi/Karar No: 18.08.1993 / 3432

Durumu: Bakımsız - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Bakımsız durumdaki hamam binasında çatı ve zemin drenaj sorunlarının sonucu yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem problemleri görülmektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
16

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Saraylar Mahallesi 459 Sokak No: 4 Atatürk ve Etnografya Müzesi

Ada Parsel: 367 Ada / 139 Parsel

Koordinatları: 37°46'58.57"K - 29°05'06.22"D

Tescil Tarihi/Karar No: 11.06.1977 / A-614

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Müze olarak kullanılan iki katlı tescilli yapının yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) sorunlar dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
17

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Akkonak Mahallesi 1658 Sokak **Öküzbattı Mescidi**

Ada Parsel: 458 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'27.65"K - 29°04'39.56"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.07.2005 / 1210

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş olan mescid yapısı herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
19

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Muratdede Mahallesi Mehmet Gazi Sokak Yediler Türbesi

Ada Parsel: 557 Ada / 37 Parsel

Koordinatları: 37°47'15.30"K - 29°04'43.12"D

Tescil Tarihi/Karar No: 19.08.2009 / 2279

Durumu: Bakımsız - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Tek katlı türbe binasında yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
20

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 781 Sokak No: 2 **Balci Evi**

Ada Parsel: 1610 Ada / 1-7 Parsel

Koordinatları: 37°46'39.25"K - 29°05'11.41"D

Tescil Tarihi/Karar No: 04.12.1998 / 8198

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
22

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Altıntop Mahallesi 1324 Sokak No: 8

Ada Parsel: 1794 Ada / 3 Parsel

Koordinatları: 37°46'16.63"K – 29°05'07.54"D

Tescil Tarihi/Karar No: 19.03.2009 / 2031

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı genel olarak nem sorunları göstermektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
26

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Altıntop Mahallesi 858 Sokak No: 25

Ada Parsel: 1794 Ada / 8 Parsel

Koordinatları: 37°46'17.30"K – 29°05'06.43"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Ediliyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilme sürecindeki yapı herhangi bir bozulma sorunu görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
28

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Altıntop Mahallesi Meserret Sokak No: 24 Hüseyn Yarenli Evi

Ada Parsel: 1795 Ada / 1-2 Parsel

Koordinatları: 37°46'15.96"K – 29°05'08.06"D

Tescil Tarihi/Karar No: 26.04.1995 / 4739

Durumu: Restore Edilmiş – Kullanılıyor.

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan sivil mimarlık örneği olan yapı herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
29

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Altıntop Mahallesi 1324 Sokak No: 7 **Konyahoğlu Evi**

Ada Parsel: 1795 Ada / 12 Parsel

Koordinatları: 37°46'15.87"K – 29°05'07.34"D

Tescil Tarihi/Karar No: 26.04.1995 / 4739

Durumu:

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

1 2 3

Vandalizm

1 2 3

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan sivil mimarlık örneği olan yapı yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
30

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Altıntop Mahallesi 1318 Sokak No: 10 Değirmenönü Un Fabrikası

Ada Parsel: 1799 Ada / 7-13 Parsel

Koordinatları: 37°46'11.97"K – 29°05'03.46"D

Tescil Tarihi/Karar No: 04.10.1995 / 5134

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş üç katlı endüstriyel yapı örneği olan un fabrikası binası ve yönetim binası herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
31

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi Lise Sokak No: 29 İbrahim Çallı Evi

Ada Parsel: 1912 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'15.36"K – 29°05'10.67"D

Tescil Tarihi/Karar No: 26.04.1995 / 4785

Durumu: Restore Edilmiş – Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan sivil mimarlık örneği olan yapıda herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
32

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 925 Sokak No: 6

Ada Parsel: 2336 Ada / 5 Parsel

Koordinatları: 37°46'19.47''K – 29°05'19.11''D

Tescil Tarihi/Karar No: 25.04.2008 / 1487

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan sivil mimarlık örneği olan yapıda herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
33

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 959 Sokak No: 18 Cezmi Ökten Evi

Ada Parsel: 2344 Ada / 3 Parsel

Koordinatları: 37°46'09.55"K – 29°05'20.67"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidini
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidini
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidini
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidini
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan tek katlı sivil mimarlık örneği olan yapı herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
37

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 959 Sokak No:1 Abdüllüoğlu Evi

Ada Parsel: 2344 Ada / 8-9-10 Parsel

Koordinatları: 37°46'11.55''K – 29°05'20.17''D

Tescil Tarihi/Karar No: 05.08.2003 / 11843

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
39

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 958 Sokak No: 9 Atalar Camii

Ada Parsel: 2345 Ada / 6 Parsel

Koordinatları: 37°46'10.46"K – 29°05'19.13"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan camii yapısı herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
40

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi 928 Sokak No: 42

Ada Parsel: 2356 Ada / 8 Parsel

Koordinatları: 37°46'13.94"K – 29°05'18.27"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Edilmiş – Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan yapı yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
42

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Atalar Mahallesi İstiklal Sokak No: 12 **Denizli Evi**

Ada Parsel: 2357 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'20.82"K – 29°05'21.52"D

Tescil Tarihi/Karar No: 26.04.1995 / 4794

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılmakta

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan sivil mimarlık örneği olan iki katlı yapıda yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) Vandalizm izleri dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
43

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 716 Sokak No: 14

Ada Parsel: 2364 Ada / 13 Parsel

Koordinatları: 37°46'32.84"K – 29°05'26.63"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.01.2011 / 3452

Durumu: Bakımsız - Kullanılmakta

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

1 2 3

Vandalizm

1 2 3

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı genel olarak yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları göstermektedir. Bulduğu konum itibari ile vandalizm ve kundaklama tehdidi ile karşı karşıyadır.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
44

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: Değirmenönü Mahallesi 1388 Sokak No: 1 Nazire Kasapsaraçoğlu Evi

Ada Parsel: 2441 Ada / 6 Parsel

Koordinatları: 37°46'17.14"K – 29°04'50.23"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.04.2005 / 814

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş iki katlı sivil mimarlık örneği olan yapıda vandalizm dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
45

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Değirmenönü Mahallesi Musa Sokak No: 65

Ada Parsel: 2771 Ada / 8 Parsel

Koordinatları: 37°46'14.17"K – 29°04'52.20"D

Tescil Tarihi/Karar No: 10.03.2016 / 4777

Durumu: Bakımsız -Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı çatı drenaj sistemindeki sorunların doğurduğu nem problemleri ile karşı karşıyadır. Vandalizm izleri görülmüştür.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
47

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi 762 Sokak No: 23

Ada Parsel: 3595 Ada / 6 Parsel

Koordinatları: 37°46'29.85"K – 29°05'17.66"D

Tescil Tarihi/Karar No: 28.01.2011 / 3452

Durumu: Bakımsız - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

1 2 3

Vandalizm

1 2 3

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

İki katlı sivil mimarlık örneği olan yapı nem sorunları göstermektedir ve vandalizm izleri görülmüştür.

**Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği**

Kart No:
50

**Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016**

Adres: Topraklık Mahallesi Doğan Sokak No: 74 Kūlahçiođlu Un Fabrikası

Ada Parsel: 4189 Ada / 1-2-3-4 Parsel

Koordinatları: 37°46'51.26''K – 29°05'41.16''D

Tescil Tarihi/Karar No: 04.10.1995 / 5134

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

1 2 3

Vandalizm

1 2 3

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan un fabrikası binası yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
51

Yıldırım Hasan SELEKOğLU
2016

Adres: Hacıkapanlar Mahallesi 886 Sokak No: 5 Hacı Baki Camii

Ada Parsel: 5749 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'22.75"K – 29°05'23.34"D

Tescil Tarihi/Karar No: 13.08.2007 / 1053

Durumu: Restore Edilmiş – Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1 2 3

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş ve kullanılmakta olan camii yapısı herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
54

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi Gazi Mustafa Kemal Sokak No: 814 Denizli Hükümet Konağı

Ada Parsel: 7455 Ada / 4 Parsel

Koordinatları: 37°46'49.84"K – 29°05'06.39"D

Tescil Tarihi/Karar No: 11.12.1996 / 6308

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)
2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)
3: Yapısal sistem (Kolon, giriş vb.)

Değerlendirme

Restore edilmiş kullanılmakta olan yapı yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) nem sorunları dışında herhangi bir bozulma belirtisi görülmemektedir.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
56

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

Adres: 15 Mayıs Mahallesi Gazi Mustafa Kemal Sokak No: 80 Gazi İlköğretim Okulu

Ada Parsel: 7456 Ada / 1 Parsel

Koordinatları: 37°46'46.94"K – 29°05'03.73"D

Tescil Tarihi/Karar No: 16.05.1984 / 287

Durumu: Restore Edilmiş - Kullanılıyor

Tehdit Unsuru Derecesini Etkileyen Faktörler

Deprem

- Deprem Tehdidi
 Yapısal Hasar

Yangın

- Yangın Hassasiyeti

Kundaklama

- Kundaklanma Tehdidi
 Kullanılmayan Yapı

Nem

- Zemin Drenaj Sorunu
 Çatı Drenaj Sorunu
 Nem

Su Baskını

- Su Baskını Tehdidi
 Su Basmanın Olmaması

Vandalizm

- Vandalizm Tehdidi
 Erişilebilirlik
 Vandalizm İzleri

Yapının Sorunları

Zararlı

1 2 3

Nem

Vandalizm

Kirlilik

1: Yüzeysel bileşenler (Sıva, boya vb.)

2: Donatılar (Kapı, pencere vb.)

3: Yapısal sistem (Kolon, kiriş vb.)

Değerlendirme

Sivil mimarlık örneği olan yapı yer yer nem sorunları göstermektedir ve yüzeysel bileşenlerinde (sıva, boya vb.) vandalizm izleri görülmüştür.

Kültür Varlıklarını Tehdit Eden Unsurların Risk Analizi
Yoluyla Değerlendirilmesi, Denizli Kent Merkezi Örneği

Kart No:
57

Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
2016

SONUÇ ve ÖNERİLER

Nüfus artışı, gelişen teknoloji ve kent merkezlerinin yapı ve insan yoğunluğunun artması sonucu kültür varlıkları yok olmak ile karşı karşıya kalmaktadır. Kültür varlıklarını korumak ve devamlılığını sağlamak amacı ile risk yönetimi kavramının kültür varlıkları kapsamında ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kültür varlıklarının korunması ve gelecek nesillere aktarılması sürecinde son derece etkin olan bu kavramsal yaklaşımın taşınmaz kültür varlıklarında uygulanmasının yansımaları alan yönetimi kapsamında dünya mirası alan örneklerinde görülmektedir.

Denizli kent merkezinin taşınmaz kültür varlıkları açısından hızlı bir kayboluş ve yok oluş ile karşı karşıya olması, vandalizm, kundaklama, deprem gibi yok oluş sebepleri, kişilerde farkındalıkların yetersizliği kültür varlıklarının gelecek nesillere aktarılabilmesi noktasında bu kültürel peyzaj değerlerinin korunması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu mirasın gelecek nesillere aktarılması için tarihi, estetik, bilimsel, kültürel pek çok değere sahip olan kültür varlıklarının korunması ve önlemlerin alınması bu mirasın gelecek nesillere aktarılması için önemlidir. Çalışma sırasında elde edilen bilgiler doğrultusunda Denizli ilinde bunun olmadığını söylemek mümkündür.

Bu kapsamda Denizli kent merkezinde belirlenmiş olan araştırma alanı sınırları içinde taşınmaz kültür varlığı yapıların mevcut durumları ortaya konulmuş ve risk analizi yapılmıştır.

Risk analizi ve risk haritaları temelinde yok olmuş tescilli yapılar, tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar, tehdit seviyesi yüksek yapılar ve tehdit seviyesi düşük yapılar olmak üzere 4 ana grup altında yapılan değerlendirmeler doğrultusunda elde edilen sonuçlara aşağıda değinilmiştir.

Denizli ilinin T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı'ndan alınan 1950 yılı ve sonrası şiddeti 4 ve üzeri olan

deprem verileri doğrultusunda deprem merkez üstleri ve faylarını gösteren haritası oluşturulmuştur (Bkz. Harita 2.3).

Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nden temin edilen Merkez İlçesi'nin 2008-2015 yıllar arası su baskını verileri doğrultusunda kent merkezindeki araştırma alanının su baskını haritası oluşturulmuştur (Bkz. Harita 2.4). 2008-2015 yılları arasında Değirmenönü ve Altıntop mahallelerinde düzenli olarak su baskınları gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nden temin edilen Merkez İlçesi'nin 2008-2015 yıllar arası yangın verileri doğrultusunda kent merkezindeki araştırma alanının kundaklama haritası oluşturulmuştur (Bkz. Harita 2.5). Verilere göre Saraylar, 15 Mayıs, Altıntop ve Atalar mahallelerinde kundaklama olaylarının yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü'nden temin edilen Merkez İlçesi'nin 2008-2015 yıllar arası yangın verileri doğrultusunda gerçekleşen 392 kundaklama olayından 142'sinin (%36) terk edilmiş yapılarda meydana geldiği tespit edilmiştir.

Araştırma alanı sınırları içerisinde toplamda 107 tescilli parsel tespit edilmiş ve bu parsellerden 40'indeki (%37) yapının yok olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Harita 3.1). Bu parsellerin tescillenme tarihleri detaylı bir şekilde incelendiğinde parsellerin %43'ünün 2000-2010 yılları arası ve parsellerin %38'nin 2010 yılı ve sonrasında tescillendiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar yapıların tescillenme sürecinden sonra hızlı bir şekilde yok olduklarını göstermektedir. Bu noktada pasif bir koruma yöntemi olan tescilleme işleminin yetersiz kaldığını ve hızlı bir yok oluş sürecindeki bu yapıların envanter ve kayıt altına alınmasının önemli ve gerekli olduğunu söylemek mümkündür.

Yok olmuş tescilli yapılar ile elde edilen verileri doğrultusunda oluşturulan kundaklama olayları ve su baskını haritaları bir araya getirildiğinde özellikle yok olan yapılar ve kundaklama olay noktalarının kapsamında Değirmenönü ve Atalar mahallelerinde çakıştığı belirlenmiştir (Bkz. Harita 3.2).

Araştırma alanı sınırları içerisinde 67 parselde 52 adet tescilli yapı tespit edilmiştir. Araştırma alanı sınırları ile yakın ilişkiler içerisinde bulunan 5 yapı daha dikkate alınarak toplamda 57 yapı için yapı kartları doldurulmuş ve bu yapılar belgelenecek kayıt altına alınmıştır.

Araştırma alanındaki tüm yapılar Denizli'nin bulunduğu konum itibari ile birinci dereceden deprem bölgesinde olmasından dolayı yüksek deprem riski altında değerlendirilmiştir. Toplamda 57 yapıdan 7 yapıda yapısal hasar tespit edilmiş olup yapıların %13'ünün aşırı yüksek derecede deprem riski altındadır.

Araştırma alanında toplamda 57 yapıdan 17'sinin (%29) yüksek derecede su baskını riski altında olduğu belirlenmiştir.

Araştırma alanında çatı ve zemin drenaj sorunları nedeni ile toplamda 57 yapıdan 9'u (%16) çok yüksek derecede nem riski altında olduğu, 22'sinin (%39) ise yüksek derecede nem riski altında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma alanında toplamda 57 yapıdan on 15'inin (%26) ahşap olduğu ve yüksek derecede yangın riski altında olduğu belirlenmiştir.

Araştırma alanında toplamda 57 yapıdan 18'inin (%31) terk edildiği ve çok yüksek derecede kundaklama riski altında olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma alanında toplamda 57 yapıdan 35'inde (%61) Vandalizm izleri olduğu ve orta derecede vandalizm riski altında olduğunu tespit edilmiştir.

57 yapı için risk analizi yapılmış ve yapılar tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar, tehdit seviyesi yüksek yapılar ve tehdit seviyesi düşük yapılar olarak sınıflandırılarak değerlendirilmiştir.

57 yapıdan 7'sinde (%13) yapısal hasar bulundurmaları nedeni ile aşırı yüksek derece deprem riskiyle karşı karşıya oldukları ve bu nedenle tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca bu yapılarda deprem riski dışında nem ve kundaklamanın da önemli birer risk faktörü olduğu belirlenmiştir.

57 yapıdan 13'ünde (%23) çok yüksek derece nem veya kundaklama riski olduğu tespit edilmiştir. Bu yapılar bu risklerden dolayı tehdit seviyesi yüksek yapılar olarak ele alınmıştır.

57 yapıdan tehdit seviyesi aşırı yüksek ve tehdit seviyesi yüksek yapılar dışında kalan 37 (%64) yapı tehdit seviyesi düşük yapılar olarak ele alınmıştır.

Bu tez kapsamında elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler aşağıda belirtilmiştir.

Araştırma alanındaki tescilli parsellerin %37'sindeki yapıların yok olması, bu parsellerin %43'nün 2000-2010 yılları arasında %38'inde 2010 yılı ve sonrasında tescillenmiş olması yapıların tescillenme tarihlerinden sonra hızlıca yok olduklarını göstermektedir. Tescilleme işleminin koruma açısından yetersiz kaldığı noktada yapıların ilgili kurum ve kuruluşlarca takibinin yapılması, bu yapılar için genel bir takip sistemi kurulması ve yapıların düzenli aralıklarla bu takip sistemi kapsamında kontrol edilmesi gerekmektedir.

Kültür varlıklarının korunmasında kullanıcı ve çevre halk büyük rol oynamaktadır. Bu amaçla ilgili kurum ve kuruluşlarca toplantılar, seminerler ve eğitimler düzenlemek koruma kapsamında önemli bir adım olacaktır.

Yapısal hasar tespit edilen ve tehdit seviyesi aşırı yüksek yapılar olarak tanımlanmış olan yapılar için ilgili kurum ve kuruluşlarca bu yapıların bakım, onarımının yapılmasını kapsayan acil önlemler alınması gerekmektedir.

Kültür varlıklarının korunmasında kullanıma devam edilmesi önemli bir noktadır. Kullanımı devam eden yapıların gelecekte de kullanılmaya devam etmesi için kullanıcılarının bilinçlendirilmesi ve bir miras olarak kültür varlıklarının değeri konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Kullanıma terk edilen yapı ihtiyaç duyduğu ufak onarımlar gerçekleştirilemediğinden, evsizler – tinerçiler gibi mülk sahibi olmayan kişilerce hor kullanılmasından ve kundaklama olaylarına kolay hedef olabilmesinden dolayı yok olma tehdidi ile karşı karşıya gelmektedir. Bu noktada kullanıma terk edilmiş yapıların

kullanımının teşvik edilmesi, bakım ve restorasyonlarının gerçekleştirilmesi ve yapıyı buldukları bölgedeki vandalizm ve kundaklama gibi tehditlerden korumak amacı ile maddi - yasal yaptırımlar ya da bu yapıların bir koruma duvarı – çiti ile çevrelenmesi gibi önlemler alınması önemli adımlar olacaktır.

Kullanımı devam eden yapılar da risk altına girebilmektedir. Geleneksel yapım tekniği ile yapılmış yapılar ihtiyaç duydukları bakım ve onarımlar gerçekleşmediği durumda yok oluş sürecine girmektedir. Değişen mülk sahibi ve kullanıcı profilleri ile değişken ekonomik kaynaklar nedeni ile Denizli kent merkezinde sayıları oldukça azalmış olan taşınmaz kültür varlıklarının yapıları korumak amacı kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlarca bakım ve onarımlar kapsamında teşviklerin yapılması gerekmektedir.

Nem sorunları görünen yapılarda çatı drenaj ve zemin drenaj sistemlerindeki sorunlarına çözüm getirilmelidir. Ayrıca kullanımı devam eden yapılarda bu sorunların ortaya çıkmaması için kullanıcıların bilinçlendirilmesi ve nem sorunlarına karşı alabilecekleri önlemler hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Bu bölümde araştırma alanında taşınmaz kültür varlıkları üzerine yapılan risk analizi ile elde edilen sonuçlar verilmiş ve öneriler sunulmuştur.

Özetle, yapılan bu çalışma ile pasif bir koruma olan tescilleme yönteminin yetersiz kaldığı Denizli kent merkezindeki araştırma alanı özelinde taşınmaz kültür varlıklarının içinde buldukları yok oluş sürecine dikkat çekilmeye ve farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Türkiye genelinde taşınmaz kültür varlıkları için yetersiz ve eksik olan envanter ve veri tabanı araştırma alanı özelindeki taşınmaz kültür varlıkları için oluşturularak gelecekte yapılması olası koruma onarım çalışmalarına altlık veri oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında yapılan risk analizi ve tespitlerle araştırma alanında ileride yapılması olası koruma ve onarım çalışmalarında değerlendirilebilecektir.

KISALTMALAR DİZİNİ

- AFAD** : T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı
- Blue Shield (Mavi Kalkan)** : Savaş veya silahlı çatışma durumunda Kültür Mirasını korumakla yükümlü kurum.
- CRED** : Centre for Research on the Epidemiology of Disasters - Afet Epidemiology Araştırmaları Merkezi.
- ED - DAT** : Emergency Database – Acil Durum Bilgi Bankası
- GIS-MARIS** : Bkz. MARIS
- HAZUS** : Hazard US – Amerika Birleşik Devletleri felaket kontrol sistemi.
- HAZTURK** : HAZUS (Bkz. HAZUS) sisteminden Türkiye'ye entegre edilmiş sistem.
- ICOM** : International Council of Museums - Uluslararası Müzeler Konseyi.
- ICOMOS** : International Council on Monuments and Sites - Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi.
- ICCROM** : International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property - Kültürel Değerlerin Korunması ve Restorasyonu Çalışmaları Merkezi.
- ISO** : International Organization for Standardization - Uluslararası Standartizasyon Kurumu.
- MAEvis** : Mid-America Earthquake Visualization – Orta Amerika Deprem Sistemi.
- MARIS** : GIS System for Risk Map of Italia – CBS veri tabanı üzerinden hazırlanan İtalya risk haritası ve takip sistemi.

- SOKUM** : Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi
- SWOT** : Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats (Güçlülük – Zayıflık – Fırsatlar – Tehditler) Analiz Sistemi.
- TABB** : Türkiye Afet Bilgi Bankası
- UNESCO** : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü.
- UNISDR** : The United Nations Office for Disaster Risk Reduction - Birleşmiş Milletler Afet Riski Azaltma Ofisi.

KAYNAKÇA

- Accardo et al. 2014 G. Accardo – E. Giani – A. Giovagnoli, “The Risk Map of Italian Cultural Heritage”, *Journal of Architectural Conservation*, 2014.
- Ahunbay 2009 Z. Ahunbay, *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*, İstanbul, 2009.
- Ahunbay vd. 2012 Z. Ahunbay – A. Aksoy – G. Pulhan – İ. Dinçer – N.Z. Gülersoy – G. Köksal, *Kültürel Miras Yönetimi*, Eskişehir, 2012.
- Amirkhani – Almasifar 2014 A. Amirkhani – N. Almasifar, “Scheduling a New Method for the Cultural Landscape Management as the Most Important Part of the World Heritage Conservation”, 4th International Conference on Biotechnology and Environment Management, 2014.
- Anonim 1983 T.C. 2863 Sayılı Kanun 1983 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1984.
- Anonim 2005 T.C. Alan Yönetimi ile Anıt Eser Kurulunun Kuruluş ve Görevleri ile Yönetim Alanlarının Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik, 2005.
- Anonim 2013 T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, *İnşaat Teknolojisi: Taş Bozulmalarını Teşhis Etme*, Ankara, 2013.
- Asatekin 2004 N.G. Asatekin, *Kültür ve Doğa Varlıklarımız Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız?*, Ankara, 2004.
- Baer 1989 N.S. Baer, “Assessment and Management of Risks to Cultural Property”, *Science Technology and European Cultural Heritage*, 1989.
- Baldi et al. 1995 P. Baldi – A. Giovagnoli – M. Marabelli, “Models and Methods for the Construction of Risk Maps for Cultural Heritage”, 199.
- Brokerhof 2006 A.W. Brokerhof, “Collection Risk Management – Next Frontier”, CMA Cultural Property Protection Conference, Ottawa, 2006.
- Chisholm 2015 V. Chisholm, *Preventative Conservation and Disaster Management Planning in Cultural Institutions*, The State University of New Jersey, Master of Arts Thesis, 2015.
- Clarke 1997 R.V. Clarke, *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies*, 1997.
- Ekosaari et al. 2014 M. Ekosaari – S. Jantunen – L. Paaskoski, *A Checklist for Museum Collections Management Policy*, Helsinki, 2014.
- Gülen 2008 A.R. Gülen, *Deprem Risk Analizi ve Şehirleşmede Balıkesir Kent Merkezi Örneği*, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2008.

Hadjimitsis et al. 2011 D. Hadjimitsis – A. Agapiou – D. Alexakis – A. Sarris, “Exploring Natural and Anthropogenic Risk for Cultural Heritage in Cyprus Using Remote Sensing and GIS”, *International Journal of Digital Earth*, 2011.

ICOM 2004 ICOM, ed: P.J. Boylan *Running a Museum: A Practical Handbook*, Fransa, 2004.

ICOMOS 1931 Atina Tüzüğü, Birinci Uluslar Arası Tarihi Anıtlar Mimarlar ve Teknisyenler Kongresi, Atina, 1931, <http://www.icomos.org/en/charters-and-texts/179-articles-en-francais/ressources/charters-and-standards/167-the-athens-charter-for-the-restoration-of-historic-monuments>, (28.01.2016).

ICOMOS 1964 Venedik Tüzüğü, İkinci Uluslar Arası Tarihi Anıtlar Mimarlar ve Teknisyenler Kongresi, Venedik, 1964, http://www.icomos.org/charters/venice_e.pdf, (28.01.2016).

ICOMOS 1979 Burra Tüzüğü, Avustralya ICOMOS, Burra Tüzüğü, Burra, 1979, http://australia.icomos.org/wp-content/uploads/BURRA-CHARTER-1999_charter-only.pdf, (28.01.2016).

ICOMOS 1987 Washington Tüzüğü, Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas, Washington, 1987, http://www.icomos.org/charters/towns_e.pdf, (28.01.2016).

ICOMOS 1994 Nara Özgünlük Belgesi, Nara Özgünlük Konferansı, Nara, 1994, <http://www.icomos.org/charters/nara-e.pdf>, (28.01.2016).

ICOMOS 2012 ICOMOS Türkiye Dünya Miras Alanları İzleme Toplantıları Edirne Toplantısı: Edirne Selimiye Camii Külliyesi Dünya Mirası Alanı, Edirne, 2012.

ISO 2009 ISO Guide:73, ISO TMB WG on Risk Management N066, ISO/IEC CD 2 Guide 73, 2009.

Karaman 2008 H. Karaman, *Sonuç Bazlı Risk Yönetimi ve Deprem Kayıp Tahmini Analizi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2008.

Karaman – Zeren 2010 Ö.Y. Karaman – M.T. Zeren, “Geleneksel Türk Konutunda Kullanılan ve Kâğır Sistemi Destekleyen Ahşap Yapısal Elemanların Önemi ve Bozulma Nedenleri”, *DEÜ Mühendislik Fakültesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, cilt: 12, sayı:2, İzmir, 2010.

KUDEB 2009 KUDEB İstanbul, *KUDEB Ahşap Eğitim Atölyesi: Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları*, İstanbul, 2009.

Lee et al. 2015 M.C. Lee – Y.L. Tsai – M.I. Lin – L.W. Hang – C.Y. Chen, “Monitoring Mechanism in Preservation of Monuments in Hot and Wet Climate Area”, *The International Archives of the Photogrammetry Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, 2015.

Machat et al. 2010 C. Machat – M. Petzet – J. Ziesemer, *Heritage at Risk ICOMOS World Report 2008-2010 on Monuments and Sites*, Berlin, 2010.

- Machat et al. 2014 C. Machat – M. Petzet – J. Ziesemer, *Heritage at Risk ICOMOS World Report 2011-2013 on Monuments and Sites in Danger*, Berlin, 2014.
- Meier et al. 2007 H.R. Meier – M. Petzet – T. Will, *Cultural Heritage and Natural Disasters*, 2007.
- Michalski 1990 S. Michalski, “An Overall Framework for Preventive Conservation and Remedial Conservation”, ICOM Committee for Conservation 9th Triennial Meeting, 1990, 589 – 591.
- Nickens et al. 1981 P.R. Nickens – S.L. Larralde – Jr. G.C. Tucker, *A Survey of Vandalism to Archeological Resources*, Colorado, 1981.
- Ortiz et al. 2013 P. Ortiz – V. Antunez – J.M. Martin – R. Ortiz – M.A. Vazquez – E. Galan, “Approach to Environmental Risk Analysis for the Main Monuments in a Historical City”, *Science Direct*, 2013.
- Özdemir 2007 H. Özdemir, *Havran Çayı Havzasının (Balıkesir) CBS ve Uzaktan Algılama Yöntemleriyle Taşkın ve Heyelan Risk Analizi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2007.
- Özmen 2010 S. Özmen, *İstanbul İli Yangın Riski Analizi ve Yangın Riski Haritalarının Oluşturulması*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Özsoy vd. 2011 İ. Özsoy – I. Tuncay – U. Çoban – G. Özdemir – A. Aydın – Y. Ayvaci – Ş. Yeniköşker – M. Vardar – G. Ünal, T.C. Denizli Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Denizli Çevre Durum Raporu, Denizli, 2011.
- Paolini et al. 2012 A. Paolini – A. Vafadari – G. Cesaro – M.S. Quintero – K.V. Balen – O. Vileikis – L. Fakhoury, *Risk Management at Heritage Sites: A Case Study of the Petra World Heritage Site*, Jordan, 2012.
- Petzet - Ziesemer 2008 M. Petzet – J. Ziesemer, *Heritage at Risk ICOMOS World Report 2006-2007 on Monuments and Sites*, Berlin, 2008.
- Pritchard 2015 C.L. Pritchard, *Risk Management Concepts and Guidance*, 5. Baskı, 2015.
- Ryan 1999 M. Ryan, *Caring for Collections: A Manual of Preventive Conservation*, İrlanda, 1999
- Screpanti - Marco 2009 A. Screpanti – A. De Matco, “Corrosion on Cultural Heritage Buildings in Italy: a Role for Ozone?”, *Environmental Pollution*, 2009.
- Sönmez 2013 M.S. Sönmez, *Afet Riski Altındaki Tarihi ve Kültürel Alanlarda Kentsel Yenileme Politikalarına Beyoğlu Üzerinden Yaklaşım*, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.
- Spennemann 2012 D.H.R. Spennemann, “Risk Assessments in Heritage Planning in Victoria and New South Wales: A Survey of Conservation Plan and Heritage Studies”, *Australasian Journal of Environmental Management*, 2012.

Taboroff 2000 J. Taboroff, “Cultural Heritage and Natural Disasters: Incentives for Risk Management and Mitigation”, ed: A. Kreimer - M. Arnold, *Managing Disaster Risk in Emerging Economies*, 2000, 71-79.

Truscott et al. 2005 M. Truscott – M. Petzet – J. Ziesemer, *Heritage at Risk ICOMOS World Report 2004-2005 on Monuments and Sites in Danger*, 2005.

UNESCO 2003 UNESCO, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, Paris, 2003, http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html, (20.04.2016)

UNESCO 2011 UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, “Suriye ve Irak’ta Çatışma Nedeniyle Tehlike Altında Bulunan Kültür Mirası”, 2011.

UNESCO 2013 UNESCO, *Managing Cultural World Heritage*, Fransa, 2013

UNISDR 2005 UNISDR, Dünya Risk Azaltma Konferansı, Hyogo, 2005, <https://www.unisdr.org/we/coordinate/hfa>, (19.12.2015)

UNISDR 2009 UNISDR, *Terminology on Disaster Risk Reduction*, Geneva, 2009.

Uzer von Busch 2010 E. Uzer von Busch, *Kentsel Kültür Mirasına Yönelik Risk Azaltımı İçin Bir Yönetim Modeli Önerisi: İstanbul – Büyükkada Örneği*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2010.

Vatan Kaptan 2010 M. Vatan Kaptan, *Anıtsal Yığılma Binalarda Risk Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Ön Değerlendirme Yönetim*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul, 2010.

Waller 1994 R. Waller, “Risk Management Applied to Preventive Conservation”, ed: C.L. Rose – C.A. Hawks – H.H. Genoways, *Storage of Natural History Collections: A Preventive Conservation Approach*, Volume 1, 1995, 21 – 27.

Waller et al. 2005 R. Waller – G. Muething – F. Graham, “Risk Assessment of Collections in Exhibitions at the Canadian Museum of Nature”, *Journal of the American Institute for Conservation*, Sayı 44, 2005, 233 – 243.

Waller 2008 R. Waller, “Applying the Cultural Property Risk Analysis Model to the Canadian Museum of Nature”, ed: I. Linkov - E. Ferguson -V.S. Magar, *Real-Time and Deliberative Decision Making: Application to Emerging Stressors*, 2008, 79 – 189.

<https://tabb.afad.gov.tr/>, (20.04.2016).

<http://www.emdat.be/>, (12.01.2016).

http://www.emdat.be/disaster_trends/index.html, (12.01.2016).

<http://www.icomos.org/en/what-we-do/icomos-observatory-risk-preparedness-and-emergency-response/blue-shield>, (24.02.2016).

<http://en.unesco.org/>, (12.05.2016).

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43253/bakanligimiza-bagli-muzeler.html>, (28.03.2016).

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50995/geleneksel-sohbet-toplantilari.html>, (15.05.2016).

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50998/toren-keskegi-gelenegi.html>, (15.05.2016).

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44799/illere-gore-korunmasi-gerekli-tasinmaz-kultur-varligi-i-.html>, (20.01.2016).

<http://www.deprem.gov.tr/tr/kategori/deprem-bolgeleri-haritasi-28841>, (11.04.2016).

<http://www.deprem.gov.tr/tr/depremkatalogu>, (11.04.2016).

<https://tabb-analiz.afad.gov.tr/Genel/Raporlar.aspx>, (20.04.2016).

<http://adres.denizli.bel.tr/>, (14.05.2016).

http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/denizli/kulturenvanteri/kursun_luoglu-evi-yandi, (10.05.2016).

<http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/denizli/kulturenvanteri/mehmet-kara-evi>, (10.05.2016).

<http://www.deprem.gov.tr/tr/kategori/deprem-bolgeleri-haritasi-28841>, (11.04.2016).

HARİTALAR DİZİNİ

		Sayfa
Harita 2.1	Denizli – Araştırma Alanı İlişkisi	29
Harita 2.2	Araştırma Alanı	30
Harita 2.3	Faylar Hatları ve Deprem	35
Harita 2.4	Su Baskını	37
Harita 2.5	Kundaklama	40
Harita 3.1	Tescilli Yapılar Risk Haritası	54
Harita 3.2	Yok Olmuş Tescilli Yapılar	58
Harita 3.3	Çakışma Noktaları	60
Harita 3.4	Tehdit Seviyesi Aşırı Yüksek Yapılar	62
Harita 3.5	Tehdit Seviyesi Yüksek Yapılar	79
Harita 3.6	Tehdit Seviyesi Düşük Yapılar	94

ŞEKİLLER DİZİNİ

		Sayfa
Şekil 1.1	1950 ile 2015 yılları arasındaki doğal ve teknolojik kökenli afetler (EMDAT, 2016).	16
Şekil 1.2	1950 ile 2015 yılları arasındaki doğal afetlerin dağılımı (EMDAT, 2016).	16
Şekil 1.3	Risk Yönetim Modeli (ISO, 2009).	20
Şekil 2.1	Denizli genelinde taşınmaz kültür varlıkları (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2016).	32
Şekil 2.2	Denizli ilinin 1990 yılı ve sonrasında gerçekleşen 4 ve üzeri şiddetteki depremlerin yıllara göre dağılımı (AFAD, 2012).	34
Şekil 2.3	Denizli ilinin 5 ve üzeri şiddetteki depremlerin yıllara göre dağılımı (AFAD, 2012).	34
Şekil 2.4	Denizli ili 2008 ile 2015 yılları arası sel ihbarların sayısal dağılımı (Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü, 2015).	36
Şekil 2.5	2008 ile 2015 yılları arası gerçekleşen yangınların sayısal dağılımı (Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü, 2015).	38
Şekil 2.6	Denizli ili 2008 ile 2015 yılları arasında kundaklama olaylarının sayısal dağılımı (Denizli Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Genel Müdürlüğü, 2015).	39
Şekil 2.7	Yönteme ilişkin genel akış şeması.	41
Şekil 2.8	Taşınmaz kültür varlığı yapılar için oluşturulmuş yapı kartı şablonu.	44
Şekil 3.1	Yok olmuş yapıları bulunduran parsellerin tescillenme tarihlerinin yıllara göre dağılımının yüzdeler dilimleri.	57
Şekil 3.2	a, b, c Yok olmuş yapıların örnekleri (Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2016).	59
Şekil 3.3	218 ada 167 parseldeki yapının konumu.	64
Şekil 3.4	a, b, c 218 ada 167 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	64
Şekil 3.5	432 ada 11 parseldeki yapının konumu.	66

Şekil 3.6	a, b, c, 432 ada 11 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	66
Şekil 3.7	1484 ada 3 parseldeki yapının konumu.	68
Şekil 3.8	a, b, c 1484 ada 3 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	68
Şekil 3.9	1617 ada 7-10 parseldeki yapının konumu.	70
Şekil 3.10	a, b, c, 1617 ada 7-10 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	70
Şekil 3.11	1785 ada 17-18-19 parseldeki yapının konumu.	72
Şekil 3.12	a, b, c 1785 ada 17-18-19 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	72
Şekil 3.13	2344 ada 6 parseldeki yapının konumu.	74
Şekil 3.14	a, b, c 2344 ada 6 parseldeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	74
Şekil 3.15	7455 ada 2-7-8 parsellerdeki yapının konumu.	76
Şekil 3.16	a, b, c 7455 ada 2-7-8 parsellerdeki yapının fotoğrafları (Kişisel Arşiv, 2016).	76
Şekil 3.17	a, b, c, d, e, f Nem riskinin yüksek olduğu yapı örnekleri (Kişisel Arşiv, 2016).	77
Şekil 3.18	a, b, c, d Kundaklama riskinin yüksek olduğu yapı örnekleri (Kişisel Arşiv, 2016).	78
Şekil 3.19	a, b, c, d, e, f Düşük risk altındaki yapılara örnekler (Kişisel arşivden, 2015).	93

TABLolar DİZİNİ

		Sayfa
Tablo 1.1	Risk kontrol seviyeleri ve bozulma unsurları tablosu (Michalski, 1990).	17
Tablo 1.2	Risk türlerinin prosedür-konum yelpazesinde önemini belirten tablosu (Waller, 1994).	18
Tablo 2.1	Tablo 2.1 ABC risk analizi modeli değerlendirme tablosu ve derecelendirme cetveli (Paolini, 2012).	45
Tablo 3.1	Araştırma alanı risk analiz tablosu.	51
Tablo 3.1	Araştırma alanı risk analiz tablosu (devam).	52
Tablo 3.1	Araştırma alanı risk analiz tablosu (devam).	53
Tablo 3.2	Çalışma alanı içindeki taşınmaz kültür varlıkları listesi.	55
Tablo 3.2	Çalışma alanı içindeki taşınmaz kültür varlıkları listesi (devam).	56

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı : Yıldırım Hasan SELEKOĞLU
Doğum Tarihi : 1984
Doğum Yeri : Adana
Yabancı Dil: : İngilizce
E-mail : yselekoglu@pau.edu.tr

Eğitim Durumu

Lisans

Çukurova Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü (2012).

Yüksek Lisans

Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı (2012 - ...).

Pamukkale Üniversitesi, Arkeoloji Bilimleri Enstitüsü, Kültür Varlıkları Koruma ve Onarım Anabilim Dalı (2013 – 2016).

Görevler

Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kültür Varlıkları Koruma ve Onarım Bölümü – Araştırma Görevlisi (2013 - ...).

Yayımlar

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler

Y.H. Selekoğlu, *Kentsel Gelişim Sürecinin Kültür Varlıklarına Etkisi*, Kentleşme Sürecinde Denizli Çalıştayı, 2016, Poster Sunum.